

Komunitator

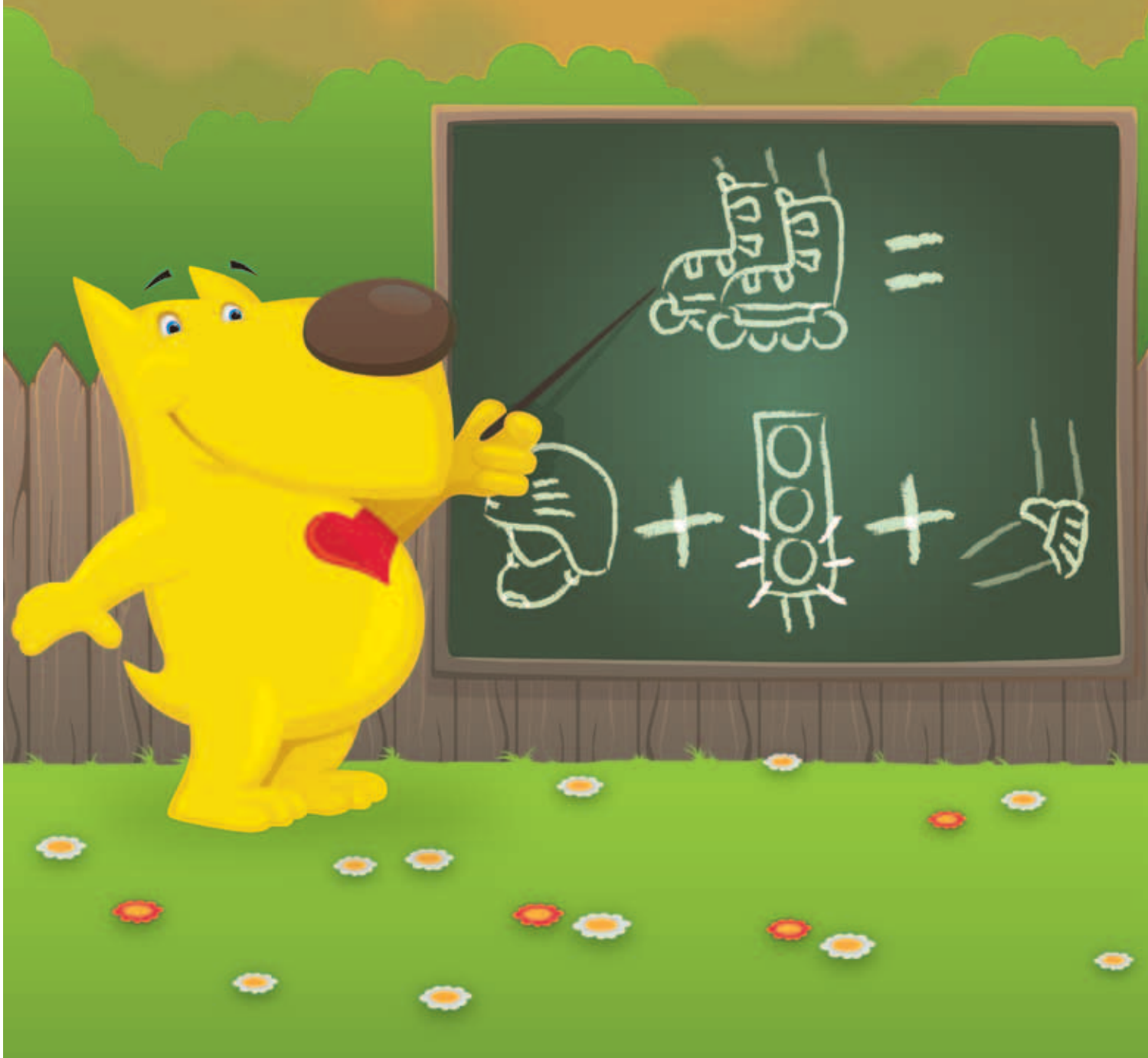
➤ Enota idrijskih gasilcev najbolj opremljena enota v Sloveniji

➤ V novem domu upokoencev že novi stanovalci

➤ Kolektorju letos odlično, prihodnje leto dobro

➤ Idrijska – prva slovenska ekipa na Raamu

NEZGODNO ZAVAROVANJE OTROK ZA ŠOLSKO LETO 2011/12

Začnite šolsko leto 2011/12 z odlično potezo. Poiščite brošuro s pristopno izjavo v vrtcu oziroma šoli, pri našem zastopniku ali v naših poslovalnicah. Ali pa zavarovanje enostavno sklenite prek spletne strani www.triglav.si/skljeni.

NAJ BO VARNOST NA PRVEM MESTU

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

Nov idrijski vodovod

Komunitator

Vsebina

- 4 **Na pomoč**
V idrijski občini imamo dobro usposobljene gasilce
- 8 **Intervju**
Boris Čibej,
Delov dopisnik iz ZDA
- 13 **Iz naših krajev**
V Ledinah so odprli muzej Jurečeva šupa
- 14 **Kulturna dediščina**
Se bo Idrija uvrstila na Unescov seznam svetovne dediščine?
- 24 **Gospodarstvo**
Kolektorju letos odlično, prihodnje leto dobro
- 58 **Potovanja**
Križarjenje je najboljšo dopustovanje
- 62 **Potopis**
Triglav je simbol slovenstva
- 64 **Šport**
Kolektorjevi kolesarji peti na dirki po Ameriki

Ob ognju ni vedno prijetno

Marija Benčina

Od nekdaj je ogenj človeku predstavljal čarobno, obenem pa neko silno in težko ukrotljivo prvino. Ni ga med nami, ki ga že kot otroka ne bi privlačila magična igra plamenov v domačem štedilniku ali na prvomajskem kresu, marsikomu je topla svetloba ognjenih zubljev v kaminu pravljичno obarvala v dvoje preživet romantični večer.

A od romantičnega plesa malih plamenčkov, skrbno omejenih v za to primerne naprave, do neukročenega, vseuničujočega naskoka ognjene pošasti pogosto ne manjka veliko. Majhna nepazljivost, pozabljivost, splet naravnih ali drugih okoliščin, pa smo tam, kjer ni muh, saj bi si le-te krila osmodile. In tedaj je pametno vedeti, da je za klic NA POMOČ potrebno zavrteti številko 112.

Naš klic aktivira ljudi, ki so se zavezali plemenitemu poslanstvu pomagati ljudem v stiski hitro in učinkovito. Temu klicu se vedno odzovejo prizadevni gasilci in gasilke, ki so organizirani tako, da naš poziv nikoli ne izzveni v prazno, saj je na dežurnem telefonu vedno nekdo, ki dvigne slušalko.

V občini Idrija imamo na srečo vseh

nas dobro organizirano gasilsko službo ter prizadevne in dobro usposobljene gasilce in gasilke tako v mestu kot tudi v njegovi okolici. Kot enote so organizirani v prostovoljna gasilska društva, izmed katerih imajo nekatera za sabo že dolga leta delovanja, druga pa so komaj nastala. Najstarejše je PGD Idrija, ki letos beleži že 121 let delovanja, z dokaj visokimi jubileji se lahko pohvalijo tudi društva na podeželju, najmlajše pa je PGD Vojsko, ki kot samostojna enota deluje komaj dobro leto dni, a je kljub temu za opravljanje svojih nalog zelo dobro usposobljeno. Prostovoljna gasilska društva so povezana v Gasilsko zvezo Idrija, ki ji predseduje Damjan Kosmač, njen poveljnik pa je Boris Peternej.

Mnogi predpisi urejajo gasilsko dejavnost, ki je z Zakonom o gasilstvu opredeljena kot obvezna lokalna javna služba, kar pomeni, da mora občina v proračunih zagotavljati zadostno višino sredstev za izvajanje predpisanih nalog. Glede na vrsto nalog, ki jih društva opravljajo, in glede na območje, ki ga pokrivajo, so razvrščena v 5 kategorij, od katerih je najvišja V. kategorija.

Mnogo je nalog, ki so jih v okviru svoje dejavnosti društva dolžna opravljati. Prvenstveno je sicer njihovo poslanstvo gašenje požarov ter reševanje ljudi in imetja pred uničujočo silo ognja ter izvajanje preventivnih nalog varstva pred požari, kamor sodijo tudi požarne straže ob prvomajskih kresovih. Neprecenljiva je njihova pomoč pri zaščiti in reševanju ob naravnih nesrečah, pa tudi takrat, ko je v prometni nesreči potrebno reševati v vozilo vkleščene ponesrečence in jim nuditi prvo pomoč. Tudi ob raznih ekoloških in industrijskih nezgodah sta njihovo znanje in pomoč nepogrešljiva. Še za mnoge druge, na videz manj pomembne zadeve, se občani obrnemo nanje. Tako so odprli že kar nekaj stanovanj, v katerih so našli obolelo ali umrlo osebo, pa tudi kače so že preganjali iz stanovanjskih objektov in reševali nemočno ujete živali. V zadnjem času se jim imajo za življenje zahvaliti srnjak, ki je obtičal v idrijskih Rakah, ter gnezdo rac, ki se je zagostilo ob pregradi na Idrijci pri Kolektorju. Zgodijo se jim tudi lažni alarmi, sicer redki, a vendarle se primeri, da je klicatelj napačno ocenil situacijo in intervencija ne bi bila potrebna. A gasilci hitijo na pomoč vedno, ko so poklicani in se, razen če bi se izkazalo, da gre za slabo

DRUŠTVO	KATEGORIJA	ŠT. PREBIVALCEV OBMOČJA, KI GA PGD POKRIVA
PGD IDRİJA	V	11880
PGD SPODNJA IDRİJA	III	2338
PGD ČRNI VRH	II	1214
PGD GODOVIČ	II	810
PGD LEDINE	I	396
PGD DOLE	I	334
PGD VOJSKO	I	234
PGD VRSNIK	I	196
PGD ZAVRATEC	I	163

šalo, zaradi takih stvari ne razburjajo preveč. Se pa gasilci razburijo, če kdo namerno povzroča škodo njihovi opremi, za katero se od nekdanj dobro zavedajo, da do nje ni lahko priti. Kako dragocena je zanje in kako dobro so vedno znali paziti nanjo, nas prepriča tudi tale anekdota, ki jo vedo povedati gasilci:

Zgodilo se je v Idriji v tistih letih, ko so bili gasilski avtomobili in kamioni še prava redkost. Gasilci so bili poklicani na intervencijo v psihiatrično bolnišnico, kjer se je eden izmed pacientov naveličal spokojne utesnjenosti bolniške sobe in se odpravil na adrenalinski izlet na streho bolnišnice. Ni bil najbolj navdušen nad tem, da bi moral sestopiti, zato je na reševalno ekipo pričel metati strešnike in, glej ga zlomka, možakar je bil verjetno včasih lovec, če ne pa vsaj »raubščik«, saj mu je uspelo zadeti blatnik gasilskega kamiona. No, nazadnje mu je municije zmanjkalo in vdan v usodo se je, menda zvezan kot salama, pustil spraviti s strehe. Ko je bil varno na tleh, je k njemu pristopil šofer gasilskega kamiona in ga ne preveč prijateljsko krcnil po nosu rekoč: »Tu je pa za blatnik!«

Treba je vedeti, da je v tem primeru poškodbo staknil tedaj najboljši gasilski kamion v Sloveniji in so tudi gasilci s strani šoferja kasirali svoje, če so malce preveč grobo zaloputnili z njegovimi vrati.

Vsa društva ne opravljajo vseh nalog, pač pa le tiste, za katere so njihovi člani psihofizično in strokovno usposobljeni ter ustrezno opremljeni. Za svojo usposobljenost skrbijo z rednimi gasilskimi vajami, da pa bi društvo ne zamrlo z usihanjem fizične in psihične kondicije sedaj aktivnih operativcev, posebno skrb namenjajo tudi pridobivanju in vzgoji podmladka. Mladi člani se zlasti izkažejo na tekmovanjih, kjer še posebej blesti podmladek društev na podeželju, kjer gasilska društva praviloma zgledno sodelujejo s sveti krajevnih skupnosti in igrajo pomembno vlogo v življenju in

dogajanju v svojem kraju. Čeprav društva pokrivajo vsako svoje območje, pa si ob večjih požarih in nesrečah pomagajo in se med seboj dopolnjujejo.

Za svoje delovanje društva dobivajo sredstva iz občinskega proračuna glede na obseg nalog in območje, ki ga enote pokrivajo. Občina je sredstva za gasilsko dejavnost dolžna zagotoviti in do nedavnega je bil denar nakazan Gasilski zvezi Idrija, ki ga je razdelila med društva. Ker sistem ni vedno deloval najbolje in delitev sredstev ni vedno sledila dejanskim potrebam, je bil letos sprejet nov pravilnik o delitvi sredstev za gasilsko dejavnost. Denar se bo poslej razdelil direktno posameznim društvom na podlagi meril in kriterijev, določenih v pravilniku, pripadajoči del sredstev za svoje delovanje pa bo seveda dobila tudi Gasilska zveza Idrija. Občina tako zagotavlja sredstva za redno delovanje gasilskih enot, za gasilsko zaščitno in reševalno opremo ter sredstva za opazovanje, obveščanje in alarmiranje, za vzdrževanje in obnavljanje gasilske opreme, izobraževanje in dopolnilno usposabljanje pripadnikov gasilskih enot, gradnjo in vzdrževanje objektov in prostorov za delovanje gasilstva, povračilo škode, ki so jo imeli gasilci pri opravljanju svojih nalog, povračilo škode, povzročene tretjim osebam ter za opravljanje drugih dejavnosti gasilskih organizacij.

V letu 2010 so tako iz občinskega proračuna prejeli cca 345.000 evrov, za leto 2011 pa je predvidenih cca 340.000 evrov. Letni proračunski znesek torej ni majhen, a je vsekakor dobro naložen, saj imamo zaradi dobre usposobljenosti in sedaj tudi že dokaj dobre opremljenosti naših gasilcev vsi občani zagotovljeno višjo raven varnosti, pa tudi gasilci so pri svojem delu manj ogroženi. Razveseljujoč je namreč podatek, da med našimi gasilci ni veliko poškodb, zlasti ne resnejših.

PGD Idrija je poleg občinskega denarja

deležno tudi nekaj državnih sredstev, saj je po sklepu Vlade RS enota širšega pomena in posreduje tudi v primeru prometnih nesreč in nesreč z nevarnimi snovmi ter rešuje na vodi in iz nje. Ta koncesija pa poleg dodatnih financ prinaša odgovorne naloge in obveznosti, ki jih običajno opravljajo poklicni gasilci, v Idriji pa to delajo prostovoljci. Poleg te koncesije PGD Idrija že vrsto let po pogodbi opravlja naloge zaščite in reševanja za podjetji Kolektor Sikom in Ascom.

Kljub sprotnemu usposabljanju in dobri opremi, ki jo bo treba dopolniti še z gasilskim vozilom za PGD Zavratac in PGD Vojsko, pa za gasilce vsaka intervencija pomeni nov izziv in marsikdaj se srečajo s situacijo, v kateri morajo iskati inovativne rešitve. Tako se v zadnjem času odpira problem gašenja objektov, na katerih so nameščene sončne elektrarne. Vse večkrat se v objektih najde nevarne snovi, za katere bi rabili specifično opremo, pa je nimajo. Zaradi inovativnih idej pri urejanju in adaptaciji naših stanovanj se pojavijo novi problemi, za katere je treba na kraju samem najti hitre in učinkovite rešitve. Tako so bili npr. ob zadnjem velikem požaru na starem farovžu v Idriji gasilci soočeni z iskanjem najboljše rešitve gašenja lesenih sten, obojestransko obdanih z mavčnimi ploščami.

Prav pri tej intervenciji na Trgu sv. Ahacija pa bi gasilec še kako prišla prav najnovejša pridobitev na seznamu njihove opreme – gasilsko vozilo za reševanje z višin, ki pa je bilo dan pred požarom še v postopku dokončne predelave, da bi zadostilo vsem predpisom.

Vozilo sodi v opremo PGD Idrija, ki se tako uvršča med najbolj opremljene gasilske enote v Sloveniji, gasilski strokovnjaki pa to enoto priznavajo tudi kot eno najbolj organiziranih in usposobljenih.

Novo vozilo ni namenjeno le reševanju

NALOGE	GASILSKA ENOTA (PGD)								
	IDRIJA	SP. IDRIJA	ČRNI VRH	GODOVIČ	LEDINE	DOLE	VOJSKO	VRSNIK	ZAVRATEC
Gašenje objektov	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Gašenje v industriji	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Gašenje v prometu	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Gašenje v predoru	DA			DA					
Podpora v predoru	DA			DA					
Tehnično reševanje - SPLOŠNO	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Tehnično reševanje - PROMETNE NESREČE	DA								
Nevarne snovi	DA								
Reševanje na vodi in iz nje	DA								
Naravne nesreče	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA

Na pomoč

z višin, ampak je kot prvo v Sloveniji predelano, sestavljeno in opremljeno tako, da omogoča tudi gašenje in tehnično reševanje, ki je v zadnjih letih vse pogostejše.

Pot do vozila, ki se je začela že leta 2007, ni bila lahka, a se je s pomočjo podjetja Kolektor Sikom, ki je za nakup 4 leta starega vozila z življenjsko dobo 25 let zagotovilo vsa potrebna sredstva v višini 360.000 evrov, dokaj hitro realizirala. Nakup se ocenjuje kot ugoden, saj je vozilo doslej uporabljala zgolj matična tovarna za promocijsko prikazovanje na evropskih trgih, novo tako vozilo pa bi stalo 760.000 evrov. Čeprav je bilo vozilo nabavljeno izključno s sredstvi Kolektor Sikoma in nakup vozila ni obremenil občinskega proračuna, pa bo na voljo za pomoč na celotnem območju občine in tudi širši okolici. Držimo pesti, da bi se v prihodnje še našli mecen, ki bi bili pripravljeni vlagati v okolje, v katerem poslujejo.

Na začetku smo ugotavljali, da smo kot otroci radi strmeli v radožive plamenčke ognja v domačem štedilniku, spomnimo pa se tudi, da smo ob večerih pred spanjem uživali ob risanki, v kateri nam je gasilec Samo na otroško preprost način pripovedoval o delu in plemenitem poslanstvu gasilcev. Temu poslanstvu so se zapisali tudi naši gasilci in gasilke v Idriji, Sp. Idriji, Črnem Vrhu, Ledinah, Dolah, Godoviču, Zavrnatcu ter na Vrsniku in Vojskem. Morda je med

njimi tudi kakšen Samo, zagotovo pa se v njihovih vrstah najdejo Marko, Ivan, Boris, Franci, Andrej, Marjan, Damjan, pa tudi Marija, Tanja, Katjuša, Marjana in še mnoga imena bi lahko našteali.

Ne more vsak od nas vsakemu od njih stisniti roke v priznanje za delo, ki ga za vse nas prostovoljno opravljajo. Pa jim zato tukaj na tem mestu skupaj recimo:

»HVALA za vse nazaj
in
NA POMOČ, če bo še treba kdaj!«

◀ Požrtvovalni gasilci se klicu NA POMOČ vedno odzovejo

◀ Novo vozilo je primerno za reševanje iz globlin in z višin, gašenje in tehnična posredovanja. Gre za prvo kombinirano vozilo takega tipa v Sloveniji. Vozilo združuje dva gasilska vozila, in sicer gasilsko vozilo tipa GVC z dvojno možtevno kabino in opremo, ima vodni rezervoar kapacitete 2200 litrov in vgrajeno črpalko, ter teleskopsko platformo za reševanje in gašenje iz globlin do 30 metrov. Zglob lahko pri tehničnem reševanju dvigne breme do teže osebnega vozila. Dvojna možtevna kabina sprejme do devet operativcev.

BRUS

TRANSPORT

BRUS d.o.o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

“Največja ovira dobremu novinarstvu ni politika, temveč kapital”

Robert Šabec

Boris Čibej je tisti nekdanji panker, ki je v začetku osemdesetih drgnil kitaro pri idrijskih pankerjih Šund in kasneje še pri skupini S.O.R. Po zaključeni idrijski gimnaziji je študiral angleščino in sociologijo v Sloveniji ter kasneje novinarstvo v ZDA. Prevajal in na začetku urejal je prvi slovenski spletni portal Mat'kurja, vodil mednarodne novinarske večere v ljubljanski galeriji Škuc ter opravljal novinarsko-uredniška opravila na Radiu Študent, Mladini, Primorskih novicah in Delu. Več let je poročal iz Moskve, danes pa zaseda mesto dopisnika v ZDA.

Poročate iz države, v kateri naj bi se vsaj nekaj zadnjih desetletij porajale vse pomembnejše svetovne odločitve. Za večino nadvse dinamično in zanimivo delo.

Čprav pišem tudi ali včasih zlasti o Washingtonu, že skoraj eno leto živim v New Yorku, opis mojih delovnih nalog pa bi bil poročanje in komentiranje o dogodkih v ZDA in, vsaj teoretično, tudi v Kanadi. Ko sem bil še majhen in sem opazoval očeta rudarja, ki se je prebujal še pred petelini, sem si govoril, takšne službe pa nočem imeti. Lepo sem si namazal ta zarečeni kruh, saj se danes zaradi šesturne časovne razlike vsak dan skobacam iz postelje ob približno istih nečloveških urah, kakor je to nekoč počel moj oče. Potem pa najprej radijska poročila, kava ob New York Timesu, potem pa prostranstva svetovnega

medmrežja in končno – čas za razmislek o tem, kaj bi bilo tisto, kar bi bilo vredno slovenskim bralkam in bralcem ponuditi kot zanimivo zgodbo, ki bo preživela tudi to, da jo bodo v teh časih obsedenosti s »prelomnimi novicami« morali že zaradi »srednjeveških« tiskarskih metod in časovne razlike prežvečiti dokaj postano. Ko se s šefi v Ljubljani dogovorim o dnevni nalogah, pride čas za vsakodnevno manufakturo člankov. Tako da tradicionalni delovni dan tudi zaključim tako kot moj oče, ki je bil doma že tako zgodaj, da je skuhal kosilo, še preden sem prišel iz šole. A potem se moje pravo delo, na podlagi katerega se lahko grem vsako jutro proizvodnjo tekstov, šele začne.

Kakšen odnos imajo ameriški politiki do (tujih) novinarjev?

Do tujih? Nikakršnega. Nas ne potrebujejo. Tistim ameriškim politikom, ki so del diplomatskega aparata administracije, so mednarodni poročevalci sicer potrebni, a njihova dostopnost je premo sorazmerna z velikostjo in pomembnostjo države, iz katere novinar prihaja. A tudi tisti ameriški politiki, ki so mojstri mednarodne kuhinje, najpomembnejše novice vedno najprej posredujejo svojim lastnim medijem. Že vrsto let je skorajda običajno, da »dobro obveščeni visoki uradni viri, ki so hoteli ostati neimenovani« velike novice najprej sporočijo kakemu Washington Postu ali New York Timesu. Sicer pa v današnjih časih z dostopom do informacij ni težav. Preveč jih je.

Odgovornost do bralca, kako in na kakšen način posredovati informacije in odločitve, je pri vašem delu na prvem mestu.

Mogoče sem sam pri tem v malce drugačnem položaju kakor moji dopisniški kolegi, saj sem približno polovico svoje profesionalne kariere opravljal uredniške naloge in si vedno znova zastavljam vprašanje: kaj in zakaj je to zanimivo za bralke in bralce v Sloveniji. Če kot novinar predolgo živim v tujini, je v naravi tvojega posla, da ti postanejo tudi največje podrobnosti tamkajšnjega življenja čedalje bolj pomembne. In počasi pozabljaš, da svojemu slovenskemu občinstvu opisuješ le še drevesa, čeprav ti nimajo pojma, o

kakšnem gozdu sploh govoriš. Zato je vedno dobro narediti korak nazaj in vse te silne probleme pogledati malce bolj od daleč in jih postaviti v širši zgodovinski, geografski in mednarodni kontekst. Ta nevarnost poročanja o dejansko nepomembnih, a razpihnjenih rečeh je velika zlasti v ZDA, ki imajo monopol nad globalnim medijskim poročanjem in že čisto vsaka bedarija, ki se zgodi v Washingtonu, postane vodilna svetovna novica. Če upoštevate še to, da mediji delujejo po papagajski logiki, saj vsak urednik hoče imeti tudi tisto, kar je imela njegova konkurenca, potem ni nič čudnega, da bo to – to je povsem hipotetičen primer –, da se je psičku ameriškega predsednika med sprehodom kolcnilo, postalo pomembnejša svetovna novica kakor kak tajfun, ki je pomoril samo nekaj tisoč nekih drugače obarvanih ljudi v neki bogu za hrbtom tako ali tako razpadajoči se državi.

Verjetno je ena izmed težav, kako ločiti »zrnje od plev« in posredovati informacije, ki razkrivajo določene politične odločitve, ter javnosti predstaviti, kaj te dejansko prinašajo?

To je težava, ki pesti vse novinarje, včasih tiste, ki poročajo o domačih dogajanjih, še bolj. Naj se omejim samo na poročanje o politiki, kjer se novinar znajde na trgu, kjer mu propagandisti različnih strank prodajajo svoje ideje in, brez ironije, svoja dejstva. Najlažje in najslabše za novinarja je, če se zamere v krogih političnih branjevcev ubrani tako, da napiše »objektivni« članek, v katerem da enako prostora vsem tem blebetalom. Dobro novinarstvo je onstran takšne objektivnosti. Spodoben novinar bi se moral namesto tega, da odigra vlogo nogometnega igrišča za zagrete politike, dvigniti z balonom nad tribune in – tako kot je nekoč povedal legenda antropologije Claude Levy Strauss – ošiniti z oddaljenim pogledom, ki ni ujet v puhle politične razprtije, ampak poskuša videti tudi to, kaj bodo te politične odločitve pomenile za ljudi, zlasti za malega človeka in za »druge«.

Ste izpostavljeni tudi pritiskom, kaj in kako naj bi poročali?

Če pustimo pri miru tiste »objektivne« pritiske papagajskega medijskega trga, ki me silijo, da pišem o stvareh, o katerih že

tako ali tako vsi poročajo, drugih pritiskov že kar nekaj časa ne čutim. Američanom, ki morajo po dolžnosti brati, kaj pišem, se zdijo zlasti nekateri komentarji precej nepravoverni, a verjamejo tako v svobodo govora kot v nepomembnost medija, za katerega delam. Tudi sicer se kakšnih velikih političnih pritiskov ne spomnim, pa čeprav sem še v socialističnih časih urednikoval po Radiu Študent in Mladini. A konec 80-ih let je bila partija že tako nebojgljena, da si ni nič več upala, saj se je zavedala, da se je z vsako prepovedjo Mladine naklada njene naslednje številke bistveno povečala. Žalostno je, da sem prve prave politične pritiske doživel šele dolga leta po "kontrarevoluciji". Ko je prišla na predzadnjih slovenskih parlamentarnih volitvah na oblast desnica, so lastniki mojega časopisa z njo pod mizo sklenili dober posel, v zameno pa politikom prepustili urejanje časopisa.

Takrat ste med prvimi novinarji na Delu povzdignili svoj glas?

Sam takrat kot dokaj »nenevarni« urednik kulture nisem bil na neposrednem udaru, a sem vseeno iz protesta odstopil. Ko sem takrat v poletnih dopustniških časih nadomeščal urednika centralne redakcije, ki dejansko postavi cel časopis, sem bil priča rojstvu velikega škandala, ki je botroval predčasnemu odpoklicu našega dopisnika z Dunaja. Na lastne oči sem videl, kako se je nesposobni revež, ki so ga pripeljali na vodilni položaj v hišo, dobesedno potil, ko je prebiral izvrstno analizo bedarij, ki jih je slovensko zunanje ministrstvo počelo glede varovanja manjšinskih pravic Slovencev v Avstriji. Ker ni imel drugega članka, je moral tekst objaviti, a v tisti ubogi pojavi, ki je poskušala v zadnjih minutah vsaj z brušenjem naslovov in podnaslovov umiliti tudi pričakovano pranje glave naslednji dan, se je skrivalo utelešenje (ne)moči sodobne politične cenzure.

Kakšna je po vašem mnenju medijska situacija v Sloveniji danes?

Joj, pojma nimam, kaj se zdaj dogaja v Sloveniji. Ko sem bil pred kratkim na obisku, se mi je zgolj utrdil občutek, da je nekakšno večno nerganje in jamranje postalo že del nacionalne identitete. Zato se poskušam tam videvati s prijatelji, ki kaj počnejo v življenju in ne iščejo vedno le zunanjih sovražnikov, ki so jim preprečili, da bi se samorealizirali. Pravzaprav sem namerno nehal spremljati dogajanja v Sloveniji. Malce je treba idealizirati domovino, če se kdaj hočeš tja vrniti. Nimam pa nobenih iluzij. Prihodnost za moj poklic je črna. Ne le v Sloveniji. Pa tega ni kriva politika. V začarani krog so se zapletli sami mediji, ki so v časih, ko jim je še šlo dobro, namesto v kakovost vlagali v žepe delničarjev,

potem si z brezplačnim objavljanjem na spletu uničili poslovne modele, zdaj pa brez denarja odpuščajo delovno silo in proizvajajo plažo, ki je nihče noče kupiti.

Pred leti ste poročali iz druge velike svetovne prestolnice, iz Moskve. So med poročanjem iz Moskve in Washingtona kakšne bistvene razlike, podobnosti ...?

Veliko je podobnosti, ogromno je razlik. Če sem imel na začetku v Moskvi težave zaradi pomanjkanja informacij, tega v ZDA sicer nisem doživel, a sem kaj kmalu ugotovil, da je kljub inflaciji informacij včasih tiste podatke, ki niso všeč ustvarjalcem oziroma posredovalcem informacij, težko dobiti tudi tukaj. Sicer pa sta si ZDA in Rusija, kakorkoli že sta različni, na nek način tudi zelo podobni. Obe sta ogromni, samozaverovani državi, ki ju pesti imperijski sindrom. Pri enem njegova izguba, pri drugem občutek, da so mu dnevi šteti.

imajo ostale tri veje oblasti. Tako pa četrta veja nima neodvisnega debela, na katerem bi lahko rasla, zato še vedno velja logika, da veja ne spodjeda kapitalskega debela, ki ji daje življenje. O takšni rešitvi so med zadnjo finančno krizo, ki je zelo prizadela tudi ameriške medije, zelo resno razmišljali nekateri vplivni medijski analitiki. A bati se je, da gre postopek v nasprotno smer in da tudi ostale tri veje oblasti postajajo čedalje bolj odvisne od debela multinacionalnega kapitala.

Na vaši dolgoletni profesionalni poti ste imeli priložnost spoznati različne pomembne sogovornike.

Tisti, ki se zdijo v javnosti pomembni, običajno niso tisti, ki bi se vtisnili v spomin. Majhni ljudje, njihove usode in nekakšna skorajda nezamisljiva prijaznost, dobrot in gostoljubnost, ki so jo uspeli ohraniti, čeprav že leta živijo sredi vojnih viher, to so stvari, ki jih ni mogoče izbrisati. Od tistih,

Kaj je po vašem mnenju odlika dobrega novinarja? Kje vidite mesto novinarstva v modernem, globaliziranem svetu?

Nič drugačna ni, kakor bi morala biti vedno, le delo je postalo bolj zahtevno, saj ljudje lahko danes tudi brez novinarskih ventilčkov pridejo do potrebnih informacij. Sam še vedno mislim, da bi morali resno vzeti floskulo nekdanjega režima, da so novinarji družbenopolitični delavci, ki bdijo nad delovanjem oblasti, hkrati pa igrajo tudi izobraževalno in razsvetljevalno vlogo.

Torej novinarstvo kot neke vrste četrta veja oblasti?

V idealnem svetu bi to nemara bil model sistema, v katerem ne bi bilo slabo živeti. A ker v zadnjem času največja ovira dobremu novinarstvu ni politika, temveč kapital, bi morali novinarstvu zagotoviti podobno neodvisne kanale financiranja, kakor ga

ki so takšni ali drugačni zvezdniki, pa se bom najbrž najbolj spominjal kolegice Ane Politkovske, ki mi je po terorističnem napadu na moskovsko gledališče, med katerim se je bila celo poskušala pogajati z ugrabitelji gledalcev, dala res iskren intervju, poln gneva in obtožb proti ruskim oblastem. Njen umor je bil eden od največjih zločinov proti ruskemu narodu v zadnjih letih.

Ljubljana, Moskva, New York ... Kje se vidite v prihodnje?

Po New Yorku najbrž najprej spet Ljubljana. Potem bomo pa videli.

Kje znotraj omenjenih mest ima svoje mesto Idrija?

Mesta, kjer si preživel prvih 18 let svojega življenja, pač ne boš nikoli pozabil. In Idrija, vsaj takrat, ne glede na število prebivalcev ni bila majhno mesto.

Junij, julij, avgust 2011

Junij

3. junij – V Idriji je potekalo redno letno srečanje Društva bibliotekarjev Primorske. Člani so bili po pripovedovanju predsednika društva Gvida Komarja najbolj navdušeni nad strokovno ekskurzijo, katere cilj je bila črnogorska osrednja narodna knjižnica. Društvo bibliotekarjev Primorske šteje 230 članov in je najštevilčnejše med tovrstnimi društvi pri nas, saj pokriva knjižnice od Vrhnike do Trsta in seže tudi v druge zamejske kraje.

8. junij – Idrija je letos postala evropska destinacija odličnosti. Destinacije so namreč kot živo srebro, ki ga ne gre razumeti kot postarano damo, kar Evropa je, temveč kot dinamični prispevek k spoznavanju vrednot, ki jih Evropa ima, je na razglasitvi dejal dr. Janez Bogataj v vlogi predsednika strokovne komisije EDEN (European Destinations of Excellence) 2011. Evropska komisija je kot temo letošnjega projekta izbrala turizem in oživiljanje nepremične kulturne dediščine, strokovna komisija pa je Idrijo izbrala med štirimi finalistkami, ki so se uvrstile v ožji izbor, in sicer podzemlje Pece v Mežici, Muzej premogovništva v Velenju, kartuzijanski samostan v Žičah in Rudnik živega srebra v Idriji.

11. junij – Cerkljevo je prizorišče tako imenovanega 4. festivala ALA. Festival uličnih dogodkov za mlade je trajal do 3. septembra. Zvrstilo se je 30 različnih dogodkov. Otroci, ki zahajajo na Alo so Alčki, je poudarila vodja omenjenega festivala magistra Livija Rojc Štremfelj. Cerkljanska občina je festival izdatno finančno podprla.

14. junij – Prva med številnimi prireditvami v okviru letošnjega jubilejnega 30. festivala idrijske čipke je bila razstava, ki jo je Likovno društvo Cinober postavilo v galeriji sv. Barbare. Njen naslov je bil »Kliklerce, kliklni, špice«. Povabilu se je odzvalo 18 avtorjev, ki so pripravili 50

slik. Nande Rupnik, ki predseduje likovnemu društvu Cinober, je bil nad odzivom sodelujočih prijeto presenečen.

21. junij – Cerkljanski župan Miran Ciglič je direktorja idrijskega ZD Marka Hvalo obvestil, da njegova občina ne bo sodelovala pri prenovi pritličja omenjenega objekta, v katerem deluje urgencia, ambulante in služba nujne medicinske pomoči, zato je načrtovana naložba propadla. Kljub temu se zdravstveno varstvo za Cerkljane ne bo poslabšalo. Treba je vedeti, da na leto v urgentni in dežurnih ambulantah omenjenega bloka sprejmejo 160.000 pacientov, kar pomeni v povprečju vsakega prebivalca cerkljanske in idrijske občine devetkrat.

23. junij – V počastitev 20. obletnice samostojne Slovenije je na Pot prijateljstva med skrajnim zahodom in vzhodom države krenilo 100 let staro gasilsko vozilo Fiat TER letnik 1911. Z njim je z Robidišča na Kobariškem krenila petčlanska gasilska odprava, ki se je z vozilom ustavila tudi v Idriji. Na žalost bodo

pot ponovili, saj se jim je vozilo nekje na območju Ljubljane pokvarilo.

25. junij – Cerkljanski prostovoljni gasilci so skupaj z Gasilsko zvezo Cerkljevo pripravili gasilsko vajo, kakršne pri nas še ni bilo. Potekala je namreč na Poreznu, kamor so gasilci z verižnim sistemom črpalk črpali vodo iz potoka Zapoške oziroma iz najvišjega izvira na Cerkljanskem, ki je na nadmorski višini 1.300 metrov. Vodo so na Porezen spravili z devetimi črpalkami, ki jih je prispevalo prav toliko cerkljanskih PGD.

30. junij – Svet idrijske občine je ukinil javni Zavod za izobraževanje in usposabljanje Nikolaj Pirnat, njegovo tržno dejavnost pa je prenesel na Center idrijske dediščine. Šolanje otrok s posebnimi potrebami bo od septembra potekalo v okviru nove podružnične šole pri idrijski osnovni šoli. Prvotno je bil v poslopju samostan, pred tremi leti pa je po končanem denacionalizacijskem procesu objekt pristal v lasti občine in države.

Julij

1. julij – Po več letih prizadevanj so v strogem središču Idrije uvedli novo prometno ureditev. Za razliko od prejšnjega režima so uvedli enosmerni promet, s čimer so pridobili nekaj parkirnih mest in avtobusno postajališče za primestni potniški promet. Z novo prometno ureditvijo so domačini zadovoljni, nikakor pa ne vozniki dostavnih kombijev in tovornjakov, saj med raz-

tovarjanjem blaga za bližnje trgovine promet z osebnimi vozili dobesedno zastane, sami pa morajo po ozkih ulicah voziti vzvratno in okrog po mestu.

2. julij – Na zasedanju izvršnega in upravnega odbora združenja OIDFA, mednarodne organizacije za klekljano in šivano čipko, v Caenu v Franciji, so organizacijo svetovnega čipkarskega kongresa leta 2016 zaupali Sloveniji. Idrija, ki ima premalo nočitvenih zmogljivosti, bo ta mednarodni dogodek pripravila v sodelovanju z drugimi slovenskimi klekljarskimi središči in Ljubljano. Doslej je bilo takih kongresov že 14.

19. julij – KUD Cerčno, ki je bil organizator sedmega PVC festivala, do letos pouličnega festivala, ga je po novem pripravil v odkritem atriju osnovne šole. Na njem so štiri torke gostili gledališke in glasbene skupine.

17. julij – Na skupščinah cerkljanskih družb Certa in Certa Holding so sklenili, da 1.127.000 evrov čistega dobička iz preteklih let izplačajo delničarjem, ki so prejeli po 0,5 evra bruto na delnico Certe. Skoraj 1,7 milijona evrov bilančnega dobička pa ostane nerazporejenega, je sklenila uprava družbe Certa. Uprava Certe Holding pa je predlagala, da za izplačilo dividend namenijo dobrih 591 tisoč evrov, kar predstavlja 0,241 evra na delnico, skoraj 775 tisoč evrov bilančnega dobička pa ostane nerazporejenega.

18. julij – Idrijska občina je s Komunalo podpisala koncesijsko pogodbo za opravljanje ključnih gospodarskih javnih služb v omenjeni lokalni skupnosti. Komunala je koncesijo dobila za dve leti, medtem pa naj bi se pogovarjali ali se bo idrijsko komunalno podjetje preobrazilo v javno podjetje, kar pomeni, da ne bo treba spet razpisati koncesije. Tako bo Komunala še naprej skrbelo za oskrbo s pitno vodo, za odvajanje in čiščenje komunalnih in meteorolnih voda, za zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov, urejanje in čiščenje javnih površin, vzdrževanje javnih občinskih cest ter za pokopališko dejavnost.

23. julij – Hotel Cerčno je pripravil prvo tekmovanje v kuhanju smukavca, značilne idrijsko-cerkljanske jedi, ki je tudi vsak dan na njihovem jedilniku. Tekmovanje se je udeležilo osem dvočlanskih ekip cerkljanskih in idrijskih društev. Skupaj z žlikrofi z bakalco, karažewcem, šebreljskim želodcem, sladkimi in slanimi potičkami, zeljševko in luštrekajco smukavc sestavlja sedem najbolj reprezentativnih jedi z našega konca. Na prvo mesto se je tokrat zavihnela ekipa društva podeželskih žena iz Cerčna.

26. julij – Zagorelo je v poslovno stanovanjskem objektu na Trgu svetega Ahacija v središču Idrije. Tri stoletja staro in skoraj v celoti leseno spomeniško zaščiteno stavbo so morali njeni stanovalci zapustiti, pri čemer so ostali brez vsega. Na pomoč stajim z nadomestno streho priskočila Občina Idrija in stanovanjsko podjetje SGI, ki upravlja s to spomeniško zaščiteno stavbo.

Avgust

8. avgust – Medtem ko so gradbena dela na gornjem odseku trase novega vodovoda med Idrijsko Belo in Idrijo konec prejšnjega tedna končali, so začeli z deli na odseku med Podrotejo in Fežnarjem. Pri tem so med kopanjem za cevovod med Podrotejo in Divjim jezerom ugotovili, da je zaradi cestnega ustroja potrebna večja širina izkopa od prvotno predvidene. Prav zato bo cesta med gradbenimi deli zaprta za ves promet vse delovne dni v tednu. Če se bodo razmere med gradnjo spremenile pa bodo veljale zapore po prvotno predvidenem planu.

10. avgust – Rjavi medved je posegel tudi na območje pašne skupnosti Otavnik, katere člani skupaj z zasebnimi kmetijci pasejo na Poreznu na Cerkljanskem 270 glav govedih in konj ter 100 glav drobnice. Po besedah predsednika omenjene pašne skupnosti Matjaža Lebana, jim je rjavi medved, ki je težak okrog 200 kilogramov, prejšnji mesec uničil tele, ta mesec pa še tri odrasla goveda. Prizadeti živinorejci so mnenja, da gre za problematičnega kosmatinca, zato so za njegov izredni odstrel. To podkrepljujejo s podatkom, da je na Poreznu vedno živel medved, ki pa ni nikoli povzročal škode.

14. avgust – Društvo za trajnostni razvoj Zadloga Trma, ki ga vodi Jošt Rupnik, je pripravilo tradicionalni pohod na Špičasti vrh. Tovrstne pohode z vmesno prekinitvijo pripravljajo že od leta 1983. Udeležujejo se ga domači planinci, ljubitelji gora iz bližnjega Črnege Vrha, Ajdovščine in celo iz drugih slovenskih krajev. Med najnovejše zasluge si društvo Trma šteje dejstvo, da je Zadložan Zdenko Lampe, muzikant, priredil staro melodijo Od Bizarja do Figarja v Malo goro klanc, ki bo odslej himna društva.

21. avgust – Tako kot vsako leto je PD Cerčno tudi letos pripravilo tradicionalno srečanje planincev na Poreznu. Letošnje je minilo v strahu pred medvedom, ki ga še nihče ni videl, razen njegovih sledi.

25. avgust – Vročina ne popušča, zato pride prav prav vsaka senca. Čeprav je bila tudi voda topla, pa je Idrija imela na vsakem koraku svojega kopalca. Pod večeri pa so se hladili tudi ob njej.

31. avgusta – Direkcija RS za ceste je že 30. junija letos idrijsko občino obvestila, da ukinja štiri avtobusna postajališča na državni cesti med Godovičem in Idrijo, in sicer na Logu, Jeličnem Vrhu, Zali in v Podroteji. Tako po novem na omenjenem 10-kilometrskem odseku ni nobenega postajališča več, kar je še posebej slabo za šoloobvezne otroke. Zato je razumljivo, da so njihovi starši začetek novega šolskega leta idrijsko občino pozvali, da čim prej odpravi probleme, z enako zahtevo pa so se obrnili tudi na direktorat za promet Direkcije RS za ceste. Občina je skupaj s prevoznikom Avrigo kratkoročno avtobuse nadomestila s kombiji, ki se na spornih postajališčih lažje umaknejo s cestišča.

Avtobusna zveza z Vojskim

Vojskarska planota s svojo nad 1000 metrsko nadmorsko višino je eden najbolj privlačnih predelov naše Primorske. Velik in udoben planinski dom rudarjev je postal že letos celo za Ljubljančane zelo privlačna izletniška točka. Celotna idrijska občina je pa zelo občutila slabo avtobusno povezavo med vasmimi in centrom, zato sta se občina in turistično društvo v Idriji resno zavzela za rešitev tega problema. Prejšnjo nedeljo je pripeljal na Vojsko prvi redni avtobus in prebivalci so se ga zelo razveselili. Avtobus bo za sedaj vozil redno trikrat na teden in sicer ob sredah in sobotah z odhodom iz Idrije ob 8. in 14. uri in se takoj vračal. Ob nedeljah bo odhajal iz Idrije ob 7.30 in se bo vračal ob 19. uri.

Prihodnji teden bo vzpostavljena veza tudi z Oblakovim vrhom. Avtobus bo odhajal iz Idrije vsak ponedeljek in petek ob 8. uri in 17. uri in se eno uro pozneje vračal z Oblakovega vrha. Tako je vsaj za silo ustrezno domačinom in številnim izletnikom, in upajmo, da bo to omogočilo, da bodo v bodoče naši lepi partizanski kraji bolj pogostoma obiskani kot doslej.

Primorske novice, 17. maj 1961

Nov mlekarški obrat

V Godoviču je začela obratovati sodobno opremljena mlekarna, ki bo predelala 5000 litrov mleka dnevno

V nedeljo pred prvim majem je bila izročena v obratovanje nova sodobno opremljena mlekarna v Godoviču. Na slavnosti, ki so se jo udeležili razen domačinov in predstavnikov občine tudi gostje iz Nove Gorice in Ljubljane, načelnik oddelka za gospodarstvo Okrajnega ljudskega odbora dr. Rudi Rutar in veterinarski inšpektor dr. Koglot, iz Ljubljane pa zastopnik odbora za mlekarstvo republiške kmetijske zbornice ing. Hafner, je direktor kmetijske zadruge Idrija F. Štucin orisal opravljeno delo in vlogo novega obrata, v obratovanje pa je mlekarno izročil predsednik občinskega ljudskega odbora Lado Božič.

Direktor zadruge F. Štucin je ob otvoritvi poudaril, da bo nova mlekarna pomagala odpraviti zastarelo in nepravilno predelavo ter dostavo mleka v rudarsko središče Idrijo. Zainteresirala bo tudi proizvajalce za še večjo proizvodnjo mleka in za izboljšanje njegove kakovosti.

V tem mlekarškem obratu bodo lahko dnevno predelali do 5000 litrov mleka. Pasterizirali in stekleničili bodo tiste količine mleka, ki so potrebne za prehrano mestnega prebivalstva v Idriji, viške pa predelali v jogurt, smetano, skuto in druge izdelke.

V hribovitih in odročnih predelih na področju kmetijske zadruge bodo prevzemale mleko posnemalne postaje, ki bodo smetano dostavljale v predelavo mlekarne, posneto mleko pa vračale kmetijskim proizvajalcem.

Mlekarno v Godoviču je začela lani graditi kmetijska zadruga Črni Vrh, dogradila pa jo je kmetijska zadruga Idrija, ker sta se zadrugi združili. Za preureditev poslojpa, da ustreza zahtevam mlekarne, dobavo in montažo sodobnih strojev ter hladilnih naprav so porabili 43 milijonov dinarjev. Za popolno dograditev objekta in usposobitev mlekarne tudi za proizvodnjo sira pa bodo potrebovali še 13 milijonov dinarjev.

Primorske novice, 10. maj 1961

Naraščanje potrošnje na Idrijskem

Promet na drobno v trgovinah idrijske občine narašča iz leta v leto. Številke za zadnja tri leta kažejo, da sta pred Idrijo le še dve občini v okraju, in sicer Nova Gorica in Ajdovščina. Lani je znašala vrednost nakupov prebivalstva milijardo 400 milijonov, ali za 240 milijonov dinarjev več kot leta 1959.

Kaj najraje ljudje kupujejo? Prehrana se je že pred leti ustavila na določeni ravni. Povečanje prometa gre predvsem na račun motorizacije, gospodinjstev mehanizacije ter drugih industrijskih izdelkov. Zato ni nič čudnega, da se je v mestu zelo razvila motorizacija. V začetku leta je bilo v občini evidentiranih 954 avtomobilov, 278 motorjev ter 521 mopedov. Na 18 prebivalcev je prišlo po eno motorno prevozno sredstvo.

Med problemi, ki ostajajo v okviru trgovine, je na prvem mestu potreba po specializaciji. Dalje bo nujna ureditev sodobnih lokalov ter skladišč. Za ilustracijo, kakšne so potrebe po sodobnih lokalih, naj povemo, da nimajo v vsej občini niti 10 sodobno urejenih trgovin. L.B.

Primorske novice, 26. junij 1961

Novice s Cerkljanskega

Na Ravnah pri Cerknem so imeli v nedeljo svojstven dogodek. Zavod za raziskavo jam je prvič dovolil več sto udeležencem – predvsem domačinom ogled znamenite aragonitne jame, ki je pri nas edinstvena in si jo smejo ogledati le obiskovalci in znanstveniki, ki dobijo za to potrebno dovoljenje. Po skrbnih raziskavah so nedavno odkrili v jami nove rove, v katerih so našli še lepše in zanimivejše kapnike. Menijo, da bi z nadaljnjim proučevanjem odkrili še marsikaj zanimivega v podzemlju tega gorskega sveta.

Prebivalci Gornjih in Spodnjih Raven pa so ta dan proslavili tudi zaključek tretje etape del

pri gradnji 6 kilometrov dolge ceste, ki pelje iz Cerknega. Skupno so pri gradnji opravili že nad 10 tisoč ur prostovoljnega dela v vrednosti okrog tri milijone dinarjev. Do konca leta pa bodo dogradili še poldrugi kilometer ceste do Spodnjih Raven, če jim bo s sredstvi pomagala tudi idrijska občina. Če bi se odgovorni činitelji odločili v prihodnje, da bi dovolili ogled raven-ske jame tudi nestrokovnjakom bo nova cesta kot nalašč za lažji dostop do te resnično redke turistične privlačnosti.

G. B., Primorske novice, 6. september 1961

Odkritje grobnice padlih v Črnem vrhu

Prizadevajmo si ohraniti mir!

*Tu, glejte, partizani spijo,
ki so za na izkraveli.
Iz srčnih kapelj njih krvi
so lepši časi vzcveteli.*

Te besede človeka – borca, ki čuti vso veličino žrtev, ki jih je zahtevala ljudska revolucija, vidi pa tudi že velike sadove, bodo spominjale prihodnja pokolenja v Črnem vrhu in okolici na junake, ki so darovali sami sebe za lepše življenje drugih. Vkllesane so v spominski kamen na grobnici padlih v Črnem vrhu, ki so jo odkrili v nedeljo na pobudo krajevne organizacije Zveze borcev. Na ta lepo urejen prostor na pokopališču so prenesli posmrtno ostanke 74 padlih partizanov, med katerimi je 14 domačinov. Razen tega pa spominski kamen spominja tudi na 35 domačinov, ki so dali svoja življenja za svobodo, pa niso pokopani v domačem kraju.

»V tej grobnici – je dejal na slovesnosti podpolkovnik Pavle Jež – počivajo poznani in nepoznani junaki. Tu počivajo borci Gradnikove, Vojkove, Kosovelove in Prešernove brigade. Skoraj vsaka brigada IX. korpusa je pustila na bojiščih okrog Črnega vrha nekaj svojih borcev. Posebno pa se spominjamo tragedije 3. čete 4. bataljona Gradnikove brigade, ki je zaradi izdaje bila dne 6. januarja 1944. leta zahrbtno napadena v Trebčah pri Črnem vrhu. V tem zahrbtnem napadu je izgubila 38 borcev, od katerih je 30 pokopanih v tej grobnici«. Nadalje je podpolkovnik Jež poudaril, da so se vsi partizanski borci borili za iste cilje, ne glede na njihovo narodnost, veroizpoved in druge razlike. Slovenci, Italijani in Rusi, ki so tu pokopani, so se borili tudi zato, da bi zavladalo bratstvo med narodi, za trajen mir, za tisti mir, ki je danes hudo ogrožen. Toda mi poznamo vojne grozote in razdejjanje, zato si tembolj vztrajno prizadevamo za ohranitev miru v svetu. Na spominski svečanosti, ki jo je začel Ivan Lampe smo med drugimi pozdravili narodnega heroja Z. Ferjančiča, predsednika občinskega ljudskega odbora iz Idrije L. Božiča, sekretarja občinskega komiteja KP F. Petriča in nad sto svojcev padlih iz vseh krajev Primorske, katere je ZB tudi lepo pogostila. Pri izvedbi slovesnega sporeda so sodelovali pevci LIP iz Ajdovščine, rudarska godba iz Idrije in pionirji črnovrške osemletke.

Otroci mislijo, da se vse začne v trgovinah

Pred tremi leti so Jurečevi iz Ledin preselili vso živino iz hleva z 2.000 kvadratnimi metri uporabne površine v kozolec, ki so ga preuredili v hlev za prosto rejo, saj iz omenjenega objekta živina ni imela neposrednega dostopa na pašnik. Njegove vrhnje prostore so preuredili v muzej, v katerem so razstavljeni predmeti, ki so jih imeli sami ali so jim jih podarili okoliški kmetovalci.

Ker sta Ledinam, čeprav ležijo 800 metrov nad morjem, v preteklosti hriba Gradišče in Sivka nudila dovolj zavetja za pridelok različnih vrst žit, je razumljivo, da imajo Pr' Jureč na šupi (skednju) največ strojev in naprav, s katerimi so pridobivali čisto žito. Ker so Ledinci pridelali veliko žita (pšenice, rži, ječmena, prosa in ajde) in so bili znani po peki kruha, se jih še danes drži vzdevek Hlebčarji. Dušan Bogataj pravi, da je odločitev o postavitvi muzeja padla pred dvajsetimi leti. Toliko časa namreč pri njih, Pr' Jureč torej, že zbirajo stare stroje in naprave, tako da si lahko danes na Jurečevi šupi ogledate razvoj kmetij-

stva, poljedelstva, gozdarstva in mlekarnstva ne samo na njihovi domačiji, ampak na celotni ledinski planoti. Prikazani so postopki obdelave zemlje, kritja strehe s slamo, postopek obdelave lanu, najbolj podrobno pa sta predstavljeni obdelava in predelava različnih vrst žit. Ker je leta 1970 Pr' Jureč hlev pogorel, so šli z njim v zublje tudi veliki stroji. Na srečo se je prav takrat v Ledinskih Krnicah podiral zadružni hlev in so nekaj manjkajočih strojev Jurečevi odkupili, nekaj pa so jim jih tudi podarili. Da bi dopolnili vse, kar je manjkalo, so prispevali še domačini, pa tudi v kosovnih odpadkih je Dušan dobil še veliko. »Na začetku ni bilo

velikih načrtov, predvsem je bilo treba naše otroke seznaniti s temi kmečkimi opravili, šele kasneje, ko se je to prijelo, so prišle na vrsto skupine osnovnošolcev od Posočja do Obale, ki se na naši kmetiji mudijo dva dneva in v tem času spoznajo vse, kar morajo in hočejo vedeti o kmetovanju, s posebnim poudarkom na kmetijstvu na ledinski planoti, ki se kaj dosti ne razlikuje od podobnega kmetovanja po drugih planotah. »Če bom imel kdaj čas, bom preštel vse predmete, zaenkrat pa vam povem, da je bilo pri nas veliko obiskovalcev, tako kot na otvoritvi muzejske zbirke domačinov. Zdaj imamo skoraj vse. Pred dvema letoma smo izdali Ledinsko kroniko, letos Hiše na Žirovskem. V njih je veliko podatkov, za katere nismo vedeli – tudi o naši domačiji in zakaj se imenuje Pr' Jureč.« Če hočete izvedeti in videti kaj več o Jurečevi šupi, pojdite v Ledine, ne bo vam žal. Tako blizu je in tako dobri so!

20 let je Dušan Bogataj zbiral stare stroje in naprave, ki jih je pod budnim očesom in nasveti arhitekta Cveta Kodra tudi razstavil

Slovenska kulturna dediščina in Unesco

Samo Bevk

Odbor za svetovno dediščino je na junjskem zasedanju v Parizu soglasno uvrstil prazgodovinska kolišča okoli Alp na Seznam svetove dediščine pri Unescu. Septembra so predstavniki naše države in občine Ig v Švici prejeli tudi poseben certifikat, saj sta v nominacijo vključeni tudi dve skupini kolišč na Ljubljanskem barju. Pred tem je še v nekdanji Jugoslaviji uspelo z vpisom Škocjanskih jam, izjemne naravne znamenitosti slovenskega Krasa.

Treba je povedati, da prvi vpisi na t. i. Poskusni seznam svetovne dediščine pri Unescu v samostojni Sloveniji datirajo v leto 1994. To so bili dediščina Idrije in rudnika živega srebra, matični Kras in fužinarske planine v Bohinju, leta 2000 se jim je pridružila še Partizanska bolnišnica Franja. Do prvega uspešnega vpisa pa smo prišli šele letos, po 17 letih.

Leta 2006 sem Ministrstvu za kulturo na podlagi Nacionalnega programa za kulturo predlagal, da pospeši aktivnosti za vpis slovenskih kulturno zgodovinskih znamenitosti na Seznam svetovne dediščine pri Unescu. Vlada je takrat sprejela, po mojem mnenju, zelo dober predlog izhodišč za organiziran pristop k varstvu kulturne dediščine in naravnih vrednot v Republiki Sloveniji v skladu

z Unescovimi mednarodnimi pravnimi instrumenti in aktivnostmi.

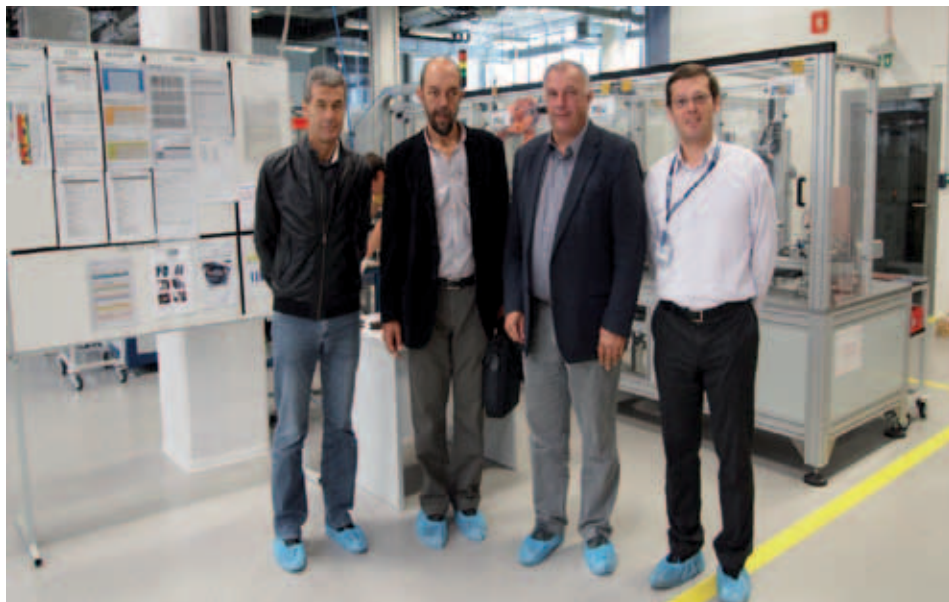
Pospešek pa so Unescove nominacije in z njimi kandidatura dediščine Idrije in Rudnika živega srebra dobile s prvo serijsko medcelinsko nominacijo, ko sta se ji konec leta 2006 na predlog Španije pridružila še Almaden in mehiški San Luis Potosi. Slednji se je po dveh neuspešnih glasovanjih umaknil iz kandidature, tako da lahko pričakujemo še en uspešen vpis na Unescov seznam, vpis Idrije in Almadena. V vrsti čaka še nekaj predlogov od Krasa, bolnišnice Franje do opusa arhitekta Jožefa Plečnika.

Bolj aktivno bo morala država pristopiti

tudi k pripravi nominacij za vpis žive dediščine na Reprezentativni seznam nesnovne dediščine človeštva. Inštitut za slovensko narodopisje je leta 2010 izdelal zgolj osnutek nacionalnega registra žive dediščine, letos pa je vlogo koordinatorja varstva žive kulturne dediščine prevzel Slovenski etnografski muzej. Hrvaška ima na svetovnem seznamu že 20 nominacij. Pri nas bi lahko poskusili s Škofjeloškim pasijonom, cerkljanskimi laufarji, idrijsko čipko ali orači iz Okiča.

Vpis prazgodovinskih kolišč v okolici Alp na ta prestižni Unescov seznam pomeni enega največjih mednarodnih dosežkov spomeniško varstvene stroke pri promociji naše kulturne in naravoslovne dediščine v samostojni Sloveniji. Ta in vsi nadaljnji vpisi, predvsem pa skoraj zagotovo vpis Idrije in Almadena prihodnje leto, bodo pomenili veliko priložnost za nadaljnji kulturni, tehnološki ter gospodarski in turistični razvoj Idrijsko-cerkljanske regije in Slovenije.

◀ Po obisku in ogledu španskega Almadena se je presojevalec ICOMOS-a, industrijski arheolog Grk Nikos Belavilas, mudil še v Idriji. Med drugim si je v spremstvu gostiteljev ogledal tudi Kolektorjevo orodjarno in strojogradnjo. Od leve proti desni so: predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, presojevalec ICOMOS-a Nikos Belavilas, idrijski župan Bojan Sever in direktor Kolektor Orodjarne Robert Čerin

Koristno uporabljen odpadni material

V 23. številki Komunitatorja smo decembra leta 2004 zapisali, da so v Idrijski Beli v dolomitno kamnino zavrtali 120-metrsko vrtino, iz katere bodo Idrijčani, nekaj let kasneje pa tudi Spodnjeidrijčani, končno pili neoporečno vodo. Ko so pridobili končne rezultate o izdatnosti in kakovosti vode ter opravili črpalni preizkus, so leta 2005 izdelali idejne študije vodooskrbe iz omenjene vrtine.

»Prvi podatki kažejo, da bi vir lahko zagotavljal približno 12 do 15 litrov vode na sekundo. Računamo, da bosta v prihodnje narejeni še ena ali dve vrtini, ki naj bi skupaj zagotavljali vsaj 25 do 30 litrov vode na sekundo, tolikšna količina pa naj bi dolgoročno zadostovala za oskrbo prebivalcev Idrije in Sp. Idrije s pitno vodo,« so idrijski komunalci takrat zapisali v našem časopisu. Največji finančni zalogaj bo zgraditev črpališča in vodovodnega omrežja od Idrijske Bele do Idrije. Ko bo zgrajen nov vodovod, ne bo več potrebno filtriranje vode iz Podroteje, zato bo ta vir ostal rezervni vir vode. Toliko torej takrat o novem vodovodu, ki ga pravkar polagajo. Slednjemu bomo še posvetili pozornost, če ne prej, ko bo zgrajen in dan v uporabo.

Tokrat pa bi radi opozorili na dejavnost, ki je z njim tesno povezana. Pri širitvi cest in gradbenih jam namreč nastane veliko odpadnega materiala, s katerim so včasih zasipavali vrtače, danes pa ga koristno

uporabijo. Tak je tudi primer z gradbišča tretjega voznega pasu v Zali. Material, ki je ostal od odstranjevanja hribine, so zvozili v Godovič, kjer ga je zasebno podjetje Tigrad iz Rovt zdrobilo na ustrezne frakcije. Valentin Jesenko, ki vodi omenjeno podjetje, je povedal, da je bila kamnina že na izvoru dobra za reciklažo, iz katere dobivajo ustrezne agregate, ki so primerni za nasipavanje spodnjih ustrojov, tamponska nasutja in vzdrževanje cest. V Godoviču so doslej v različne frakcije zdrobili že bli-

zu 5.000 kubičnih metrov materiala, ki ga bodo v glavnem porabili za obsipavanje cevi novega vodovoda med Idrijsko Belo in Idrijo. Naprave za mletje odpadnega materiala imajo v zasebnem podjetju Tigrad že štiri leta. Niso edini pri nas, ki se ukvarjajo s tem. Materialov ne drobijo samo na Primorskem in Notranjskem, temveč domala po vsej Sloveniji. Največji posel doslej so imeli v Stožicah, kjer so zdrobili kar 150.000 kubičnih metrov materiala.

Križišče brez prehoda za pešce

Peter Brus s turistične kmetije Želinc nas je opozoril na tisto, kar mu stalno govorijo njegovi gostje, v glavnem tujci. »Naredili ste novo semaforizirano križišče na Želinu brez prehodov za pešce.

Česa takega nismo videli še nikjer na svetu.« Peter pa dodaja: »Kdaj in kje naj prečkajo cesto prebivalci, saj je pol zaselka Straža na eni drugi polovica pa na drugi strani ceste?« Torej, če hočejo čez cesto k sosedom, morajo do križišča, kjer so semaforji, ki pa še ne delajo. Na Direkciji Republike Slovenije za ceste čakajo še na uporabno dovoljenje, nič pa ne kaže, da so si v križišču zamislili tudi prehode za pešce, saj so talne označbe že narejene.

Najbolj pomoč potrebujejo tisti, ki ne morejo ali nočejo prositi zanjo

Idrija je bila gostiteljica tretjega medregijskega srečanja prostovoljcev, ki delujejo v okviru društev upokojencev severne Primorske, Dolenjske in Bele Krajine.

Srečanja, v okviru katerega so gostitelji pokazali številne idrijske znamenitosti in posebnosti, se je udeležilo okrog 300 prostovoljcev, pa tudi župani omenjenih območij. Vodja tokratnega projekta oziroma srečanja je bil **Viljem Makuc**, ki je poudaril, da je prostovoljstvo v okviru društev upokojencev pri nas zelo razvejano. V projekt Starejši za starejše je vključenih na tisoče prostovoljcev po vsej Sloveniji. To je potrdila tudi predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije **dr. Mateja Kožuh Novak** in dodala, da prostovoljci obiskujejo vse starejše od 69 let, ki živijo v lastnih gospodinjstvih, pri čemer jim ni treba biti član kakšnega upokojenskega društva. Med obiski prostovoljci ugotovijo, kdo je

potreben pomoči in jim jo skušajo zagotoviti. Člani društva upokojencev, ki so še čili, poskrbijo, da takim nosijo blago iz trgovine, se z njimi pogovarjajo, jim kaj preberejo, jih vključijo v različne aktivnosti ali pa v hujših primerih pokličejo Center za socialno delo in patronažno službo, sodelujejo pa tudi z Rdečim križem in Karitasom, ki prispevata pakete s hrano. Gospa Kožuh Novakova namreč poudarja, da pomoč potrebujejo najbolj tisti, ki nimajo energije, ki nočejo ali ne morejo prositi zanjo. Po njenih podatkih je med slovenskimi upokojenci kar 15 do 20 odstotkov takih, ki potrebujejo pomoč. Njihovo število se zaradi nizkih pokojnin v zadnjem času še povečuje. »Ljudje sicer prosijo, da jim pomoč prineseš zvečer, da tega drugi ne vidijo, ker so zelo ponosni in nočejo prositi, čeprav jim vse prav pride. V osmih letih, kolikor časa projekt Starejši za starejše že poteka so prostovoljci po Sloveniji obiskali že 118.000 starejših od 69 let. V Idriji na projektu Starejši za starejše dela 25 prostovoljcev. Delajo v treh večjih

↗ Srečanja prostovoljcev v Idriji se je udeležila tudi predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak

krajevnih skupnosti, in sicer v Idriji, Spodnji Idriji in Črnem Vrhu. Projekt najbolj teče prav v zadnjih dveh, so pa zadovoljni tudi s potekom projekta v Idriji, čeprav še niso zaključili z vsemi prvimi obiski. Po besedah Viljema Makuca imajo trenutno v projekt vključenih 1184 starejših od 69 let, kar je približno 85 odstotkov te populacije. Računajo, da naj bi do konca letošnjega leta prvič obiskali prav vse v tej starostni skupini.

Zahvala Društva upokojencev Idrija

V soboto, 24. septembra, smo uspešno izpeljali srečanje prostovoljcev v projektu »Starejši za višjo kakovost življenja starejših na domu« s severnoprimorske ter dolenjske in belokranjske regije. Gostili smo več kot 300 prostovoljcev, predstavnikov občin, pokrajinskih vodstev ZDUS in tudi predsednico Zveze društev upokojencev dr. Matejo Kožuh Novak. Pripravili smo jim bogat kulturni program in poskrbeli, da so si lahko ogledali čim več kulturnih in drugih zanimivosti iz bogate idrijske preteklosti in sedanosti. »Enkratno, nepozabno in še se bomo vrnili,« so bile besede udeležencev, ko so zadovoljni zapuščali Idrijo. Vse, kar smo jim ponudili, smo lahko pripravili tudi zaradi velikodušne pomoči številnih sponzorjev in sodelavcev.

Iskreno se zahvaljujemo: Občini Idrija in županu Bojanu Severju, Mestnemu muzeju Idrija, Osnovni šoli Idrija in njihovem otroškemu pevskeemu zboru, članicam Ženskega pevskega zboru DU Idrija, Glasbeni šoli Idrija in njihovem virtuozu na harmoniki, Čipkarski šoli Idrija, Gimnaziji Jurija Vege in dijakom prostovoljcem, Kulturnemu društvu Kanomlja in Kanomeljskim puncam, Tomažu Venclju, TIC-u Idrija, Akvariju Idrija, Vojnemu muzeju Idrija, Antonijevemu rovu Idrija, Psihiatrični bolnišnici Idrija, Novi KBM – področje Nova Gorica, Novi Ljubljanski banki, Zavarovalnicama Vzajemna in Vita, družbama Kolektor Group d. o. o. in ASCOM d. o. o. ter Mercatorju. Posebna zahvala gre Metki Rupnik za vodenje prireditve.

Brez vseh naštetih prostovoljci in drugi člani Društva upokojencev Idrija ne bi mogli pripraviti tako odmevne in ene najmnogičnejših prireditev prostovoljcev v naši državi v Evropskem letu prostovoljstva.

Društvo upokojencev Idrija

Izkupiček poletja – predvsem glasen

Sabina Carli

Da je Idrija mesto, ki brez Festivala idrijske čipke ne bi bilo takšno, kakršno je, bi v zadnjih letih najbrž le še težko rekli, je pa očitno, da so vloga, ki jo je prej omenjena prireditev v poletnih mesecih nosila v preteklosti, prevzeli drugi – drugače zasnovani, z drugih vetrov podkovani in le na videz manjši projekti. Kar nekaj se jih je prek poletnih mesecev na koledarju zvrstilo tudi letos.

Med tiste, ki so se posvetili predvsem glasbi in koncertno dogajanje raztegnili prek celega poletja, vsekakor spada Javni sklad za kulturne dejavnosti. Pod njihovo taktirko sta se odvila cikla Grajski večeri na gradu Gewerkenegg ter Četrтки na placu. V svojo sredo so povabili predvsem priznane slovenske izvajalce, tako soliste kot obširnejše zasedbe, in v zameno za kvaliteten in privlačen program seveda dosegli dober obisk.

Desetič zapored je bil v Idrijo povabljen tango. Tango festival je v prvem večeru postregel z madžarskim melosom v izvedbi zasedbe Kisha, mednarodnega projekta, ki združuje slovensko-madžarsko-hrvaško navezo etno glasbenikov. Še pred tem pa so se s plesno točko predstavili člani Studia za svobodni ples, ki so pod taktirko koreografinje Urše Rupnik vanjo elegantno vpletli tudi ritem tanga. Pet plesalk je v kar trinajstminutnem nastopu predstavilo zgodbo, kateri je piko na i dodal njihov moški predstavnik Studia. Na dvorišče glasbene šole, v kateri je prvič prijel za harmonikarske tipke, pa se je vrnil tudi Marko Hatlak, ki je sicer skopo občinstvo navdušil predvsem s svojo tango priredbo štorije o Štefani in Bertolinu.

Poleg Tango festivala pa je Društvo glasbenikov in ljubiteljev glasbe z dvodnevni programom dobro besedo zastavilo tudi za alternativno glasbo. Petek je bil namenjen nastopu treh glasbenih zasedb – Low Peak Charlie, Stonebridge ter New Wave Syria. Sobotni del je bil postavljen v ambient prav tovrstnim dogodkom namenjenega odra v parku ob idrijskem Mestnem trgu, ki ga sicer v uporabi vidimo le malokrat. Uvedel ga je pisatelj Tomaž Kosmač z zgodbo v svojem značilnem, odkritosrčnem stilu brez dlake na jeziku. Sledil je koncert »Kombo« Zlatka Kaučiča, ki je zbranemu občinstvu dokazal,

➤ Zveza prijateljev mladine Idrija je otroke tudi letos peljala na bazen

da je poleg običajnih glasbil v glasbi mogoče uporabiti še marsikaj drugega, od povsem običajnih kuhinjskih loncev do viličastih ključev.

Potem je tu še tisti, ki čipko nosi le v imenu, festival Čipkarija namreč. V organizaciji Kluba idrijskih študentov je uvod v petdnevno dogajanje predstavljala prireditev Idrija reggae night, preko tedna pa so se zvrstili športni dogodki, javna tribuna, ki se je osredotočala na problematiko mladih ob vstopanju na trg dela, ter filmske projekcije v Filmskem gledališču Idrija. Zaključek sta predstavljala dva glasbena večera Night light with

Mladen Tomić ter sobotni koncertni program s skupinami Vino für Olga, Backstage, the Plebs iz sosednje Italije ter Tide.

Pa da ne bomo za obveščenost skrbeli samo med »ta velikimi« – tudi za otroke je bilo v poletnih mesecih kar nekaj prireditev. Za program Počitnikarije je poskrbela Zveza prijateljev mladine, s katero so otroci tudi letos ob ponedeljkih plavali, preplesali kar cel teden, poleg tega pa še obiskali Radiotelevizijo Slovenija, botanični vrt, konjušnico in najbolj oddaljene in najbolj skrivnostne – zvezde.

➤ Utrinek z letošnjega Tango festivala

Literarna pot besed

Domen Uršič

Že šestič se je v vikendu med 17. in 18. septembrom v Cerknem odvil sklop prireditev pod skupnim imenom Bevkov dan. Kulturno umetniško društvo Cerkno je skupaj z različnimi institucijami in društvi pripravilo več dogodkov, s katerimi se spominjajo znamenitega primorskega pisatelja Franceta Bevka, ki je bil rojen pred dobrim stoletjem v Zakojci.

Cerkljanski kulturniki so v letošnjem letu objavili literarni natečaj z naslovom Nočni prigrizek. Na njem je s svojimi deli sodelovalo prek 20 ustvarjalcev iz cele Slovenije. Komisija, sestavljena iz učiteljev in pedagoških delavcev, ki so in še poučujejo na Osnovni šoli Cerkno, je med vsemi prispelimi deli izbrala tri najboljše pesmi in tri prozna besedila.

Prva tri mesta in praktične nagrade so tako dobili pesniki Milan Novak za Pesem brez naslova, Albin Lenar za Zgodbo nekega izvira in Milena Sušnik Falle za pesem z naslovom Sopotnik. Najboljši pisci proznih besedil: nerazkriti junak z Receptom za čebulno potico, Slavica Uršič s svojo pripovedjo o Bevkovi bralni znački in še en skriti junak z umetniško interpretacijo priprave Mulc.

Na sobotni prireditvi z osrednjim gostom Tonetom Fornezijem – Tofom, ki je delil svoje izkušnje o začetkih maratona Franje, ki je v letošnjem letu praznoval svojo 30-letnico, so podelili tudi praktične nagrade najuspešnejšim piscem. Kot je povedal Tof, se je v začetku 80. let izgubljeno vozil s svojim kolesom po Cerkljanski, poskušal prek Črnega vrha v Železnike, kjer naj bi tekla prvotna proga maratona, a mu zaradi slabe ceste ni uspelo. Malo sreče in poznanstvo v Cerknem pa je botrovalo temu, da se je potem odločil za pot čez Kladje, kjer je sedaj klasična trasa enega najelitnejših kolesarskih maratonov na svetu. Že v prvem letu je bilo na njem 700 udeležencev in prav maraton Franja je tudi krivec, da so čez Kladje potegnili prvo asfaltno prevleko.

Med Tofom in Francetom Bevkom pa lahko potegnemo še eno vzporednico, saj se je tudi slavni rojak ustvarjal politično satiro, in sicer je v času vzpona fašizma v Gorici izdajal satirični list Čuk na palci, ki je bil zelo priljubljen med takratnimi bralci po celi Primorski.

▲ Pohodniki, ki so se odpravili na Bevkovo pot v Zakojco

Na prireditvi so svojo nadarjenost prikazali tudi učenci Podružnične glasbene šole

Cerkno in pisateljica Dragica Krapež z avtorsko monokomedijo.

▲ Pisateljica Dragica Krapež se je predstavila z avtorsko monokomedijo

V nedeljsko sončno jutro so se iz Cerkna in Hudajužne na Bevkovo pot v Zakojco odpravili pohodniki. V Zakrižu in Zakojci so jih z domačimi dobrotami pogostili člani KUD 'Zarja' in TD 'Pod Kojco', ogledali pa so si lahko tudi rokodelske spretnosti članov Rokodelskega društva 'Driklc' in drugih gostujočih ustvarjalcev.

Triurna pot se je zaključila pri Bevkovi domačiji, kjer so krajši kulturni program pripravili člani Literarnega društva Ris iz Idrije. Sledil je še brezplačni ogled domačije, saj je Mestni muzej Idrija v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine odprl vrata omenjene domačije. Prvi pohod, ki je tokrat v soorganizaciji LTO Laufar Cerkno in Društva Baška dediščina, je tako spet združil ljudi iz obeh dolin, o katerih je v svojih delih pisal pisatelj.

Za zaključek Bevkovega dneva pa so si v nedeljo zvečer lahko obiskovalci na odprtem dnevu Bevkove knjižnice prebrali najboljše literarna besedila z natečaja in si ogledali film KUD-a Cerkno Kadu? Cajt (de grem).

Kot pravijo člani KUD Cerkno so letošnji Bevkovi dnevi ponudili bogat kulturni program, s katerim želijo v prihodnje vključevati še več ustvarjalcev s Cerkljanske in širše severne Primorske.

KOLEKTOR

Informator

ČASOPIS KONCERNA **KOLEKTOR** • September 2011

Koliko smo vredni?

V zadnjem času so vrednosti družb in holdingov izredno padle. Zato je zmotno razmišljanje, da se je v tem času vrednost Kolektorja povečala, kljub dobrim poslovnim rezultatom, ki jih koncern dosega, saj je iz gospodarske krize izšel kot zmagovalec. To ni sodobna floskula, kot se v mnogih primerih reče, temveč je odraz dejanskega stanja, o čemer dovolj zgovorno pričajo podatki. Da je to res, je treba prebrati tudi zapis, ki je bil v časniku Finance objavljen 3. oktobra pod naslovom Kako poceni je mogoče kupiti Slovenijo? V njem avtorja Karel Lipnik in Simona Toplak (glej tabelo na naslednji strani) ugotavljata, za koliko so padle vrednosti oziroma koliko so trenutno vredne slovenske družbe. Med njimi je tudi Krka, ki je ena najuspešnejših slovenskih družb in še vedno glede na vrednost prodaje ustvarja več kot 15-odstotno donosnost. To je odstotek, ki ga je med tako velikimi družbami težko doseči.

V Kolektorju s tem v zvezi ugotavljajo, da v koncernu ni družb z negativnim kapitalom in se zato ne ukvarjajo s težavami, ki pestijo večino slovenskih podjetij, začenši z gradbenimi. Težave s pridobivanjem bančnih sredstev v koncernu tudi nikoli niso imeli, kar kaže na smotrne poslovne odločitve uprave koncerna, kar pa ne velja za ostale, ki so v številnih primerih prevzemali družbe brez predhodnih skrbnih pregledov, kar jim danes povzroča sive lase, poleg tega pa so tudi premalo denarja vlagali v razvoj. To je pglavitni razlog za težave, s kakršnimi se soočamo danes, so mnenja v vodstvu koncerna Kolektor.

Kolektor KFH ima velike načrte za razvoj..

11

- Znotraj Kolektorja bo podjetje skrbelo za razvoj novih programov

Kolektor je še vedno med največjimi štipenditorji v Sloveniji..

19

- Sposobni kadri so ključni dejavnik poslovnega uspeha

Dan Kolektorja presešel vsa pričakovanja.....

25

- Rekordna udeležba zaposlenih, upokoјencev in štipendistov koncerna ter njihovih družinskih članov

Koliko smo vredni?

Stojan Petrič

Na prvi strani Kolektor Informatorja se pod tem naslovom sprašujete, koliko smo vredni oziroma kako poceni je mogoče kupiti Slovenijo? Menim, da tisto, kar je časnik Finance, ki ga navajate, zapisal 3. oktobra letos, povsem drži. O tem je dovolj zgovorna tabela, ki si jo lahko ogledate na tej strani Komunitatorja.

Zelo malo večjih in velikih družb je pri nas, ki dosegajo dobre poslovne rezultate. Zato je naša družba in z njo

država v težavah, ki si jih morda ta hip niti ne predstavljamo oziroma se jih morda ne zavedamo dovolj. Rešitve niso enostavne. Po mojem mnenju moramo iskati nove priložnosti v investiranju v napredne razvojne tehnologije z dodano vrednostjo na zaposlenega višjo od 50.000 evrov, ki naj jih gospodarstvo razvija v sodelovanju z inštituti znanja. Dogajajo pa se na žalost tudi obojanja vredne stvari, namreč, da imajo mnoge družbe težave zaradi nepravilnih poslovnih odločitev v preteklosti. Danes pa iščejo vzroke slabega stanja v družbah zunaj sebe in kažejo na napake drugih, pri čemer so njihove pretekle lastne zgrešene odločitve breme njihovih delavcev.

DRUŽBA	31.12.07	30.09.11	SPREMEMBA V %
HSE	2.819	1.845	-34,56
Krka	4.403	1.821	-58,65
Mercator	1.261	614	-51,34
NLB	2.150	456	-79,75
Telekom Slovenije	2.707	402	-85,15
Petrol	1.893	327	-82,74
Zavarovalnica Triglav	870	282	-67,55
NKBM	979	176	-82,02
Luka Koper	1.243	131	-89,42
Gorenje	595	93	-84,34
Pivovarna Laško	744	91	-87,84
Sava	1.212	47	-96,10
Aerodrom Ljubljana	302	26	-91,51
Istrabenz	540	11	-97,88
Intereuropa	300	9	-97,10

RANGIRANJE	SKUPINA/PODJETJE	SEDEŽ	RAST PRIHODKOV		RAST ENOTIN		DOBIČKONOSNOST PRIHODKOV		ROE		ROA		UVRSTITEV PO VELIKOSTI
			v %	Uvrstitev	v %	Uvrstitev	v %	Uvrstitev	v %	Uvrstitev	v %	Uvrstitev	
1.	Kolektor	Veja	48,9	2.	150,7	6.	97	25	21,85	12.	9,49	15.	18
2.	Skupina Splošna banka	Portoročje	14,6	36.	18,4	71.	24,1	2.	16,39	17.	10,41	19.	26
3.	Skupina HSE	Metkica	44,5	3.	21,0	34.	8,8	13.	20,09	11.	10,77	6.	38
4.	Velesolarna Slovenija, d. o. o.	Ljubljana	12,0	17.	32,5	11.	8,9	11.	14,41	4.	15,83	3.	44
5.	Neotal Slovenija, d. o. o.	Maribor	9,3	49.	49.	37.	12,5	7.	10,01	3.	22,43	1.	96
6.	Skupina Iskra Armaturoblikla	Šempeter pri Gorah	33,0	11.	171,8	1.	4,8	16.	13,07	10.	3,78	16.	41
7.	Skupina Krka	Novi mesto	6,0	90.	18,4	86.	20,9	5.	11,01	18.	12,08	8.	4
8.	ITP Metalflex, d. o. o.	Savinjska	39,5	8.	39,7	30.	9,8	10.	10,23	16.	12,99	4.	66
9.	Dava, d. d.	Črnomur	13,7	32.	99,0	1.	34,5	1.	2,68	14.	10,11	46.	2
10.	Skupina Kompanjci, d. o. o.	Črnomur	13,7	39.	94,8	11.	4,4	18.	15,23	16.	9,98	11.	63
11.	Cinkarna Celje, d. d.	Celje	28,4	15.	39,0	10.	9,0	14.	8,84	13.	4,70	29.	47
12.	Skupina Telekom Slovenije	Ljubljana	2,5	63.	1,9	55.	13,9	4.	13,31	6.	18,34	2.	49
13.	Skupina HSE	Ljubljana	11,0	18.	40,1	14.	11,9	6.	3,98	16.	5,43	24.	4
14.	Skupina Sava	Ljubljana	18,3	17.	-1,9	40.	7,6	28.	8,99	30.	7,16	15.	23
15.	Skupina d. d.	Ljubljana	103,0	1.	103,3	9.	4,9	19.	10,77	14.	4,95	27.	40
16.	Skupina Ljub	Ljubljana	1,1	140.	1,1	56.	10,7	9.	1,71	17.	1,14	14.	9
17.	Skupina Verence Technologies Services	Maribor	12,0	19.	10,8	20.	5,4	14.	10,10	15.	6,40	18.	17
18.	Skupina Slovenija, d. o. o.	Maribor	28,0	14.	0,7	44.	1,5	48.	1,24	18.	6,20	10.	29
19.	Skupina Sava	Ljubljana	14,0	16.	9,3	18.	4,3	45.	1,26	49.	1,03	54.	7

Podatki so odraz dejanskega stanja v poslovanju
V petek, 7. oktobra je časnik Finance objavil lestvico najboljših skupin in družb. Kot je razbrati iz posameznih prispevkov, so Finance za najuspešnejše slovensko podjetje ustoličile idrijski koncern Kolektor, saj je navdušil z rastjo prihodkov. Lani mu je namreč uspelo povečati prodajo za dve tretjini, na 364 milijonov evrov, s čimer je dosegel drugo največjo rast prihodkov med najuspešnejšimi slovenskimi družbami in skupinami. Poslovni izid pred davki, obrestmi in odpisi vrednosti je povečal za 2,5-krat, pohvali pa se lahko še s skoraj 10-odstotno dobičkonosnostjo prihodkov in 21-odstotnim donosom na kapital. Letos koncern Kolektor povečuje prodajo za več kot pet odstotkov v primerjavi z lani, na 400 milijonov evrov, je za Finance povedal predsednik koncerna Stojan Petrič. Finance so ligo najuspešnejših družb ali skupin sestavile na podlagi petih kazalcev, ki izražajo uspešnost poslovanja v minulem letu. Podjetja so izbrali iz baze poslovnih nefinančnih skupin s konsolidiranimi izkazi. Merila za uvrstitev 101 družbe oziroma skupine na lestvico pa so bila: vrednost prihodkov od prodaje, vrednost kosmatega donosa iz poslovanja, vrednost lastniškega kapitala in sredstev.

* Vir: Finance, petek, 7. oktobra 2011, št. 195

Primerjava čistih dobičkov, kapitala, tržnih cen ter vrednosti kazalnika P/B slovenskih holdingov in družbe FMR

Ime družbe	Oznaka VP	Število delnic	Čisti dobiček	Kapital	Tržna cena (P)	P/B 30. 6. 2011
			30. 06. 2011	30. 6. 2011	30. 6. 2011	
			mio EUR	mio EUR	EUR	
Vipa holding	VHDR	7.347.565	-1,0	28,6	0,75	0,193
NFD holding	NF2R	33.727.196	-5,8	36,9	0,23	0,206
Zvon ena holding	ZVHR	12.431.743	-32,0	-259,0	0,02	-0,001
Zvon dva holding	ZV2R	14.120.934	-14,1	-65,0	0,02	-0,004
Sava	SAVA	2.006.987	-29,6	205,7	40,00	0,390
Hram holding	ST1R	4.346.667	-1,4	8,0	0,45	0,162
Maksima invest	MKIR	11.529.102	-2,7	13,6	0,14	0,118
KD Group	KDHR	2.675.640	-1,8	154,4	42,50	0,736
Triglav naložbe	TRSG	33.121.978	-0,7	41,9	1,58	1,248
Maksima holding	MAHR	6.399.850	-0,4	-5,3	0,02	-0,024
Mercata	MR0R	2.891.874	-0,3	14,4	2,02	0,404
Sivent	SING	1.229.712	-0,4	5,2	0,06	0,015
KD	SKDR	186.436	2,2	44,9	450,00	1,868
Modra linija holding	MLHR	2.192.411	0,5	30,3	7,60	0,551
Istrabenz	ITBG	5.180.000	-4,0	20,6	2,70	0,680
Aktiva naložbe	ATPG	18.214.875	1,0	121,2	3,80	0,571

Kazalnik P/B izraža razmerje med tržno vrednostjo delnice (P) in njeno knjigovodsko vrednostjo (B) na določen datum. Knjigovodsko vrednost (B) delnice izračunamo tako, da vrednost celotnega kapitala delimo s številom delnic. Povprečni kazalnik P/B slovenskih holdingov na dan 30. 6. 2011 je znašal 0,445, kazalnik P/B družbe FMR pa je na dan 30. 6. 2011 znašal 0,720. Pri tem smo za tržno ceno (P) delnice FMR vzeli ponujeno ceno v prevzemni ponudbi z dne 8. 7. 2011, ki je znašala 47 EUR za 1 delnico družbe FMR. Če bi pri prevzemni ponudbi za delnice FMR prevzemniki upoštevali povprečni kazalnik P/B slovenskih holdingov na dan 30. 6. 2011, bi bila ponujena cena za 1 delnico družbe FMR samo 29,05 EUR.

Vsota P/B 7,115
Povprečni P/B 0,445

Ime družbe	Oznaka VP	Število delnic	Čisti dobiček	Kapital	Tržna cena (P)	P/B 31. 12. 2010
			31. 12. 2010	31. 12. 2010	31. 12. 2010	
			mio EUR	mio EUR	EUR	
Vipa holding	VHDR	7.347.565	-14,1	32,9	2,59	0,58
NFD holding	NF2R	33.727.196	-18,9	54,2	0,90	0,69
Zvon ena holding	ZVHR	12.431.743	-251,7	-183,9	0,11	-0,01
Zvon dva holding	ZV2R	14.120.934	-139,7	-75,1	0,08	-0,02
Sava	SAVA	2.006.987	-72,9	239,1	89,50	0,56
Hram holding	ST1R	4.346.667	-10,2	12,6	1,75	0,60
Maksima invest	MKIR	11.529.102	-7,8	18,0	3,00	1,90
KD Group	KDHR	2.675.640	-6,6	156,1	42,00	0,72
Triglav naložbe	TRSG	33.121.978	-6,6	42,6	1,40	1,09
Maksima holding	MAHR	6.399.850	-2,3	-4,9	0,01	-0,01
Mercata	MR0R	2.891.874	-0,9	15,4	3,80	0,71
Sivent	SING	1.229.712	-0,6	8,1	0,13	0,02
KD	SKDR	186.436	-0,3	42,7	4,35	1,48
Modra linija holding	MLHR	2.192.411	0,5	29,6	8,50	0,63
Istrabenz	ITBG	5.180.000	6,9	27,8	6,50	1,21
Aktiva naložbe	ATPG	18.214.875	-22,8	120,2	4,35	0,66

Vsota P/B 10,821
Povprečni P/B 0,676

FMR d.d.	Oznaka VP	Število delnic	Kapital	Tržna cena delnice (P)	Knjigovodska vrednost delnice (B)	P/B
	FMRG	814.015	53.619.176 EUR	47 EUR	65,87 EUR	31. 12. 2010
						0,714

Primerjava kazalnikov P/B, ki izraža razmerje med tržno in knjigovodsko vrednostjo delnice na določen datum, med povprečno vrednostjo kazalnika P/B izbranih slovenskih holdingov in vrednostjo kazalnika P/B za družbo FMR na dan 31. 12. 2010 pokaže, da se vrednosti obeh kazalnikov le nekoliko razlikujeta. Iz tega lahko sklepamo, da se je za delnico FMRG na tej podlagi izoblikovala poštna tržna vrednost, kar je s svojo cenitvijo vrednosti delnice družbe FMR za potrebe revizijskega pregleda primernosti cene iz prevzemne ponudbe potrdila tudi pooblaščenca ocenjevalka vrednosti podjetij.

Posebna revizija poslov družbe FMR ni ugotovila nobenih nepravilnosti

Polona Rupnik

Na 17. skupščini družbe FMR dne 27. 9. 2011 so bili sklepi pri vseh točkah dnevnega reda sprejeti s tako vsebino, kot sta jih predlagala uprava in nadzorni svet družbe, razen pri točki 4, kjer je bil sprejet nasprotni predlog delničarja Kolektor Sikom. Tako je po skupščini družbe FMR, ki so se je udeležili predstavniki 99,05 odstotkov kapitala družbe oziroma njenih delničarjev z glasovalno pravico, povedala predsednica skupščine Nataša Luša.

Kot je povedala predsednica skupščine, je bil pri tej točki na podlagi ugotovitev posebne revizije sprejet sklep, da je bil predlog manjšinske delničarke družbe Hidria Fin za izvedbo posebne revizije neutemeljen, upravi pa je bilo z nasprotnim predlogom delničarja naloženo, da zahteva od predlagateljice povrnitev stroškov družbi FMR, ki jih je ta utrpela zaradi neutemeljene revizije. Ta jih je stala okoli 22 tisoč evrov.

»Lani je Hidria Fin zahtevala revizijo 29 poslov družbe FMR za preteklo 5-letno obdobje. Sodišče je zavrnilo pregled velike večine teh poslov in odobrilo pregled le osmih, ki se nanašajo na finančne naložbe FMR,« je s tem v zvezi povedal predsednik uprave FMR **Andrej Kren** in dodal: »Sodišče je zavrnilo tudi predlog manjšinske delničarke za imenovanje njihovega revizorja in se je raje odločilo za imenovanje neodvisnega. Ta je ugotovil, da niti uprava niti nadzorni svet družbe nista kršila zakonov in statuta ter da pri teh poslih ni šlo za nobene nepoštenosti. Skratka, ugotovil ni nobenih nepravilnosti.« Manjšinska delničarka je pred skupščino poslala predlog za razširitev dnevnega reda in ponovno imenovanje posebnega revizorja za pregled tokrat treh poslov družbe FMR v lanskem letu, od tega je bil pregled enega posla že zavrjen s pravomočno sodbo sodišča. »Predlog že omenjene manjšinske delničarke za razširitev dnevnega reda in ponovno imenovanje posebnega revizorja ni bil uvrščen na dnevni red te skupščine, ker ga družba FMR ni prejela do skrajnega roka, ki bi omogočal objavo predloga za razširitev dnevnega reda v Uradnem listu Republike Slovenije v skladu z določbami Zakona o gospodarskih družbah,« je na novinarski konferenci po skupščini družbe FMR povedala predsednica skupščine Nataša Luša.

Priložnosti za prodajo delnic družbe FMR, ki jih ima manjšinska delničarka Hidria Fin, je bilo v zadnjem času kar nekaj. Ponudbe za prevzem delnic družbe FMR, ki se je iztekla pred dvema mesecema, kljub ugodni ceni glede na takratne in sedanje razmere na kapitalskih trgih manjšinska delničarka Hidria Fin ni sprejela. Pred enim letom so bili pogoji prodaje delnic družbe FMR med družbama Kolektor Group in Hidria dogovorjeni na najvišjem nivoju, tako da bi se bilo potrebno dogovoriti samo še o formalnostih izpeljave posla. Andrej Kren je pojasnil, da je najprej mlajša direktorica Hidrie Fin zanikala že dogovorjeno glede zaveze pogodbenih strank, da v bodoče ne bodo kapitalsko posegali v lastniško strukturo drug drugega z nakupom delnic in deležev. Po dveh mesecih pregovarjanj je pooblaščenec Hidrie sicer le »sprejel« ta tako ali tako že prej dogovorjeni pogoj, hkrati pa je postavil še dodatne pogoje, in sicer neposeganje v lokacijska območja druge stranke, nepridobivanje kadrov druge stranke in nevlaganje v programe in tehnologije druge stranke.

»To je pomenilo bistveno drugačne pogoje od prvotno dogovorjenih, zato smo jih pozvali h konkretizaciji svojih precej splošnih dodatnih predlogov in k nadaljevanju pogovorov. Ker Hidria teh predlogov nikoli ni konkretizirala in ker po več kot mesecu dni z njihove strani na naš poziv ni bilo nobenega odgovora, smo menili, da prodaja delnic družbe FMR zanje ni več zanimiva,« je dodala takratna pooblaščenka kupcev Nataša Luša.

Sicer pa so na skupščini družbe FMR še odločili, da bo družba FMR za dividende namenila 145.234 evrov, preostalih 21,4 milijona evrov bilančnega dobička pa pustila nerazporejenega. Upravi in nadzornemu svetu družbe so delničarji na skupščini podelili razrešnico, s katero so potrdili in odobrili njuno delo v letu 2010.

Obletnica slovenskega tolarja

Jurij Kleindienst

Lahko rečem, da je plesal 15 pomladi. Slovenski tolar namreč. Pred 20 leti, natanko 8. oktobra 1991, je nova država Slovenija uvedla nov denar z imenom tolar. S tem se je Slovenija tudi monetarno osamosvojila. Prav je, da se ob 20. obletnici tega dogodka spomnimo časa, ko smo merili vrednost, plačevali in varčevali v denarni enoti z imenom tolar. Njegov nastanek je bil v zelo negotovih časih, vsaj v monetarnem smislu.

Spomnim se začetnega tečaja, ki je znašal 32 tolarjev za nemško marko, spomnim se tudi visoke inflacije, ki je bila podedovana od bivše skupne države. Takrat je znašala okrog 120 odstotkov. Zato je tolar hitro izgubljal vrednost, natanko v 3 mesecih je izgubil polovico svoje vrednosti. Banka Slovenije, ki je takrat vodila monetarno politiko v Sloveniji, se je trdo spoprijela z inflacijo, kar pa ni bilo enostavno. Treba je bilo odpraviti privilegij države pri odkupu deviz in omejiti obseg denarne mase. Oboje je naletelo na ostro nasprotovanje pri vladi, ker naj bi to uničevalo gospodarstvo. Poleg tega smo bili tik pred začetkom kurilne sezone, zato je vlada hotela ohraniti privilegij za odkup deviz za zagotavljanje kurilnega olja in zdravil. Banka Slovenije pred takimi grožnjami ni pokleknila. Izkazalo se je, da je šlo le za poskus političnega obvladovanja monetarne oblasti, saj takrat ni bilo problemov z nafto in zdravili. V enem letu po monetarni osamosvojitvi je Banka Slovenije vzpostavila dovolj učinkovit sistem za obvladovanje inflacije ter za nadzor poslovnih bank. S tem so se tudi varčevalci začeli vračati v domače banke. Lahko zapišem, da smo imeli v Sloveniji dober denar, varčevalci so bili varni, inflacija je v dveh do treh letih padla na evropsko raven. Banka Slovenije je tudi ohranila politično neodvisnost, kar je seveda demokratična norma. Slovenski tolar je odšel 31. decembra 2006. Prvega januarja 2007 ga je nadomestil evro. Ob odhodu je bil tolar zagotovo dober denar, bil je spoštovana in zaupanja vredna valuta, kar pa za evro danes zagotovo ne velja. Evropa je v dolžniški krizi, posamezne države so na robu izstopa iz evro sistema. Vendar je to druga zgodba. Čas bo ocenil učinkovitost evro sistema in upam, da bo lahko ocena ugodna, kot je bila za čas, ko je pri nas plesal tolar.

Naše geslo je "Usmerjeni v prihodnost"

Filip Šemrl

Radovan Bolko, sedanji glavni izvršni direktor koncerna Kolektor, je z omenjenim podjetjem, ki je prvotno izdelovalo samo komutatorje v Idriji, povezan že od leta 1976, ko je dobil kadrovske študentske stipendije za študij na Fakulteti za strojništvo. Prvega marca leta 1981 se je zaposlil v njem in po vmesni enoletni prekinitvi zaradi služenja kadrovskega roka (vojaščine) leta 1983 zaključil pripravništvo. Nato je opravljal dela s področja tehnologije prešanja in brizganja ter kasneje tudi konstruiral orodja in naprave. Leta 1989 je na internem razpisu prevzel mesto vodje sektorja zagotavljanja kakovosti in s tem postal član posloводства Kolektorja. Tej nalogi so mu kasneje dodali še vodenje Divizije C, dokler ni leta 2004 prevzel odgovornosti za razvoj novih (nekomutatorskih) programov, nato pa so mu zapuščali mesto namestnika predsednika Kolektorja. Donedavna je bil pravzaprav drugi človek v Kolektorju, z reorganizacijo pa je s 1. januarjem leta 2009 postal glavni izvršni direktor koncerna, kar je enakovredno predsednikovi funkciji.

Časopis Komunitator je lani obhajal desetletnico izhajanja. V tem času smo imeli z vami v njem dva intervjuja. Nazadnje februarja leta 2009, ko se je koncern reorganiziral in ste postali njegov glavni izvršni direktor. Od takrat sta minili že več kot dve leti. Je bila reorganizacija smiselna in v čem ste jo morebiti dopolnjevali in izboljševali?

Reorganizacija je bila smiselna, navsezadnje to potrjujejo tudi rezultati. Ni pa bila enostavna, vsaj zame ne, saj sem funkcijo prevzel ravno na začetku krize, ko je vladala popolna negotovost o njenem trajanju in globini. Sicer pa se je v teh dveh letih delitev odgovornosti še bolj skristalizirala. Kot skupina postajamo veliki in obvladovanje vseh procesov zahteva delitev na bolj operativne naloge, povezane s poslovanjem, in aktivnosti, povezane z upravljanjem premoženja.

Če ostanemo še vedno pri reorganizaciji koncerna

– se to običajno zgodi, ker reorganizacija sledi dejanskim potrebam. Je po novem večja preglednost nad posameznimi programi in hitrejša odzivnost na potrebe in spremembe, ki jih narekuje tržišče?

Bistvenega pomena je bilo oblikovanje treh divizij: komponente in sistemi, hišna tehnika in izdelki za dom ter energetika in industrijska tehnika, in pozicioniranje programov znotraj njih. Na ta način smo dosegli jasno razmejitev pooblastil in odgovornosti in se še bolj ciljno usmerili h kupcem.

Naloge glavnega izvršnega direktorja (operativca) ste v koncernu prevzeli pred gospodarsko krizo, ki ni bila predvidena, vendar ste jo v Kolektorju napovedovali. Kako ste reševali pretrese in posledično iz nje izšli kot zmagovalci, kot radi zljajnano rečemo?

Ukrepi so poznani, vse smo v kriznem obdobju uspešno realizirali. Nekateri ukrepi so bili boleči,

“Če želiš uspeti, moraš stalno razmišljati, kaj bo čez pet, deset let”

vendar kot vidimo danes, uspešni. Pomembno je, da smo ukrepe po eni strani usmerili v nižanje vseh stroškov, tudi stroškov dela, po drugi strani pa nismo zmanjšali razvojnih tržnih aktivnosti, usmerjenih v razvoj novih izdelkov in tehnologij. Predvsem pa je pomembno, da smo vse ukrepe sprejemali pravočasno, praviloma pred vsemi drugimi v Sloveniji, kar je včasih povzročalo tudi neupravičena nasprotovanja.

Od kje koncernu vizionarstvo?

Všeč mi je naš moto “Usmerjeni v prihodnost”. Če želiš uspeti, moraš stalno razmišljati, kaj bo čez pet, deset let. Da pa ima vizionarstvo neke realne osnove in ni zgolj sanjarjenje oziroma postavljanje visokoletečih nerealnih ciljev, je treba spremljati tako imenovane meta in mega trende, predvsem pa vizijo in strategije naših kupcev. Temu je treba dodati pričakovanja kapitala, sodelavcev in okolice. Potem pa nas čaka najpomembnejše, to je realizacija strategij, projektov in ciljev, česar ni mogoče doseči drugače kot s trdim in odgovornim delom.

Zakaj ste v ocenah poslovanja običajno večji pesimist kot predsednik koncerna?

Ne vem, če je to res. Dejstvo pa je, da je na operativnem nivoju treba biti pripravljen tudi na najslabše scenarije, predvsem pa je treba biti z vsemi ukrepi pravočasen, zato določena mera previdnosti ne škodi.

Vaš proizvodni program oziroma ponudba temelji na treh stebrih. So vsi dovolj trdni za dosego ciljev, ki ste si jih zastavili do leta 2017?

Zaenkrat je še vedno najmočnejši in s tem tudi najtrdnjši steber oziroma divizija komponente in sistemi. Za divizijo hišna tehnika smo ravno v fazi pripravljavanja strategije na osnovi analize tržišča, konkurence in lastnih potencialov. Divizija energetika in industrijska tehnika pa je z nakupom Etre pridobila na moči in tudi omogoča še aktivnejše usmerjanje v področje energetike. Od vseh divizij in programov znotraj njih pričakujemo rast v skladu s postavljenimi kriteriji glede prometa in donosnosti.

Kaj lahko pričakujemo od koncerna v letošnjem letu, ki se v poslovnem smislu počasi že končuje?

Če ne bo kakšnih velikih presenečenj, bomo tudi letošnje leto uspešno zaključili. Predvsem za naslednje leto pa vzbujajo skrb makroekonomski kazalci. Če bo namreč prišlo do podobnega razvoja krize kot v letu 2008, lahko naslednje leto pričakujemo padec prodaje in vse težave, povezane s tem. Ne bi želel spet biti označen za pesimista in tudi globina krize verjetno ne bo taka kot 2008, vseeno pa se v primeru padca prodaje ne bomo mogli izogniti nepopularnim ukrepom, ki smo jih uporabili že leta 2009. In ponovno jih bomo uvedli med prvimi. Bistveno pa je, da smo na vse potencialne težave bolje pripravljeni kot konkurenca, zato se bomo morebitnim spremembam poslovnega okolja lažje prilagodili in nadaljevali z rastjo in dobrimi poslovnimi rezultati tudi v prihodnje.

Do konca leta bo hala Kolektor Etre nared za gradnjo 400-kilovoltnih transformatorjev

Nova hala Kolektor Etre dominira v ljubljanskih Črnučah. Vidi se jo že s štiripasovnice za Trzin

Novembra lani je Kolektor Etra začela graditi, konec tega leta pa bo nova hala za proizvodnjo 400-kilovoltnih energetskih transformatorjev končana. Trenutno so vanjo pripeljali in začeli nameščati opremo.

Kot je povedal glavni direktor Kolektor Etre **dr. Tomaž Kmecl**, jih bo naložba v novo halo stala 30 milijonov evrov, od tega bo polovica denarja šla za opremo. Ker bodo v njej izdelovali 400-kilovoltne energetske transformatorje, ki bodo težki po več sto ton, bodo vse tiste, ki jih ne bodo zmogli dvigniti z dvigali do izvozne ploščadi, prepeljali z zračnimi blazinami. Zato bodo tlaki v novi hali temu primerno pobrušeni in pobarvani, izvozna ploščad pa

bo tudi pozimi kopna, za kar so poskrbeli s talnim ogrevanjem.

Doslej so v Kolektor Etri prejeli naročila že za tri 400-kilovoltne transformatorje, skupaj pa jih bodo v novi hali prihodnje leto izdelali pet, saj bodo v njej zaradi teže izdelali še dva manjše moči. V novi hali bodo delali s polno zmogljivostjo šele čez nekaj let, do takrat pa bodo na novo zaposlili še okrog 50 delavcev, v glavnem vseh profilov, kar pri njih pomeni, da bodo morali imeti najmanj srednjo tehnično šolo. Kolektor Etra namreč po ustvarjeni dodani vrednosti že zdaj sodi v sam slovenski vrh, saj ta znaša okrog 100.000 evrov. Takrat bo tudi prihodek Kolektor Etre dvakrat večji od trenutnega, ki znaša okrog 50 milijonov evrov.

Nosilec več kot 40 ton težkega dvigala je še na tleh

Eden od nosilcev najtežjega dvigala, ki je tudi eden redkih pri nas s tolikšno nosilnostjo, bo vsak hip na svojem mestu. Z njim je namreč mogoče dvigniti do 320 ton težak energetski transformator

V novi hali se jim ne bo treba več tako stiskati kot v obstoječih. Ko bodo v njej delali s polno zmogljivostjo, bodo lahko na leto izdelali do 15 energetskih transformatorjev

Glavni direktor Kolektor Etre dr. Tomaž Kmecl pred betonsko jamo za navijanje največjih energetskih transformatorjev

Izvozna plošča bo imela talno ogrevanje.

Dela v novi hali gredo h koncu

Dr. Tomaž Kmecl kaže prodajni katalog, v katerem še ni ponudbe 400-kilovoltnih energetskih transformatorjev

V TKI odslej tudi hibridika, in ne samo komutatorski program

V idrijski strojegradnji, enem od profitnih centrov koncernove orodjarne, so izdelali linijo za proizvodnjo tako imenovanih connection unit enot, ki jih bo skupaj s strateškim partnerjem dobavljala avtomobilskemu proizvajalcu Ford za volanske sklope višjega cenovnega razreda za tržišča NAFTA – Kanada, ZDA in Mehika. V zadnji polovici prihodnjega leta bodo linijo razstavili in jo poslali v Kolektorjevo ameriško tovarno TKI v Greenville v Južni Karolini, je povedal direktor Kolektor Orodjarne Robert Čerin. Tovrstni izdelek je novost, ki nadomešča oziroma izboljšuje obstoječe lastnosti volanskega obroča v avtomobilu. Strateški partner tudi v Evropi razvija podoben sistem, ki ga testirajo z vzorci, izdelanimi na naši liniji.

V Kolektorjevi strojegradnji so od ideje do prvih vzorcev, izdelanih na liniji, potrebovali nekaj več kot pol leta. Linija je pravzaprav sestavljena iz dveh delov, iz tako imenovanega C- in O-dela, ki se na koncu sestavita skupaj. O podrobnostih ne bomo pisali, ker bi lahko v tem primeru šlo za industrijsko špijonažo in za nepoznavanje industrijskega procesa. Naložba v linijo je bila velika. Gre za popolnoma avtomatiziran proces, podprt z robotsko manipulacijo, kjer ni ročnih posegov in zunanjih vplivov, kar minimizira verjetnost nastanka napak. Na liniji lahko v eni izmeni, delali bodo v treh, izdelajo do 1500 tako imenovanih connection unit priključnic.

Do tretjega četrletja prihodnjega leta bodo omenjene dele za Fordove volanske sklope izdelovali v Idriji (tudi na zalogo), potem pa bodo linijo preselili v ZDA, s čimer se bo po novem Kolektorjeva tovarna čez lužo ukvarjala tudi s hibridiko, in ne samo s proizvodnjo komutatorjev.

Vrednost investicije v omenjeno linijo je več kot milijon evrov, je povedal Robert Čerin in dodal, da imajo letos največ dela z izdelavo začetnih in končnih linij za Kolektor Sikom za tako imenovani grafitni in starter start/stop program, ki jim bo navrgel skupaj več kot pet milijonov evrov prihodkov. Prihodnje leto bodo v strojegradnji dokončevali linije za Kolektor Sikom in gradili nove linije s področja hibridike za izdelke, za katere se na svetovnem tržišču »borijo« razvojniki koncerna, ki jih

Uroš Felc, eden od izdelovalcev omenjene linije, ki je z direktorjem orodjarne Robertom Čerinom pregledoval načrt Fordovega volanskega sklopa, ki bo omogočal samodejno parkiranje, manjši ogljični odtis in posledično tudi manjšo porabo goriva

Linija za izdelavo connection unit enot, ki med drugim nadomeščajo tudi hidravlični servo ojačevalnik volanskih sklopov, kakršne poznamo sedaj, saj se vključuje le po potrebi in ni stalno pod pritiskom

vodi Marjan Drmota, izvršni direktor za razvoj.

Desetina prodaje bo Kolektor Orodjarna dosegla na zunanjem tržišču. »Pomembno je, da se primerjamo s konkurenco in da vsi trije profitni centri poslujejo pozitivno: Strojegradnja ter orodjarni v Idriji in Postojni. Še največji problem je na slednji lokaciji, ker se pri izdelavi velikih orodij za termoplastične izdelke soočajo s hudo konkurenco in posledično zelo nizkimi cenami,« je še povedal direktor koncernove orodjarne Robert Čerin.

Kolektor KFH ima velike načrte za uspešno rast podjetja

Vodstva podjetij Kolektor Sikom, Kolektor KFH in Ascom so se dogovorila, da obudijo idejo o mesecih podjetij oziroma organizacijskih enot. Pred leti so mesece, namenjene posameznim organizacijskim enotam, že pripravili in ker se je ideja pokazala kot prava, so se odločili, da jih letos pripravijo vnovič. Namen tovrstnih dogodkov je predvsem spoznavanje podjetja, zaposlenih in njihovega dela.

Kot prvo se je predstavilo podjetje Kolektor KFH. Vodstvo Kolektor KFH-ja je v uvodni predstavitvi zbranim predstavilo novo organizacijsko strukturo, proizvodni program in novosti, na katerih delajo. Vizija 51 zaposlenih je postati dolgoročno uspešno in donosno podjetje znotraj koncerna Kolektor, v katerem bodo skrbeli za industrializacijo novih proizvodnih programov, stalno izboljševali obstoječe procese in izdelke, spodbujali timsko delo ter izkoriščali inovativni potencial zaposlenih

na vseh nivojih v podjetju.

Kot je v predstavitvi podjetja Kolektor KFH povedal njegov direktor **Andrej Brložnik**, naj bi podjetje do leta 2012 doseglo več kot 50 odstotkov prometa iz novih programov v celotni prodaji. Danes je to razmerje 35 (hibridika, rotorji) proti 65 odstotkom (komutatorski program). Da bi to dosegli, je glavni strateški cilj podjetja industrializacija novih proizvodnih programov oziroma diverzifikacija na področju hibridnih izdelkov in rotorjev.

V letošnjem letu naj bi začeli s proizvodnjo priključnic servo volana za ameriški Ford, s širjenjem kapacitet rotorskih programov ter proizvodnjo komutatorja 11289 za kupca Hyundam.

Predstavitvi podjetja je sledil ogled proizvodnje rotorjev in hibridike v proizvodni hali S18 in strojegradnje v Razvojno-tržnem centru, kjer je postavljen linija za ameriško tržišče.

Udeležence dneva odprtih vrat Kolektor KFH je na ogled proizvodnih prostorov popeljal direktor podjetja Andrej Brložnik

Kolektor pogloblja vezi z Japonsko

Izvršni direktor za nabavo in produkcijo Valter Leban, predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič in japonski veleposlanik v Sloveniji Toshimitsu Ishigure s sodelovko

Sedež koncerna Kolektor v Idriji je obiskal njegova ekselenca japonski veleposlanik v Sloveniji Toshimitsu Ishigure. Namen obiska je bil gostu predstaviti koncern Kolektor, njegovo vlogo doma in v svetu ter njegovo vpetost v lokalno okolje, ki je za eno in drugo stran še kako pomembno. Kolektor namreč s svojim delovanjem, podporo lokalni skupnosti in dogodkom v kraju uresničuje poslanstvo družbene odgovornosti družbe.

Japonski veleposlanik v Sloveniji Toshimitsu Ishigure si je ob obisku ogledal Kolektorjevo orodjarno in strojogradnjo. Kot je povedal, je bil izredno presenečen. Po njegovem mnenju je Kolektor primer visoko razvitega podjetja, ki se lahko brez sramu primerja tako s podjetji na Japonskem kot v razvitem zahodnem svetu. Med podjetji, ki jih je japonski veleposlanik obiskal v Sloveniji, pa Kolektor sodi v sam vrh.

Vodstvo koncerna je obisk japonskega veleposlanika v Idriji izkoristilo za predajo simboličnega čeka, s katerim bodo preko Veleposlaništva Japonske

japonskemu Rdečemu križu donirali 10 tisoč evrov za odpravo posledic cunamija.

Japonski veleposlanik v Sloveniji Toshimitsu Ishigure ob tem ni skrival navdušenja. »Zahvaljujem se za Kolektorjevo donacijo 10 tisoč evrov. S to velikodušno potezo je Kolektor pokazal veliko solidarnost do prizadete Japonske in Japoncev. Po katastrofi, ki nas je prizadela marca letos, zelo trpimo. Takšna donacija, kot smo jo prejeli od Kolektorja, pomeni, da nismo sami, da je vedno nekdo z nami. Najlepša hvala.«

Kot je ob predaji simboličnega čeka povedal predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, donacija pomeni nek skromen prispevek za žrtve cunamija in potresa na Japonskem. »Kolektor je že v preteklosti za tovrstne nesreče namenil nekaj sredstev. Umestno se nam je zdelo, da tudi v tem primeru pokažemo to človekoljubnost. Po drugi strani pa se zavedamo, da je sodelovanje z Japonsko kot visokotehnološko deželo potrebno, in upamo, da se bo to sodelovanje tudi v bodoče nadaljevalo tako po nabavni kot prodajni poti, kjer pa smo šele na začetku,« je še povedal predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič.

Prva pomoč rešuje življenja ali njihovo kvaliteto in to je nekaj najlepšega, kar lahko človek podari sočloveku - 11. september – svetovni dan prve pomoči

Claudia Costa

Marca letos smo v Komunitatorju že objavili prispevek o petih nadstandardnih točkah prve pomoči in nakupu novega, tretjega avtomatskega defibrilatorja za zaposlene, s katerim koncern Kolektor na idrijski lokaciji še nadgrajuje in povečuje skrb za varnost in zdravje svojih zaposlenih.

Opremo priporoča Evropsko združenje za reanimacijo po doktrini izvajanja prve pomoči v proizvodnem procesu in je v skladu oz. daleč presega normative predpisane s Pravilnikom o organizaciji in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu, ki ga predpisuje Zakon o varnosti in zdravju pri delu, kar odraža zavedanje posloводства, da pravočasna prva pomoč rešuje življenja.

Avtomatski zunanji defibrilator ali AED je prenosna elektronska naprava, ki rešuje najbolj urgentna stanja v medicini, ki se v polovici primerov pojavijo popolnoma nepričakovano in pri ljudeh, ki prej nikoli niso imeli tovrstnih težav. Gre torej za izjemno težka stanja, ki se ne dogajajo samo drugim, temveč se lahko pripetijo nam ali našim bližnjim, kolegom na delovnem mestu ...

Ker nesreča nikoli ne počiva in se zgodi ravno takrat, ko smo najmanj pripravljeni, so prav laiki tisti, ki so najprej ob ponesrečencu ali bolniku, tako da je prav od njihovega znanja in pravega vrstnega reda ukrepov dostikrat odvisno preživetje. Tukaj ni časa za predsodke in strahove, da bi lahko poškodovali žrtev, sebe ali druge. Na tem mestu pomeni »veriga preživetja« dobresedno to. Pomembni so zgodnji odziv (poklicati medicinsko pomoč), zgodnje izvajanje temeljnih postopkov oživljanja, zgodnja defibrilacija in zgodnja medicinska oskrba. Vsaka veriga pa je trdna toliko, kolikor je trden njen najšibkejši člen. Če je torej najšibkejši (in žal večinoma tudi najpogostejši) člen ta, da laik ne zna nuditi prve pomoči oz. ga omejujejo predsodki, se veriga strga in so tudi kasnejši ukrepi, ki jih izvede za to usposobljeno osebje, slabši ali neučinkoviti. Z vsako zamujeno minuto pa se verjetnost preživetja zmanjša za 7–10 odstotkov.

Zato Kolektor ne vlaga samo v vrhunsko opremo, ampak tudi v znanje in usposobljenost svojih zaposlenih. Z letnimi izobraževanji iz prve pomoči namreč ohranja visoko raven potrebnih znanj in vzgaja v duhu pomagati sočloveku.

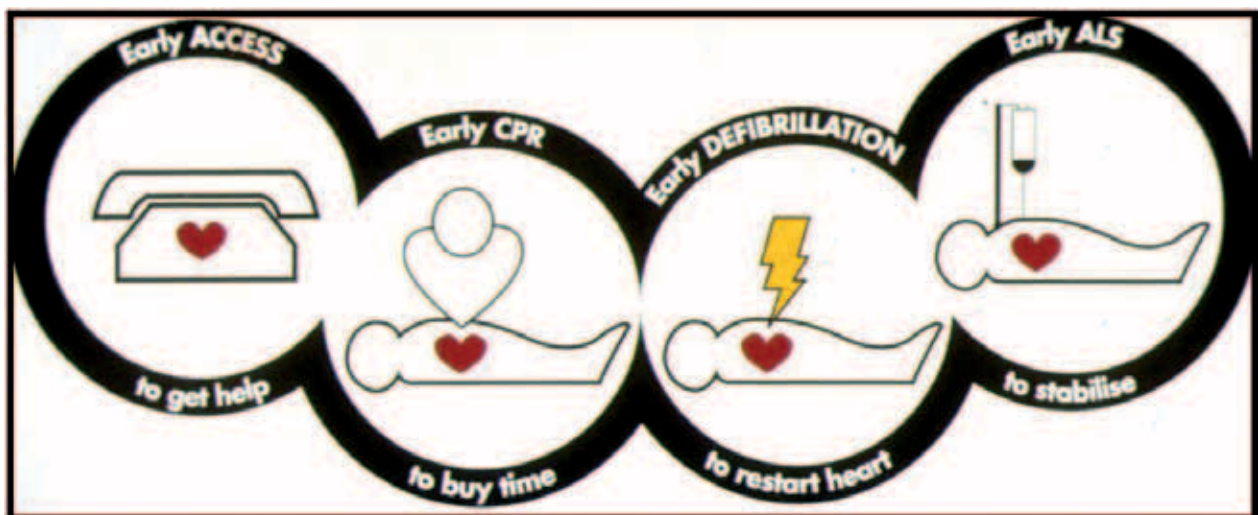
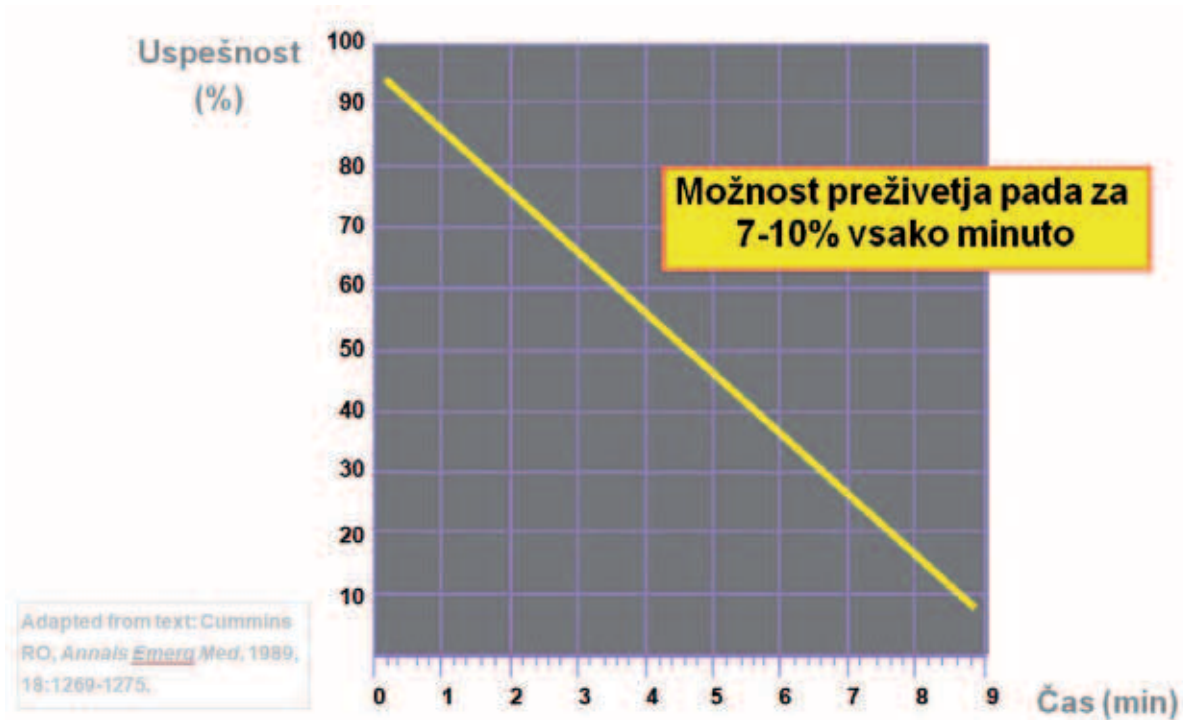
Uporaba AED je zelo preprosta, saj je namenjen tako medicinskemu osebju kot laikom. Defibrilacija pomeni dovajanje električnega toka srčni mišici skozi prsno steno z namenom, da prekinemo srčni zastoj. AED lahko varno uporablja vsak, ki je bil o uporabi poučen. Ker aparat AED pomaga skozi celoten proces oživljanja z glasovnimi, vizualnimi in besedilnimi sporočili, ni bojazni, da bi laik škodoval osebi, ki je doživela srčni zastoj. Aparat samodejno zazna motnjo srčnega ritma. Če aparat svetuje šok, je zelo pomembno poskrbeti, da se nihče ne dotika bolnika/poškodovanca, saj bi sicer lahko škodoval sebi ali osebi, ki je v stiku s pacientom.

Prikaz uporabe defibrilatorja

Kaj je defibrilacija?

Defibrilacija pomeni dovajanje električnega toka srčni mišici skozi prsno steno z namenom, da prekinemo srčni zastoj.

Zakaj defibrilacija?

1. Hitra defibrilacija ima dokazan učinek.
2. Vključena je v temeljne postopke oživljanja.
3. Vključena je v smernice oživljanja pri Evropskem združenju za reanimacijo (ERC – European Resuscitation Council).

Čemu služi in kako deluje zunanji avtomatski defibrilator (AED)?

1. Analizira bolnikov EKG (samo za nezavestne bolnike, ki ne dihajo spontano, brez tipnega utripa).
2. Preko računalniškega algoritma spozna motnjo ritma srca, ki jo je potrebno defibrilirati.
3. Opozori uporabnika – SHOCK ali NO SHOCK.
4. Aparat z jasnimi glasovnimi navodili usmerja uporabnika.

Prednosti AED

1. Reševalcu ni potrebno poznavati motenj srčnega ritma.
2. Defibrilacijo lahko izvajajo tudi neprofesionalci – potrebno je opraviti usposabljanje.
3. Defibrilacija je enostavna in varna.
4. Skrajša se čas vrnitve v normalni srčni ritem.
5. Poveča se možnost preživetja.

Varnost pri delu z AED

1. AED priključimo samo na osebo, ki je nezavestna, ne diha spontano in je brez utripov srca.
2. Vedno moramo zagotoviti, da se nihče ne dotika bolnika.
3. Preveriti moramo, ali so elektrode dobro nameščene na bolnikove prsi.
4. Tik pred defibrilacijo moramo iz bolnikove neposredne bližine odstraniti kisik (dihalni balon, respirator ...).

Kolektor Koling se je s sortirnico odpadkov v Srbiji predstavil tudi tujcem

Polona Rupnik

V investicije na področju ekološkega ravnanja z odpadki se oddelek avtomatizacije podjetja Kolektor Koling uspešno vključuje že vrsto let. Z napravami za sortiranje in stiskanje odpadkov so se prvič srečali pred desetimi leti, ko so izdelali prvo avtomatizacijo preše za odpadke podjetju Anis trend. Od tedaj je šla njihova pot samo še strmo navzgor. Z bogatimi izkušnjami in znanjem so dejavnost razširili še na avtomatizacijo celotnih sistemov sortirnic odpadkov. Sledila je pogodba o sodelovanju s podjetjem Riko Ekos, ki se ukvarja z izdelavo celotnih sortirnih sistemov.

Oddelek avtomatizacije Kolektor Kolinga je leta 2007 uspešno zaključil enega svojih največjih projektov, to je postavitve največjega sortirnega centra v Sloveniji R-Cero Celje. Zadovoljstvo naročnikov in uporabnikov je podjetju odprlo števila vrata do novih projektov, med njimi tudi do prvega takega projekta v tujini. Preko svojega partnerja Riko Ekosa so dobili naročilo za postavitve sortirnice ločeno zbranih odpadkov v Užicah v Srbiji. Investitor vrednost projekta ocenjuje na štiri milijone evrov. Večino denarja za sortirnico bo prispevala Evropska unija preko skladov za regionalni razvoj.

Odlika Kolektor Kolinga je, da je naročnikom sposoben ponuditi celotno storitev, od idejne zasnove do izvedbe in predaje v uporabo. Kot je povedal Brane Brelih, izvršni direktor oddelka inštalacij Kolektor Kolinga, je ekipa avtomatizacije z vodjo Markom Poženelom na čelu poskrbela za celoten proces avtomatizacije – izdelavo krmilja avtomatizacije, krmilne omare, programske aplikacije in linijo nadgradila z centralnim nadzornim sistemom, ki spremlja parametre delovanja sortirnice. Ugodno klimo v sortirni kabini pa so zagotovili s prezračevalnim sistemom lastne proizvodnje. Sortirni center naj bi zadostoval za 85 tisoč gospodinjstev.

V podjetju računajo, da jim bo postavitve sortirnice ločeno zbranih odpadkov v Užicah v Srbiji odprla vrata za nadaljnje projekte v tujini. Prav ta sortirnica je namreč še dodatna potrditev, da imajo dovolj strokovnega znanja in izkušenj, da lahko tudi zunaj meja naše države tovrstne projekte izpeljejo popolnoma sami.

Poleg omenjenega sortirnega centra v Srbiji pa se oddelek avtomatizacije pripravlja še na drugo fazo oziroma na širitev sortirnice odpadkov v Puconcih. Lahko bi rekli, da je Kolektor Koling že vodilno podjetje v Sloveniji na področju avtomatizacije sortiranja odpadkov, s podobnimi projekti, kot je tale v Srbiji, pa lahko to postane tudi v tujini.

Sortirnica ločeno zbranih odpadkov v Užicah v Srbiji

PRODAJNA KONFERENCA KOLEKTOR ETRE

V hotelu Kompas na Bledu je Kolektor Etra 27. in 28. septembra spet pripravila prodajno konferenco. Letošnja je bila že četrta po vrsti. Poleg vodstva podjetja so se je udeležili vsi področni prodajni zastopniki Kolektor Etre ter predstavniki tehničnega in proizvodnega sektorja ter sektorja kakovosti v omenjeni družbi. Na blejski prodajni konferenci je bilo tudi 14 prodajnih agentov Kolektor Etre, ki zastopajo 13 različnih evropskih držav, v katere Kolektor Etra največ izvaža. Kot je povedal direktor prodaje v Kolektor Etri, so udeleženci konference pregledali tržne aktivnosti in prodajne možnosti v posameznih državah ter proizvodne in tehnične novosti v letošnjem letu. Osrednji namen pa je bila določitev obsega prodaje Kolektor Etre v prihodnjem letu ter določitev aktivnosti za povečanje tržnih deležev na obstoječih tržiščih in osvojitve novih.

KOLEKTOR NA FORUMU ZNANJE ZA GOSPODARSTVO IZPOSTAVLJEN KOT PRIMER DOBRE PRAKSE

Forum Znanje za gospodarstvo, ki ga je že drugič zapored pripravila Slovenska fundacija za poslovno odličnost (SFPO), je bil namenjen izmenjavi znanj in izkušenj med znanstveno sfero in gospodarstvom. Slogan letošnjega foruma je bil Na vrh evropske odličnosti. Pot do vrha so gradili z odličnimi zgodbami slovenskih podjetij, ki se lahko pohvalijo z izjemnimi dosežki. Mednje sodi tudi Kolektor.

Predstavil ga je glavni izvršni direktor Radovan Bolko. Spregovoril je o dveh koncernovih primerih dobrih praks, ki lahko tudi drugim pomagata na njihovi poti k odličnosti. Kot je povedal Bolko, je glavna značilnost koncerna Kolektor hitra rast. Leta 2008 je imel Kolektor 240 milijonov evrov prometa. Takrat so si ambiciozno zastavili, da bodo leta 2012 dosegli 380 milijonov evrov prometa, a ga bodo kot kaže dosegli oziroma presegle že letos. Dosegli naj bi namreč 400 milijonov evrov prometa.

Kolektor je predstavil kot razvojno, tržno usmerjeno, inovativno in poslovno uspešno družbo. Njihov adut je razvoj novih izdelkov, saj lahko samo z njim dosegajo nadaljnjo rast koncerna. »Če hočemo biti tehnološki vodja, kar je naš cilj, moramo biti inovativni in poslovno uspešni,« je poudaril Radovan Bolko. Nadaljnjo rast bodo dosegali z organsko rastjo in akvizicijami. Če želi Kolektor, ki je lani ustvaril 350 milijonov evrov prometa, dosegati od 3- do 5-odstotno organsko rast in če upoštevamo, da je življenjska doba nekega produkta 10 let, mora Kolektor vsako leto razviti in na trg plasirati za 50 milijonov evrov novih izdelkov.

Z leti je Kolektor razvil t. i. razvojno-tržni vodstveni tim, kar pomeni, da vsak program vodita dva človeka, tehnik in tržnik. Prvi primer dobre prakse, ki je s tem povezan, je vpeljava t. i. sita, skozi katerega morajo vsi projekti. Skozenj pridejo le tisti, ki imajo dovolj visoko dodano vrednost. Kot primer zelo uspešnega projekta, ki je prišel skozi omenjeno sito, je navedel komutator za črpalke za gorivo v avtomobilih, s katerim pokrivajo približno 50 odstotkov svetovnega tržišča.

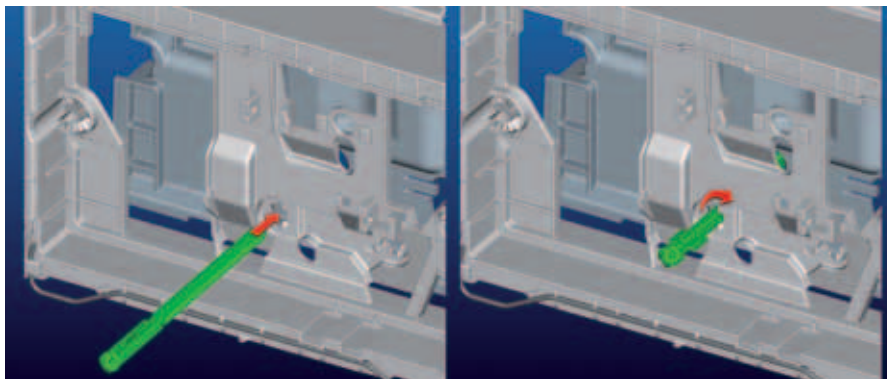
Drug primer dobre prakse pa je najuspešnejša koncernova akvizicija, ki jo je ta izpeljal v Nemčiji in z njo okrepil svoj položaj na področju magnetizma. Po Bolkovem mnenju velika podjetja samo z organsko rastjo ne morejo rasti, pač pa za to nujno potrebujejo akvizicije. Kolektorjeva akvizicija v Nemčiji je tipičen primer, kako ciljno vstopiti na neko področje, tu konkretno na področje magnetizma. Kolektor je v sodelovanju z Institutom Jožef Stefan organiziral tudi mednarodno konferenco s tega področja, in sicer o redkih zemljah, ki so se je udeležili številni ugledni domači in tuji strokovnjaki.

16. Ljubljanski maraton – navijajte za številčno ekipo Kolektorjevih tekačev

TADEJ SMRDEL ZA SVOJO INOVACIJO PREJEL BRONASTO PRIZNANJE

Kolektor Liv je za inovacijo aktivirni drog podometnega splakovalnika, katere avtor je Tadej Smrdel, prejel bronasto priznanje za inovacije Gospodarske zbornice Slovenije. Gre za najvišje priznanje dosežkom slovenskih podjetij na nacionalni ravni. V Kolektor Livu so v obrazložitev inovacije zapisali: »Podometni splakovalniki se vgrajujejo v različnih globinah v zidove, čemur je potrebno prilagoditi tudi aktivirni drog. Njegova funkcija je povezati aktivirni mehanizem z aktivirno tipko. Ko pride do tega stika,

se sproži splakovanje vode v splakovalniku. Konkurenčna podjetja rešujejo problem nastavitve na različne načine, od nastavitve z metrom, do nastavitve z naslonom ob dodaten element. Avtor inovacije je ponudil izvirno rešitev za nastavljanje delovnega hoda aktivirnega droga pri različnih globinah. Poenostavljeno nastavljanje globine je doseženo z aktivirnim drogom, ki je oblikovan in dimenzioniran tako, da se prilagaja različnim globinam vgradnje podometnih splakovalnikov s preprostim načinom ujemanja zob.« Na podlagi razvoja izdelka je nastal izum, za katerega je bila leta 2009 vložena patentna prijava na Urad RS za intelektualno lastnino. Izum predstavlja tehnično novost, ki olajša delo inštalaterja, predvsem pa skrajša čas montaže in povečuje zanesljivost nastavitve. Enostavna nastavitvev proženja je za inštalaterja pomemben element v času postavitve podometnega splakovalnika. S tem prihrani na času montaže in zanesljivosti nastavitve, kar je zanj izredno pomembno, saj se mu ni potrebno vračati na že izdelane objekte. Kot so v obrazložitvi inovacije še zapisali v Kolektor Livu, skozi tovrstne izboljšave izdelkov pričakujejo povečano zanimanje za njihove izdelke in posledično povečano prodajo, ki je po trenutnih pričakovanjih 5 odstotkov na področju podometnih splakovalnikov.

KOLEKTOR SINYUNG ZANIMIV TAKO ZA SLOVENSKE KOT TUJE ŠTUDENTE

Konec avgusta so Kolektor Sinyung obiskali študenti IMB programa (mednarodni redni magistrski program) na ljubljanski Ekonomski fakulteti, ki ga vodi dr. Janez Prašnikar, in predstavniki univerze iz Daeguja. Namen obiska Južne Koreje je bil spoznati podjetja v Koreji in njihovo delovanje. Poleg Kolektor Sinyunga so študenti obiskali še Samsung, LG, Hyundai ... Ob obisku Kolektorjevega podjetja v Koreji jih je predvsem zanimalo, kakšna je vloga Kolektorja na korejskem trgu in v svetu ter kako se je to slovensko podjetje prilagodilo specifičnemu korejskemu trgu. Goste sta pozdravila predsednik podjetja Kolektor Sinyung Hong Young - Chul in podpredsednik Matej Tušar. Kot je povedal Matej Tušar, je sam obiskovalcem predstavil koncern in njegovo proizvodnjo v Južni Koreji, predsednik podjetja Hong Young - Chul pa se je osredotočil na trenutne razmere na korejskem avtomobilskem

tržišču, na Kolektorjevo izjemno pomembno vlogo na korejskem tržišču ter Kolektorjev položaj glavnega proizvajalca komutatorjev v Južni Koreji. Za ogled proizvodnih prostorov in obrazložitev delovnih procesov je poskrbel Jure Brus.

Dr. Janez Prašnikar je po obisku povedal: »Dobili smo občutek, da gre za urejeno podjetje, tako po zunanem videzu kot »navznoter«, kar zadeva vodenje in organizacijo. Posebej pa bi rad pohvalil vse, ki so nam ga predstavili. Nasploh smo doživeli lep popoldan in prijetno je bilo spoznanje, da ob vseh težavah, ki jih doživljamo v domovini, obstajajo podjetja in posamezniki, ki dostojno predstavljajo Slovenijo v svetu. Tudi v tako slikoviti in včasih nasprotij polni državi, kot je Koreja.« Zadovoljstva niso skrivali niti gostitelji: »Zadovoljstvo gostov nam vliva dodatno motivacijo in voljo za vzdrževanje in nadgradnjo Kolektorjevega dobrega dela na korejskem polotoku. Za nas je to dodatna priložnost, da se »pokažemo na zemljevidu«, da predstavimo koncern Kolektor in Kolektor Sinyung ter kakovost našega dela v Koreji tako slovenskim kot korejskim predstavnikom. Predstavniki univerze iz Daeguja so bili prijetno presenečeni nad samo organiziranostjo ter sožitjem korejske in slovenske kulture ter menedžmenta. Izrazili so tudi željo po nadaljnjem sodelovanju,« je svoje mnenje ob obisku strnil podpredsednik podjetja Matej Tušar.

Počitniško delo idealna priložnost za pridobitev delovnih izkušenj

Barbara Tušar

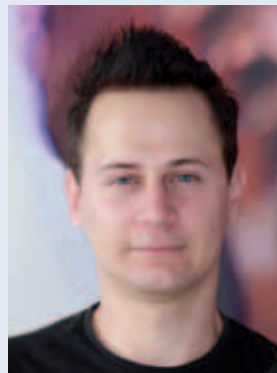
Od konca junija do začetka septembra 2011, ko dijaki že sedejo v šolske klopi, študentje pa se začnejo pripravljati na še zadnje izpitne roke, je strokovno prakso na idrijski lokaciji koncerna Kolektor opravljalo 73 kadrovskih štipendistov, počitniško delo pa 45 dijakov in študentov vseh letnikov.

Koncern Kolektor je na strokovno prakso povabil štipendiste, ki zaključujejo študij na visokošolski in univerzitetni ravni, pri čemer je, skladno s povpraševanjem dijakov in študentov ter potrebami družb na idrijski lokaciji, opravljanje počitniškega dela zagotovil tudi ostalim dijakom in študentom. Po pogodbi o štipendiranju morajo štipendisti na poziv delodajalca opravljati strokovno prakso v trajanju največ mesec dni na šolsko/študijsko leto v času trajanja štipendijskega razmerja. Opravljanje strokovne prakse v posameznem šolskem/študijskem letu lahko traja tudi daljši čas, če se s tem strinja štipendist.

Kolektor v zadnjem času več pozornosti namenja štipendistom že v času študija, in sicer tudi skozi procese mentorstva. Vsakemu dijaku in študentu je ob pričetku počitniškega dela dodeljen mentor, ki ga spremlja na delovnem mestu. Mentor pri opravljanju praktičnega izobraževanja ali počitniškega dela bodočim mladim strokovnjakom predaja tista znanja, ki jih v srednji šoli ali na fakulteti ne more pridobiti. Pomembno mesto

mentorjev imajo v koncernu Kolektor bodisi sodelavci z dragocenimi dolgoletnimi izkušnjami bodisi novi strokovnjaki, ki so v podjetju zaposleni manj časa in imajo še svežo predstavo o učnih načrtih v formalnem izobraževanju. Težnja je torej, da se vse mlade, še posebej pa kadrovske štipendiste, kontinuirano spremlja in redno beleži njihove interese, ambicije, znanja in sposobnosti že v času študija. Vse to tudi z namenom, da je njihov vstop v podjetje lažji, uvajanje pa hitrejše.

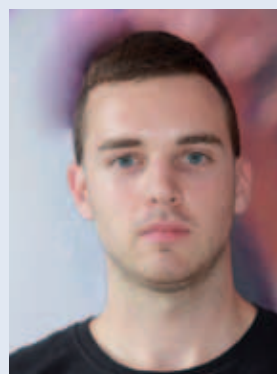
Kaj so si štipendisti najbolj vtisnili v spomin na počitniškem delu, pa so nam zaupali Boštjan Vidmar, Simon Jurjavčič in Jan Jereb:

Jan Jereb, študent:

"Na Kolektorju sem tokrat tretjič. Najprej sem se seznanjal z delom v orodjarni in nato še v oddelku elektronike. Ker je moja usmeritev elektrotehnika, sem prosil, če bi lahko поблиže spoznal delo elektronikov. S počitniškim delom sem izredno zadovoljen. Naučil sem se ogromno. Mentor Branko Skok in ostali zaposleni so mi zelo pomagali. Zdi se mi, da

je bilo počitniško delo idealna priložnost, da sem lahko teorijo povezal s prakso."

Simon Jurjavčič, študent:

"Na Kolektorju sem letos delal drugič, in sicer cel avgust. A ker imajo v strojogradnji veliko dela, sem podaljšal še za en mesec, tako da bom ostal tu do konca septembra. Delo v strojogradnji mi je všeč, ker je raznoliko in zelo razgibano. Naučil sem se veliko novega, zato sem se tudi odločil, da počitniško delo podaljšam do začetka

novega študijskega leta. Vesel sem, da so upoštevali moje želje, kje in kaj bi rad delal. Ker imamo na fakulteti zelo malo laboratorijskih vaj in prakse, se mi je delo v strojogradnji zdelo še toliko bolj zanimivo. Z mentorjem Blažem Gantarjem in ostalimi sodelavci sem izredno zadovoljen, ker so mi bili vedno pripravljene pomagati. Počutil sem se kot eden izmed njih."

Boštjan Vidmar, dijak:

"Letos sem že tretje poletje delal na Kolektorju. Prvo leto sem delal pri elektronikah, zadnji dve leti pa pri informatikah. Bil sem izredno zadovoljen. Določili so mi, kaj bom delal, ko pa je bila moja naloga opravljena, sem pomagal ostalim pri administraciji samega sistema. Moja prva naloga je bila delo na aktivnem imeniku.

Mislil, da mi bo to počitniško delo v veliko pomoč pri študiju, saj bom najverjetneje študiral računalništvo in informatiko. Moj mentor je bil Boštjan Berglez. Svoje delo je odlično opravil."

Kolektor še vedno velja za enega največjih štipenditorjev v Sloveniji

Koncern Kolektor se že vrsto let uvršča med največje in najbolj intenzivne štipenditorje v državi. Na ta način še dodatno dokazuje, da se zaveda pomena izobrazbe in znanja ter usposobljenosti kadra, ki ga še kako potrebuje za svojo dolgoročno uspešnost. Prav strokovno usposobljen tehnični kader je tisti, ki ga v Sloveniji primanjkuje, v idrijskem industrijskem bazenu pa ga praktično ni več.

V kadrovske politiki Kolektorja, ki vključuje tudi štipendijsko politiko, je jasno zapisano, da so ključni dejavnik poslovnega uspeha sposobni kadri, ki znajo in zmorejo z razpoložljivimi viri doseči nadpovprečne rezultate. To dosegajo s štipendiranjem, izobraževanjem zaposlenih in zaposlovanjem mladih sodelavcev – štipendistov. »Štipendiranje nam od vedno zagotavlja selektivno izrabo najboljših potencialov na ožjem in širšem območju. Vsekakor pa je zaposlovanje mladih sodelavcev, t. i. štipendistov, in preverjanje uspešnosti zaposlenih gibalno napredka družbe in element za oblikovanje »zmagovalnih timov«, v katerih lahko ostajajo le najboljši,« pravi vodja oddelka za kadre podjetja Kolektor Sikom **Eva Cvelbar Primožič**.

Kolektor (podatki veljajo za podjetja Kolektor Group, Kolektor Sikom, Kolektor Orodjarna, Kolektor KFH in Ascom) je v lanskem letu za štipendije namenil dobrih 180 tisoč evrov, kar predstavlja polovico štipendij, ki jih prejema Kolektorjevi štipendisti, drugo polovico pa dobijo od Posoškega razvojnega centra, saj je Kolektor vključen v regionalno štipendijsko shemo.

Trenutno Kolektor štipendira 134 dijakov in študentov. Za šolsko/študijsko leto 2011/2012 pa je na idrijski lokaciji razpisal 67 štipendij, ki so v večini razpisane za sekundarno in terciarno izobraževanje s področja strojništva, elektrotehnike in informatike. Vse potrebne informacije o štipendijah lahko štipendisti ali bodoči štipendisti najdejo na portalu, namenjenemu štipendistom: <http://www.stipendisti.kolektor.si/stipendisti/>.

Kot je še povedala Eva Cvelbar Primožič, prejmejo vsako leto več vlog za kadrovske štipendije, kot je razpisanih. »Štipendije v prvi vrsti podeljujemo na podlagi učnega uspeha in dodatnih učnih priznanj.

Pred podelitvijo štipendije opravimo s posameznimi kandidati individualne razgovore, kjer je ključnega pomena osebna predstavitev kandidata in njegova vizija o nadaljnjem sodelovanju s koncernom Kolektor. Od tega resnično izberemo samo najboljše in najuspešnejše kandidate, tako da posledično ne prejmejo štipendije vsi, ki oddajo vlogo za štipendijo oz. tudi ne podelimo vseh razpisanih štipendij. Pri podeljevanju štipendij pa v veliki meri upoštevamo tudi, ali so starši kandidata zaposleni v koncernu.«

Zgoraj navedeni podatki, ki so jih uporabili tudi snovalci lestvice največjih in najintenzivnejših štipenditorjev pri reviji Manager, Kolektor uvrščajo v sam vrh največjih štipenditorjev v državi, in sicer na peto mesto, mesto višje pa Kolektor zaseda na lestvici najintenzivnejših štipenditorjev.

In kakšna je pravzaprav razlika med enimi in drugimi? Na lestvici največjih štipenditorjev so avtorji podjetja razvrščali glede na število štipendistov, ki jih imajo, in glede na sredstva, ki so jih namenili za štipendije. Ker pa te številke ne upoštevajo razlik v velikosti podjetja, so pri reviji Manager poiskali še najintenzivnejše štipenditorje, in sicer tako, da so štipendije primerjali s stroški dela. Delež štipendij v primerjavi s stroški dela v Kolektorju znaša 0,59 odstotka.

Sicer pa Kolektor k pridobitvi izobrazbe oziroma prekvalifikaciji ali dokvalifikaciji spodbuja tudi zaposlene. V lanskem letu je za njihove šolnine namenil 43 tisoč evrov.

V novem domu upokojencev so že prvi stanovalci

Novi dom upokojencev v Idriji je prvi primer javno-zasebnega partnerstva na področju socialnega skrbstva, FMR bo v gradnjo doma vložil več kot šest milijonov evrov. Po slavnostni primopredaji objekta v novi objekt že selijo oskrbovance obstoječega doma, po končani selitvi bodo starega podrli in na njegovem mestu zgradili še drugi del objekta.

V prvem že zgrajenem delu objekta so urejene sobe za oskrbovance ter prostori za ambulanto, lekarno in zaposlene. V drugem delu, ki naj bi bil končan do konca oktobra leta 2012, pa bodo uredili še dodatne sobe, oskrbovana stanovanja, kuhinjo z restavracijo in večnamenski prostor za druženje oskrbovancev. Ko bo zgrajen še drugi del objekta, bo v njem 153 mest za dejavnost institucionalnega varstva starejših od 65 let, 11 mest za dnevno varstvo starejših in ustrezni prostori za fizioterapijo, delovne terapije, ambulante in ostali spremljevalni prostori, ki jih v stari zgradbi ni bilo mogoče urediti.

FMR je začel na projektu izgradnje novega doma

upokojencev intenzivno delati pred štirimi leti, ko je v veljavo stopil Zakon o javno-zasebnem partnerstvu. Za sodelovanje pri tej investiciji se je družba FMR odločila na pobudo prejšnjega in sedanjega idrijskega župana in ob podpori nadzornega sveta družbe FMR. Gre za družbeno odgovornost družbe FMR do kraja in do delničarjev njenih lastnikov. »V zadnjih letih smo vložili veliko časa in energije, da smo prišli do tu, kjer smo danes. Nisem si predstavljal, da bo toliko časa trajalo. Moramo pa razumeti, da gre za prvi primer javno-zasebnega partnerstva v Sloveniji na področju socialnega skrbstva. Sama gradnja je potekala izredno hitro, prva faza novega doma je bila končana v devetih mesecih. Oktobra lani je glavi izvajalec, to je Kolektor Koling, zagradil gradbišče, v začetku julija letos pa je že bila vložena vloga za tehnični pregled«, je ob začetku projekta za FMR in Idrijčane pomembnem dogodku povedal predsednik uprave družbe FMR **Andrej Kren**.

Dogodka se je udeležil tudi minister za delo, družino in socialne zadeve **dr. Ivan Svetlik**, ki je pred dobrim letom dni položil temeljni kamen za novi dom upokojencev. Izpostavil je predvsem pomen javno-zasebnega partnerstva. »Pomembno

Trak so prerezali direktor Doma upokojencev Idrija Samo Beričič, minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik in predsednik uprave družbe FMR Andrej Kren

je, da se je realiziral prvi projekt javno-zasebnega partnerstva. Nov dom upokojencev v Idriji je lahko dober zgled drugim, saj bi lahko z dobro voljo in angažiranjem zainteresiranih marsikaj naredili. Jaz verjamem v javno-zasebno partnerstvo predvsem zato, ker bo javnih sredstev za investicije slej ko prej zmanjkalo, na tem mestu pa bodo lahko k

projektom pristopili zasebniki, ki imajo finančna sredstva in čutijo tudi odgovornost do okolja in ljudi. Ob tej priložnosti bi rad čestital vsem, ki ste si upali stopiti na to pot, se zahvalil partnerjem in stanovalcem za želel prijetno bivanje«, je še povedal minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik.

Prvi objavljamo 3D izris, kakšen bo dom upokojencev, ko bo zgrajen še drugi del. Njegovo podobo so si zamislili v arhitekturnem biroju Ravnikar Potokar

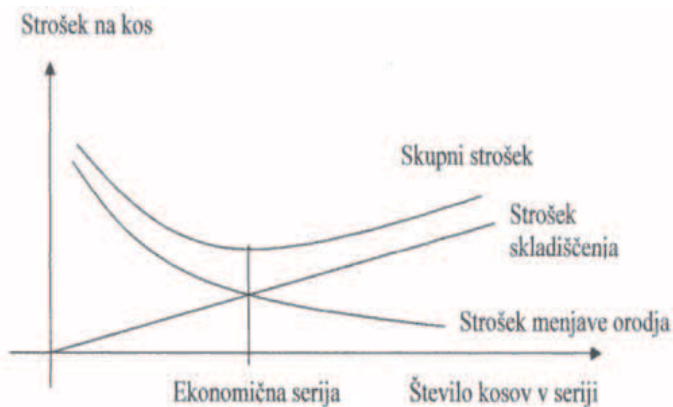

SMED ali hitre menjave orodij

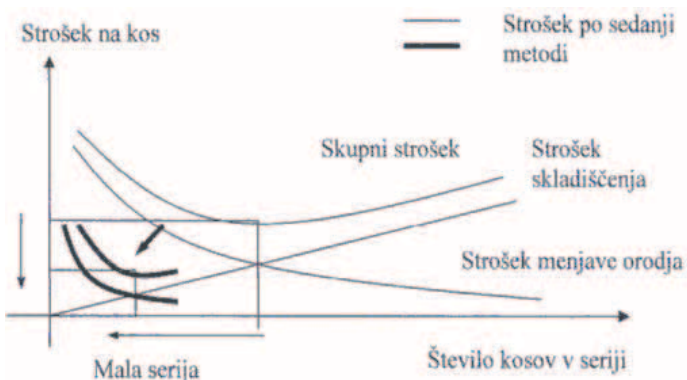
Klemen Šavli

Zaradi različnih zahtev kupcev, konkurence na mednarodnem trgu, zahtevanega hitrega odzivnega časa med naročilom in dobavo izdelkov, povečanja fleksibilnosti proizvodnje, uravnoveženosti proizvodnih procesov ter težnje po izboljšanju gospodarnosti poslovanja je potrebno proizvodnjo preusmeriti iz ekonomične serije z dolgotrajno menjavo orodij v proizvodnjo z majhno velikostjo serij.

Ta sprememba nam omogoči JIT (Just In Time) proizvodnjo in zmanjšanje števila že končanih izdelkov na zalogi oziroma v skladišču.

Slika 1 : Ekonomična serija – sedanje stanje [1]

Slika 2 : Ekonomična serija – metoda SMED

To spremembo pa lahko dosežemo samo s korenitim skrajšanjem časa za zamenjavo orodja, ki predstavlja največji problem pri poizkusu vpeljave proizvodnje s kratkim odzivnim časom in s tem zadovoljstvom naročnika – kupca.

Čas menjave orodja je definiran kot čas, ki preteče od trenutka, ko zadnji dober kos prejšnje serije zapusti stroj, do trenutka, ko prvi dober kos nove serije pride iz stroja.

Skrajševanje časov menjave orodja nam odpravi vrsto preglavic pri naslednjih proizvodnih dejavnostih:

- ozka grla,
- zmanjšanje stroškov,
- izboljšana kakovost izdelkov,
- zaloge.

S te perspektive je torej čas menjave orodja eden od najbolj kritičnih elementov v proizvodnem procesu. Če gledamo krajšanje časa menjave orodja tudi z vidika napredka, lahko ugotovimo, da je to glavno gonilo uvajanja načel vitke proizvodnje oz. fleksibilnosti v proizvodnem procesu. V proizvodnih procesih se marsikdo ukvarja s krajšanjem časov menjave orodja z boljšimi ali slabšimi rezultati, vendar pa pristop k reševanju problema ni sistematičen. Zato se večina ljudi že po prvih neuspelih začetnih projektih običajno zateče k starim "že uveljavljenim" metodam.

Zaradi zgoraj navedenega pa se je na Japonskem že pred desetletji uveljavila metoda za krajšanje časov menjave orodja, ki jo je razvil Shigeo Shingo.

Metodo je poimenoval metoda SMED. SMED je kratica za »Single Minute Exchange of Die«, kar pomeni, da je čas menjave orodja tako kratek, da ga lahko izrazimo v minutah z eno samo številko – torej znaša manj kot deset minut. V literaturi se navajajo tudi primeri, kjer je čas nastavljanja dejansko manjši od ene minute. Tako hitro menjavo orodja dosežemo s postopno uporabo te metode, ki sloni na analizi obstoječega stanja in njegovi izboljšavi.

Menjava orodja je običajno sestavljena iz dveh skupin različnih aktivnosti:

- **IED** (Inside Exchange of Die) – vse aktivnosti, pri katerih je nujno potrebno mirovanje stroja (notranja menjava orodja) in
- **OED** (Outside Exchange of Die) – vse aktivnosti, ki jih lahko opravimo v času delovanja stroja in ki jih lahko izvedemo izven stroja (zunanja menjava orodja).

In prav s temi aktivnostmi se ukvarja metoda SMED. V splošnem pa jo lahko razdelimo na tri faze:

1. Ločitev IED in OED
2. Sprememba IED v OED
3. Izboljšava IED in OED

V prvi fazi izvedemo popis vseh aktivnosti, ki so potrebne za zamenjavo orodja. Takrat tudi določimo, katere aktivnosti spadajo v notranjo in katere v zunanjo menjavo orodja. V drugi fazi pogledamo, katere so tiste notranje aktivnosti, pri katerih je nujno, da se opravijo na stroju, medtem ko miruje. Vse aktivnosti, ki niso nujne, pretvorimo v zunanjo menjavo orodja. V zadnji fazi izboljšujemo tako notranjo kot tudi zunanjo menjavo orodij. Pri tem se poslužujemo različnih ukrepov. Od optimizacije skladiščenja, predpriprav in prednastavitev pri zunanji menjavi orodij, do izboljšanja in standardizacije vpenjal, uporabe paralelnih opravil in uporabe šablon pri notranji menjavi orodja.

Med idealne primere metode SMED štejemo postanek v »boksu« formule 1, kjer je celoten potek menjave oz. aktivnosti definiran do najmanjše podrobnosti.

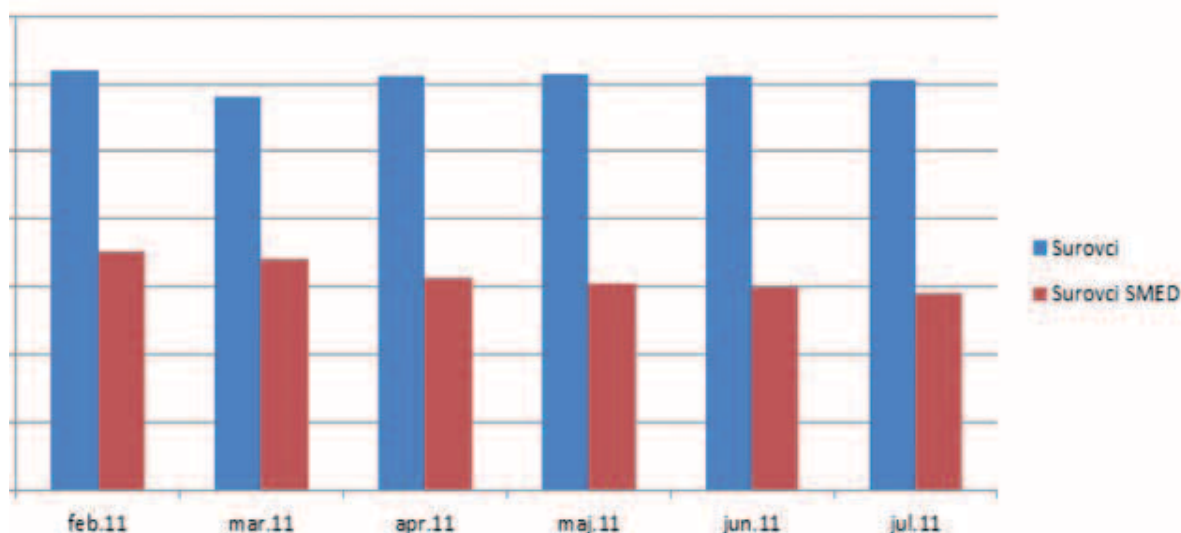
V podjetjih skupine Kolektor se je skladno s tehnološkim napredkom skozi celotno obdobje izboljševala tudi tehnologija pri menjavah orodij. Načrten in sistematski pristop pa se je začel pred dobrim desetletjem, ko je bila v sklopu projekta TPM ustanovljena projektna skupina za SMED. Pilotni projekt so izvedli na stroju HYDRAP, kjer so dosegli lepe uspehe. Projekt so nato razširili tudi na druge stroje. Takrat je šlo predvsem za izboljšave že obstoječih strojev. V nadaljevanju so se posvetili brizgalnim strojem, kjer so razvili novo zasnovo vpenjanja orodij ter nastavljanja oz. menjave polnilnikov, ki sta sedaj prilagojena zahtevam SMED. Pridobljeno znanje se sedaj s pridom uporablja pri novih strojih, ki jih uvajamo v proizvodnjo.

Poleg skrbi za SMED pri razvoju novih strojev se še vedno ukvarjamo z izboljševanjem starejših strojev, seveda tam, kjer je to ekonomsko upravičeno. Iz spodnjega grafa lahko vidimo lep napredek v oddelku Surovci v Diviziji A, kjer jim je uspelo čase nastavljanja na nekaterih strojih preploviti.

Projekt SMED v skupini Kolektor deluje pod vodstvom R&T. Z uspešnim sodelovanjem vseh oddelkov proizvodnje in Kolektor Orodjarne, še posebej oddelka A&S, na rednih mesečnih sestankih, kjer se poroča o napredkih posameznih projektov, vedno odkrijemo kakšno novo idejo oz. razmišljamo za prihodnost. Obseg dela in število projektov pa na letni ravni prilagajamo ustrezno glede na razpoložljive kadrovske in finančne vire.

Prepričani smo, da so doseženi rezultati na tem področju tudi dobra spodbuda za v bodoče in da nam tako na tehničnem kot organizacijskem področju še dolgo ne bo zmanjkalo idej za izboljšave, ki so tudi gonilo uspešnega razvoja našega podjetja.

Primerjava časov nastavljanja med klasičnimi DM in SMED

Izkušnje, ki bogatijo in spremenijo dožemanje lastne kulture

Mojca Zajc

Ko se človek enkrat odpravlja na delo v tujino – na pot, ki bo trajala malo dlje kot običajne počitnice –, sploh pa če se podaja v njemu neznano in »tuj« kulturo, mu po glavi rojijo preštevilna vprašanja. K sreči je vsakdo takrat navadno zaposlen s tisoč in enim opravkom, tako da za iskanje odgovorov ni veliko časa. To so vprašanja, ki se jim čez čas samo še smejim in si mislim, kakšno nepotrebno zapravljanje časa in beljenje glave, a je že tako, da se, dokler enkrat zares ne prestopimo domačega praga, najbolje in najbolj varno počutimo ravno doma.

Prav ta občutek domačnosti je tisti, zaradi katerega si celotno situacijo v »tujem svetu« že vnaprej zamislimo, ustvarimo v glavi neko simulacijo (ki običajno žal izhaja iz nekih posplošenih, največkrat napačnih predstav o »čudni drugačnosti« »tuje« kulture, v katero se podajamo). Po eni strani je to dober varnostni ventil, ki nam omogoči, da se nekako že pripravimo na najslabši možen scenarij in se nam potem, ko ga v resnici začnemo doživljati, sploh ne zdi tako zelo slab. Ta predpriprava na najhujše, na vse drugačno in nam nedoumljivo, je namreč običajno precej težja kot generalka sama. Ko se enkrat znajdemo v tej novi, tuji in drugačni kulturi, je namreč kar naenkrat vse tako novo, drugačno in zanimivo, vse se odvija s takšno hitrostjo, da se lepega dne zavemo, da je od našega prihoda minilo že skoraj pol leta, pa nam sploh ni tako hudo, pač pa je povsem zabavno. Sploh ni ne duha ne sluha o t. i. kulturnem šoku. Dejstvo, da me kot Evropejko v azijski oz. neevropski kulturi ljudje, predvsem otročki na ulici, gledajo z začudenjem, da me vsi pozdravljajo, mi mahajo in hočejo biti moji prijatelji, sploh ni več moteče. Ko me sodelavci povabijo na rojstnodnevne zabave svojih otrok, na poroke in druga slavlja, kjer se odkrivajo povsem nove, neformalne in preproste plati te drugačne družbe, si kmalu samo želim, da bi lahko ostala dlje. Vse skupaj postane precej lažje, ko osvojiš prve besede tako čudnega in nam povsem nelogičnega jezika, kajti potem se odprejo

številne nove poti, novi pogledi, nove razlage za do sedaj nepojmljive običaje in navade. Vse se kar naenkrat zloži v neko preprosto in razumljivo zgodbo, stereotipi in napačne predstave padejo, vzpostavijo se avtomatski vzgibi, skratka, vse se zdi logično, a hkrati se odprejo dvomi o moji lastni kulturi. Kdo ima prav? Zakaj mi določene stvari počnemo in dojemamo drugače kot oni? Zakaj se mi pozdravljamo s stiskom rok in oni s priklonom? Zakaj si oni hrano vedno razdelijo med seboj, mi pa pojemo vsak svoje? Zakaj se oni pozdravijo z »Ali si danes že jedel?«, mi pa s preprostim »Živijo«? In zakaj obstajajo pri njih verovanja in rituali, za katere mi sploh ne vemo? Čemu vse to služi? Dileme se samo še okrepijo, ko se človek enkrat vrne v »svojo domačo« kulturo, ko nenadoma ni več vse tako, kot bi pričakoval in si želel. Ljudje, ki so mi bili prej tako blizu in tako domači, so mi sedaj postali tuji. Stvari, ki so bile prej samoumevne, sedaj to niso več; zadeve ne funkcionirajo več avtomatsko. Za vsako stvar, ki jo naredim, moji možgani zahtevajo neko dodatno racionalizacijo. Zakaj to sedaj počneš tako in ne drugače? Šele ob vrnitvi se pojavi tisti pravi kulturni šok in nas ujame povsem nepripravljene. Kar naenkrat se v svoji lastni kulturi počutim kot tujec, kot nekdo, ki mu nič več ni jasno – od drugačnega načina pozdravljanja ob jutranjem prihodu v službo, delovnega urnika trgovin in drugih javnih služb, drugačne hrane na policah v trgovinah in restavracijah, načina prečkanja ceste, do ure odhoda k nočnemu počitku – vse je drugače in nič več ni samoumevno. Pa kako je to mogoče, se vprašam, pa saj sem prej več kot dvajset let lahko tako živel. Kako mi je sedaj lahko kar naenkrat vse tako tuje? Šele tedaj, ko se začnejo porajati takšna vprašanja, se človek zave, da pravzaprav nihče nima povsem prav, da nobena kultura ni popolna, da ima vsaka neke svoje ideale, ki jih potrebuje za svoj obstoj in delovanje. Prehod med temi različnimi kulturnimi svetovi nam torej omogoča videti alternative in znati ceniti tisto, kar ena kultura ima, pa mogoče druga nima. Šele takrat smo zmožni resnično spoznati in objektivno oceniti svojo lastno kulturo, saj smo šele takrat dovolj oddaljeni, da lahko vidimo celoten gozd in ne le posameznih zdravih in čvrstih dreves.

Dan Kolektorja vsestransko presegel vsa pričakovanja

V športnem parku pred Modro dvorano v Idriji in v bližnji Mejci so se že desetič zapored srečali zaposleni v Kolektorjevih družbah, njihovi družinski člani, upokojenci in štipendisti. Že dopoldne so se zaposleni pomerili v različnih športnih disciplinah – teku, kolesarjenju, duatlonu, balinanju, balinčkanju, hitropoteznem šahu in taroku, popoldne pa so na svoj račun prišli otroci, saj so organizatorji zanje v Mejci pripravili res pester program. Do poznih večernih ur je bilo živahno tudi na osrednjem prizorišču pred Modro dvorano, kjer so zbrane zabavali Suzine semiške ter skupina Victory z Manco Špik.

Ob tej priložnosti sta zaposlene, upokojece, štipendiste ter njihove družinske člane nagovorila predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič** in glavni izvršni direktor **Radovan Bolko**. Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič je čestital vsem udeležencem nedavnega kolesarskega Maratona Franja. S 141 kolesarji in kolesarkami je Kolektor prejel pokal za najštevilčnejšo ekipo na maratону. Bučnega aplavza pa so bili deležni udeleženci letošnje dirke po Ameriki RAAM 2011. **Damijan Mohorič**, **Damjan Rupnik**, **Alen Štucin** in **Franci Klun** so povedali, da takšnega rezultata niso pričakovali. Zasedli so namreč peto mesto, 5000 kilometrov dolgo progo pa so prekolesarili v šestih dneh, kar je za dan manj, kot so si zastavili. Progo so prekolesarili s povprečno hitrostjo 33 kilometrov na uro.

Glavni izvršni direktor koncerna Radovan Bolko pa se je osredotočil na stanje v koncernu po prvi

polovici leta. Kot je povedal, je koncern zabeležil rezultat prodaje blizu 200 milijonov evrov, kar je največ v zgodovini Kolektorja za polletno obdobje. Še vedno pa Kolektor za uresničitev zastavljenih ciljev potrebuje strokovno usposobljen kader, ki ga v Sloveniji primanjkuje, v idrijskem industrijskem bazenu pa ga praktično ni.

Tradicionalnega Dneva Kolektorja se je letos udeležilo rekordno število zaposlenih, upokojecev, štipendistov in njihovih družinskih članov, in sicer več kot 3500.

Skupini Kolektor Liva in Kolektor Etra na Triglavu

Milan Širca, Lado Kladnik

Kolektor Liv

Kar nekaj sodelavcev je izrazilo željo, da bi šli na Triglav, in ker je v kolektivu kar nekaj takih, ki imamo radi gore, smo se odločili, da gremo v večji skupini in pohod opravimo v enem dnevu. Za dan D smo izbrali sredo, 14. septembra, ter nestrpnost pričakovali odhod v upanju na lepo vreme.

Spisek udeležencev se je daljšal in na koncu se nas je zbralo petnajst iz različnih oddelkov. Za izhodišče smo izbrali pot od Krme do Triglava preko Planike in vračanje po isti poti. Iz Postojne smo se s štirimi avtomobili odpravili že pred četrto uro zjutraj.

Gorenjsko avtocesto smo zapustili na izvozu Hrušica in nadaljevali pot proti Kranjski Gori in Mojstrani ter nato mimo Radovne v dolino Krme. S parkirišča smo se odpravili do pastirske kočice na planini Zgornja Krma in naprej proti Konjskemu sedlu. S sedla smo nadaljevali v smeri Planike po razmeroma strmi poti, ki se prečno vzpenja proti zahodu in nas višje pripelje čez greben do doma Planika. Tu smo se za kratek čas ustavili in se pripravili na finale. Pot nas je naravnost po grebenu vodila do vrha Malega

Kolektor Etra

Po večletnih pogovorih, kdaj se bomo povzpeli na naš najvišji vrh, smo se tokrat hitro odločili. Šli smo sredi avgusta. Za pristop na Kredarico smo si izbrali pot čez Prag, ki je slikovita in zahteva tudi nekaj plezanja po klinih in jeklenicah.

Od Aljaževega doma v Vratih smo po štirih urah in pol že stali pred Triglavskim domom na Kredarici. Po okrepčilu in kratkem predahu smo se odločili iti na vrh, čeprav vreme ni kazalo najbolje. Odločitev se je izkazala za odlično, saj so se trume pohodnikov že vrnile, s prvim grebenom pa se je izboljšalo tudi vreme, tako da smo ob 19:30 stali na vrhu Triglava čisto sami, v soncu in popolnem brezvetrju. Deležni smo bili čudovitega razgleda. Pogled je segel prav do Jadranskega morja. Dobro volje smo se vrnili na Kredarico, kjer smo imeli rezervirana prenočišča. Po izdatnejši večerji smo še malo pokramljali pred kočico in se utrujeni zlekli na ležišča.

Jutro je bilo vetrovno in oblačno, nas pa je čakala še dolga pot, ki nas je vodila najprej mimo Doma Planika do Tržaške kočice na Doliču. Mimo slikovitega

Triglava, od kjer smo imeli lep pogled na pot, ki je bila še pred nami, na sam vrh Triglava. Na vrhu pa veselje, čestitke, fotografiranje, pošiljanje kratkih sporočil itd. Pet ur smo potrebovali, da smo prišli do vrha, kar je res lep dosežek. In nato seveda krst. Vsi, ki so bili še »nedolžni«, so jih dobili »s štrikom po riti«, in tako postali »Triglavski junaki«. Na izhodišču v dolini Krme smo prišli prijetno utrujeni in dobre volje z željo, da drugo leto podvig ponovimo.

Kanjavca in čez peščene Hribarice smo prispeli na sedelce, od koder smo že zagledali dolino sedmerih jezer. Po dveh urah in pol lahkotne hoje smo mimo prečudovitih jezerc prispeli na Kočo pri Triglavskih jezerih. Pot smo nadaljevali do Koče na Planini pri Jezeru in po skoraj desetih urah hoje prispeli na Planino v Lazu. Tam nas je že čakal naš šofer Slavko s kombijem in osvežilno pijačo. Utrujeni, zadovoljni in polni vtisov smo nadaljevali pot proti Ljubljani, med potjo pa že snovali nove podvige.

9. tradicionalni Kolektorjev kolesarski vzpon na Vršič

Miran Hvala

Krasno vreme, avgustovske temperature in prijetna družba ... skoraj ni razloga, da ne bi tudi letos uspešno izpeljali že 9. tradicionalnega Kolektorjevega kolesarskega vzpona na Vršič. Gre za dvodnevno turo iz Idrije čez Vršič v Kranjsko Goro in naslednji dan mimo Trbiža nazaj v Idrijo. Za razliko od lani je bilo letošnje vreme kar ustaljeno in vprašanja o izpeljavi ture že par dni prej ni bilo več. Tako smo brez zapletov in z velikim užitkom prekolesarili kar 260 km dolgo pot. Čeprav so nekateri za trenutek malo podvomili vase, ali bodo zmogli držati tempo do Idrije, ni bilo problemov, saj smo se kot vedno prilagodili eden drugemu.

Letos se nas je nabralo kar 18. Ostale kolesarke in kolesarje, ki se letošnje ture zaradi različnih razlogov niso mogli udeležiti, pa vabimo, da se nam pridružijo naslednje leto, prav tako začetek septembra, če nam bo le vreme naklonjeno.

Trasa prvega dne je bila tudi tokrat kot že vsa ta leta tradicionalna. Iz Idrije smo se odpravili v soboto, 10. septembra ob osmi uri, kolesarili preko Mosta na Soči in Tolmina (kratak postanek), po stari cesti do Kobarida, Žage (kosilo), mimo Bovca, po dolini Trente na Vršič (postanek) in se spustili v Kranjsko Goro, kjer smo prenočili. Po večerji smo imeli še podelitev spominskih medalj in nekaj simboličnih nagrad naših sponzorjev. Tokrat nas ni

pri vzponu na Vršič prav nič zeblo oziroma je bilo kar peklensko vroče, a se ni nihče vdal in obupal. Na vrhu pa je bilo kar prijetno toplo in trud je bil bogato poplačan.

Naslednje jutro, v nedeljo ob deveti uri, smo se odpravili proti domu tako kot že dvakrat čez italijansko stran po novi kolesarski stezi mimo Trbiža, skozi Cave di Predil, mimo Rabeljskega jezera, čez prelaz Predel (kratak postanek), skozi Bovec in Kobarid (kosilo) ter po dolini Idrijce mimo Trebuše (kratak postanek) nazaj proti Idriji. Prav vsi smo prikolesarili na Vršič in se seveda naslednji dan brez problemov vrnili v Idrijo in tako tudi tokrat dokazali, da smo še vedno v odlični telesni kondiciji in smo čez leto kar dobro skrbeli za svoje

zdravje. Tura ni lahka in zahteva od nas kar aktiven način življenja čez vse leto.

Ob tej priložnosti bi se kolesarji še posebej radi iskreno zahvalili našim zvestim sponzorjem, ki so nam pomagali pri izpeljavi naše tradicionalne kolesarske ture tako ali drugače. To so bili: Kolektor Sikom, Ascom, Astech, Tim Mlakar, Mercator Tolmin, Prena, Elkram, Nebesa in Kolektor Synatec. Nenazadnje pa bi se radi zahvalili tudi šoferju našega spremljevalnega kombija Tomažu Kogovšku (Orodjarstvo Pišlar), ki je poleg asistence na cesti poskrbel tudi za foto in video dokumentacijo, potrebno za izdelavo spominskega DVD-ja.

Priprave na Ljubljanski maraton

Marko Mrak

Tek je vrsta vadbe, ki se najpogosteje izvaja v naravi. Teči začnemo že zelo zgodaj kot otroci in z leti izpopolnjujemo gibanje. V predpubertetni dobi (9–12 let) se zaradi razvoja in neaktivnosti sama tehnika teka poslabša in ni več tako ekonomična. Zato se v zrelejših letih ponovno učimo teči, da je naš korak lahkoten, sproščujoč in harmoničen. Ti trije faktorji so pglavitni za dobro tekaško formo in sproščujoč tek.

Tekaška oprema

Oprema tekača je pomembna tudi z vidika poškodb, saj večkrat opazam, da obutev ni pravilno izbrana, da je prestara in da oprema (predvsem majice) ni ustrezna.

Zato se vedno pred nakupom posvetujte s prodajalci, saj vam bodo znali pomagati in izbrati primerno obutev. Ni pravilo, da je najdražje tudi najboljše. Prisegajte raje na najprimernejše je najboljše za vas! Vedeti morate, da tekaški copati niso večni. Zamenjati jih morate, ko ste z njimi pretekli od 1000 do 1600 km, ne pa šele, ko z njih odpade podplat. Po velikem številu pretečenih kilometrov popusti kompresija, ki drži podplat (sestavljeno je iz več trdot gume), copat se raztegne in ne nudi več opore stopalu, gležnju in prstom, lahko je neenakomerno obrabljen zaradi pronacije (obraba notranje strani) ali supinacije (obraba zunanje strani) stopala.

Oblačila so pomembna predvsem, ko tečemo v malce hladnejšem vremenu. Največkrat ne zadostujeta zgolj bombažna majica in vetrovka, ampak tako imenovana »švic« majica, ki suši kožo in odvaja vlago s kože na zunanjo stran. Z njo namreč zagotovimo, da se telo normalno hladi in ohranja toploto. Razlog za nakup dobre opreme je preprost: hladiti telo in s tem zagotoviti, da nimamo na sebi mokre oziroma vlažne majice, ki nas v hladnem vremenu preveč hladi, se lepi na kožo in s tem ustvari pogoje za prehlad.

Pomembnost kisika

Zakaj se gibati, zakaj teči? Predvsem zaradi pozitivnih vplivov, ki jih ima tek na zdravje! Pri teku se poveča poraba kisika, kar pomeni, da telo ob enem vdihu bolje izkoristi kisik v telesu in je sposobno zagotoviti več energije kot pri nižji porabi kisika. Zakaj je to tako pomembno? Predvsem z

vidika ekonomičnosti je cilj treninga, da imamo nižji srčni utrip in večjo hitrost. Trening pri višjih srčnih utripih je najpogostejša napaka rekreativnih tekačev. Ko si v mislih ponavljamo »bom že zmogel, hitrejši kot bom, boljši bom, ti samo zdrži«, žal ne delamo sebi v prid, saj takrat energijo črpamo iz energetskih virov, ki so nakopičeni v mišicah in jetrih. Ko so ti viri porabljeni (približno 90 min na laktatu, čez laktat pa veliko prej), tekači pravijo, da so »trčili ob zid«. Zato je pri teku na daljše razdalje pomembno, da tečete pri nižjem srčnem utripu ter s tem zagotovite, da kisik, ki ga nadihate, zagotovi obnovo energije. Več kot boste trenirali predvsem aerobne sposobnosti, bolj hitri boste pri nižjih srčnih utripih.

Ostali pozitivni učinki teka

Poleg porabe kisika se poveča nivo hemoglobina, izboljša se medmišična koordinacija, delno se izboljša mišična aktivacija, zniža se frekvenca srčnega utripa v mirovanju, stabilizira se visok krvni tlak in poveča minutni volumen srca. Z aerobno vadbo telo lažje izkorišča podkožne maščobe, metabolizem se pospeši, s kombinacijo pravilnega prehranjevanja se homeostatsko stanje stabilizira, rezultati pa so manjša telesna teža, vitkejša postava in večja samozavest. Z motivacijskega vidika pa ljudje, ki se ukvarjajo s športom, lažje premagujejo vsakodnevni stres in se mirneje odzovejo na stresne situacije, njihova živčno-mišična aktivacija pa je višja kot pri neaktivnih. Naj obrazložim: rekreativni tekač ima višjo in močnejšo navezo med živčevjem in mišico, zato je njegovo gibanje hitrejšo, generira večjo silo in njegovi refleksi so veliko hitrejši od posameznika, ki je neaktiven. Velik vpliv pri teku ima volja, ki je eno najmočnejših orožij tekača – uresničevati lastne cilje, jih premagovati in izboljševati!

Omejitve

Seveda je za vsako ukvarjanje s športom potrebna ustrezna fizična priprava. Pomemben dejavnik je predvsem zdravstveni status in soglasje osebnega zdravnika, če ste starejši od 40 let ali če ste imeli v preteklosti omejitve glede ukvarjanja s športom zaradi poškodb. Tek srednje in visoke intenzivnosti ni primeren za bolnike, ki imajo bolezni srca in ožilja, za ljudi s prekomerno telesno težo in poškodbami spodnjih okončin, pogojno pa je priporočljiv za ljudi z nizkim nivojem železa v krvi.

Kolektor je letos za udeležence Ljubljanskega maratona pripravil šolo teka. Predavanju, na katerem so udeležencem spregovorili športni trener Marko Mrak, maratonec Roman Kejžar in Klemen Dolenc, ki za Delovo prilogo Polet ocenjuje tekaške copate, je sledila analiza tehnike teka

Kako začeti?

Pri nas je tek popularen šport, na kar kaže tudi vse večji obisk tekaških prireditev. Vseeno ni odveč nasvet, kako začeti teči in se izogniti začetniškim napakam:

1. začnite teči v zmernem tempu s tako visoko intenzivnostjo, da se med tekom lahko pogovarjate,
2. na začetku kombinirajte lahek tek s hitro hojo, s časom boste presenečeni, kako lahkotno boste pretekli želeno razdaljo,
3. trajanje teka začetnika naj se stopnjuje, vendar naj niti na začetku ne bo krajše od 20 minut, saj krajše neprekinjeno ukvarjanje s tekom ne spodbudi fizioloških sprememb, ki bi vzpodbudile adaptacijo organizma,
4. nikar ne poskušajte „tekmovati“ z izkušenimi tekači, saj boste kaj kmalu spoznali, kaj pomeni »trčiti ob zid«,
5. ne bodite neučakani, počasi se bodo funkcionalni sistemi prilagajali in poraba kisika se bo izboljšala (najhitreje v prvih treh mesecih treninga), s preveč intenzivnim tekom bo napredek počasnejši kot s tekom, ki aktivira predvsem aerobne sisteme,
6. pri teku pazite na pozicijo telesa: glava naj bo pokončna, prsni koš vzravnane, med podlahtjo in nadlahtjo naj bo kot 90°, roke naj delajo v ramenih, prsti naj bodo rahlo pokrčeni, korak ekonomičen in lahkoten, ki amortizira stik s podlago,
7. tek naj bo sproščujoč, tako naj bo tudi telo, harmoničnost teka je dober pokazatelj, kako počasi prehajate v dobro formo,
8. obrok po treningu vam bo pomagal, da bo obnova organizma po treningu hitrejša, kar pomeni boljši trening naslednji dan.

Kako v hotelu vidijo svojo prihodnost in kakšen je njihov sedANJI utrip?

V novem hotelu sredi Idrije, v katerem je 11 luksuznih dvoposteljnih sob in ena dvoposteljna suita ter restavracija s 50 sedeži, deluje srčno osebje, ki se trudi ne le za udobje in prijetno bivanje turistov ter poslovnih partnerjev, temveč skuša hotel spremeniti tudi v prostor, kjer bi se prijetno počutili tudi domačini. Njihove vizije temeljijo predvsem na povezovanju z okoliškimi ponudniki storitev, saj, kot pravi jo, hotel lahko le v sodelovanju z njimi ponudi svojim gostom širšo, pestrejšo in kakovostnejšo ponudbo.

VIZIJE IN CILJNE SKUPINE

Vodja hotela Jolanda Tušar je pojasnila, da je njihova vizija prepletena s tremi ciljnimi skupinami: poslovni partnerji podjetij v bližnji okolici, turisti in domačini. Poslovnim partnerjem že sedaj ponujajo komfortno nastanitev, dopolnjeno s pestro in kakovostno kulinarično ponudbo, uporabo multimedijsko opremljene konferenčne dvorane in manjše klubske sobe za sestanke v prijetnem ambientu. Poleg tega pa načrtujejo obogatitev ponudbe, ki bo poslovnežem poleg njihovega delovnega programa ponujala tudi možnost aktivnega preživljanja prostega časa in spoznavanje lepot Idrije.

Znano je, da se turisti, ki obiščejo naše kraje, zadržijo tukaj le dan ali dva. Hotel Jožef išče nove pristope, kako zadržati goste dalj časa in jim ponuditi polno doživetje Idrije, njene okolice in Slovenije. Želijo se v čim večji meri povezati z lokalnimi ponudniki in tako oblikovati različne pakete, ki bi se jih gostje lahko posluževali. V te pakete nameravajo vključiti tako ogledne znamenitosti kot tudi organizacijo različnih aktivnosti, od kolesarjenja in pohodništva do ogledov pridelave živil na okoliških kmetijah in podobno, kar bi vsem sodelujočim predstavljalo promocijo njihove dejavnosti in s tem možnost zaslužka.

Vodja hotela priznava: »Na tem področju nas čaka še največ dela, zato bi se z vsemi ponudniki radi v čim večji meri povezali in z njimi oblikovali navzkrižno prodajo.«

Na drugi strani pa imajo v načrtu povezavo s hoteli in ostalimi turističnimi ponudniki v preostalih delih Slovenije. Idrija ima specifično lego in veliko zanimivih destinacij je v oddaljenosti ene ure vožnje, kar večini ne predstavlja večjega bremena. V prihodnje bodo v svojo ponudbo vključili tudi tiste turistične ponudnike s širšega področja, ki bodo svojim gostom nudili tudi obisk Idrije in hotela Jožef.

Hotelsko osebje želi, da bi Idričani hotel sprejeli kot prostor za druženje ob kavi, kozarčku vina ali dobrem kosilu. Vodja hotela dodaja: »Hotel bi radi oživilili!« Da bi v hotelske prostore zahajali tudi domačini, so organizirali že več dogodkov, med drugimi predstavitev knjige Milene Miklavčič, pokušino vin z Joškom Renčelom, slaščičarsko delavnico, mesec sladice in podobno. Konec septembra so v svojo ponudbo ponovno vključili občasne prireditve, na katerih bodo gostili različne zanimive ustvarjalce na glasbenem, kulturnem, plesnem in ostalih zanimivih področjih. V zadnjih mesecih so organizirali večje število obletnic matur, praznovanj rojstnih dni, poroko in druge dogodke. Poleg naštetega v restavraciji hotela vsak dan pripravljajo tudi dnevna kosila po ceni 12 evrov, ki so v prijetnem ambientu hotela namenjena vsem.

OSEBJE HOTELA JOŽEF

»Na nekaterih področjih se še lovimo, ampak vedno stremimo k temu, da gost od nas odhaja resnično zadovoljen,« poudarja Jolanda Tušar. Pojasnjuje, da je bil že na začetku njihov glavni cilj oblikovati srčno in prijazno ekipo, ki bo delovala enotno in bo iz dneva v dan boljša. Kuhar v hotelu Aleš Makuc pojasnjuje, kako pomemben je pristen odnos osebja do gostov: »V našem hotelu kuharji pogosto priporočimo in predstavimo hrano ter njene okuse kar sami, kar goste še posebej očara.«

Iz pogovora je bilo razvidno, da je začetni led prebit. Ne le, da je v zadnjih mesecih v hotelu vedno več turistov, temveč vanj vedno pogosteje zahajajo tudi domačini. V prihodnje bodo poleg razširjene ponudbe za turiste v svojih prostorih ponujali tudi paleto različnih dogodkov v želji, da bodo hotelske prostore še v večji meri približali tudi domačinom.

HOTEL JOŽEF

Vabljeni!

Toplo vabljeni v restavracijo Hotela Jožef,
kjer vas bo naše osebje razvajalo
ob izbrani ponudbi.

Za vas naši mojstri kulinarike pripravljajo
DNEVNA KOSILA

vsak dan med 11. in 15. uro po ceni **12 €**.
Menuji so pripravljene iz okusnih in svežih sestavin.

Ponudbo dnevnih kosil si lahko ogledate tudi na naši spletni strani.

V prijetnem ambientu hotelske restavracije vam bodo naši
natakarji postregli za ceno **5,40 €**

S HIŠNO SLADICO OB DIŠEČI KAVI ALI ČAJU ali
S SUŠENIMI DOBROTAMI OB KOZARCU VINA ALI PIVA.

S posebno pozornostjo osebje Hotela Jožef za vas pripravi
**NEPOZABNO DOŽIVETJE VAŠEGA OSEBNEGA PRAZNIKA,
PRIJATELJSKEGA SREČANJA, POROKE, OBLETNIC
in podobnih dogodkov.**

Z vsakim naročnikom se osebno dogovorimo in upoštevamo njegove želje
ter mu pripravimo ponudbo v okviru dogovorjene cene.

Neomejene možnosti mehko

Tanja Žakelj Kosmač

Oblazinjen izdelek nam daje mehko in je prijeten na otip, zato si lahko skorajda v vsakem prostoru omislimo kakšen tak element.

Poleg sedežne garniture v dnevni sobi imamo lahko oblažinjeno posteljo v spalnici, v jedilnici klopi in stole, v otroški sobi pa vrečo za sedenje ali tabure.

Pri oblažinjenju lahko izbiramo med različnimi materiali, barvami in vzorci, tako da so možnosti kombinacij večje in si lahko ustvarimo izdelek po svoji zamisli.

Z vidika oblike izdelka je možnosti veliko, saj lahko izberemo tipski element ali pa se poslužimo izdelave po naročilu, kar pomeni, da izrazimo svoje želje in zahteve in tako dobimo unikatni izdelek, ki smo ga kreirali sami.

Tudi na tem področju se trendi spreminjajo, oblikovno se stremi k enostavnim preprostim linijam, vendar je poudarek na dovršenosti detajlov.

Funkcionalnost ima vse večjo vlogo. V sedežne garniture se lahko vgradi ležišča, predale ter različne mehanizme, ki nudijo oporo za glavo in noge. Tudi dodatni elementi, kot so različni tabureji, klopi, blazine ... s svojo namembnostjo pripomorejo k udobju.

Tudi v spalnici lahko posežemo po dodatni mehko, in sicer z oblažinjeno posteljo. Najprimernejši material je naravno ali tekstilno usnje, saj je enostavno za vzdrževanje in čiščenje. Tudi oblikovno obstaja več možnosti. Ponavadi je vzglavna stranica tista, ki je najbolj vidna in tam se lahko uporabi dekorativno prešitje ali kombinacijo barv.

Pri oblažinjenem pohištvu so možnosti skorajda neomejene, če je le to tehnično sprejemljivo. Potrebujemo le dobro zamisel in sposobnega proizvajalca.

 ŽAKELJ
www.pohistvo-zakelj.si

Prvi slovenski dan psov pomočnikov

Šolanje psov pomočnikov ni mačji kašelj. Tisti, ki to počne, mora imeti obilo znanja. Idrijsko Društvo za šolanje psov pomočnikov K9 Servis je edino društvo v Sloveniji, ki šola različne tipe psov pomočnikov – za diabetike, alergike, gluhe in naglušne, gibalno ovirane, slepe in slabovidne, epileptike, avtiste, za otroke in odrasle s posebnimi potrebami, za osebe s psihološkimi potrebami, za osebe, ki imajo probleme z ravnotežjem in terapevtske pse.

Samo lani je vaditeljica **Maja Golob**, ki šola pse v okviru Društva za šolanje psov pomočnikov in daleč naokrog velja za največjo strokovnjakinjo na tem področju, izšolala pet psov. Med njimi velja izpostaviti špringer španjelko Beo, ki je prvi pes pomočnik za diabetika v Sloveniji, in belgijsko ovčarko Mayo, ki je prvi pes pomočnik za gluho in naglušno osebo v Sloveniji, ter psa pomočnika za alergika na gluten, ki je v veliko pomoč študentki v Združenih državah Amerike. Na doseženo so lahko v društvu upravičeno ponosni.

Največja ovira pri šolanju psov pomočnikov so še vedno finančna sredstva. Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije namreč pokrije stroške za psa pomočnika le slepim ljudem, gibalno oviranim pa ne. Nakup in šolanje takšnega psa pomeni za večino gibalno oviranih tako le še eno neizpolnjeno željo, ki pa je zanje ključ do samostojnosti.

Zaradi zgoraj napisanega je društvo septembra uresničilo idejo in organiziralo Prvi slovenski dan psov pomočnikov, katerega namen je bil širšo javnost seznaniti z različnimi tipi psov pomočnikov, jim predstaviti, kako poteka šolanje psov pomočnikov, poiskati ustrezne kandidate in zbrati donatorska sredstva za šolanje psov pomočnikov. Konkretno, na dogodku so zbirali sredstva za psičko Belo, ki jo Golobova šola za pomoč mlademu invalidu iz Tolmina. Trenutno se še izpopolnjuje

v poslušnosti, njena vaditeljica Maja Golob, pa jo bo v prihodnjih mesecih naučila še drugih veščin, kot so odpiranje in zapiranje vrat, prižiganje in ugašanje

luči, prinašanje in odnašanje predmetov, pobiranje predmetov, vleke vozička in drugih znanj, s katerimi bo lastniku omogočili samostojnejše življenje.

1. SLOVENSKI DAN PSOV POMOČNIKOV

»Šolanje psa pomočnika traja od pol leta pa tudi do enega leta, odvisno od tipa psa pomočnika in števila ter zahtevnosti nalog, ki jih bo moral pes opravljati. Za psa pomočnika se šola že odraslega psa, ki ga je potrebno predhodno ustrezno socializirati, navaditi npr. na gibanje po mestu, vožnjo z avtobusom, z dvigali, promet, trgovska središča, odnosa do drugih psov in drugih živali, odnosa do ljudi vseh starosti in spolov, odnosa do hrane ... Tako lahko samo šolanje traja tudi dve leti,« pojasnjuje Golobova.

Pester program je v idrijsko Mejco privabil številno množico od blizu in daleč. Obiska so bili veseli tudi organizatorji, ki se takega odziva in uspeha pred prireditvijo niso nadejali. Med številnimi izobraževalno-zabavnimi aktivnostmi, kot so strokovna predavanja s kinološkega področja, jahanje ponijev, ustvarjalne delavnice, predstavitve pasem psov, je prav vsak lahko našel nekaj zase. »Sodeč po prvih odzivih sodelujočih na dogodku in številnih obiskovalcev sklepamo, da je koncept prireditve pravi in potreben v slovenskem prostoru,« je mnenja vodja projekta **Polonca Pagon**. Na prvem slovenskem dnevu psov pomočnikov so zbrali več kot 2.200 evrov donatorskih sredstev. »S tem pa naše delo še ni končano, zbiranje sredstev se nadaljuje,« je še dodala Pagonova.

**EVT
SISTEMI d. o. o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

**Zdaj do ponudbe iz trgovine
EVT kar iz domačega
naslonjača.**

e-trgovina
<http://trgovina.evt.si>

Vabljeni vsak delovnik med **10:00** in **15:00**
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 74 840**

Oglarski praznik v Idrijskih Krnicah

Martina Lukan

Zadnji konec tedna v avgustu je v Idrijskih Krnicah potekal 17. Oglarski praznik. Gre za osrednjo prireditev v teh krajih, s katero želi Turistično društvo Idrijske Krnice obiskovalcem približati tradicijo oglarjenja. To nekdanj precej razširjeno opravilo je tudi prebivalcem v bolj odročnih krajih omogočalo dodaten vir zaslužka, danes pa ga posamezni kraji v Sloveniji ohranjajo večinoma v turistične namene.

Praznik se je pričel v petek, 26. avgusta zvečer, z nastopom dua Bakalina. V soboto so se z veseloigro Ženske zadeve predstavili člani KUD Planika z Vojskega, sledila pa je zabava s skupino Rok'n'band z Rokom Ferengjo. Osrednji del prireditve pa ostaja Oglarska nedelja. Na prizorišču v Cesarjevi Pancali so si obiskovalci lahko ogledali pravo oglarško kopo v zaključni fazi, čemur je sledil tudi prikaz trganja kope. Od kope jih je pot vabila mimo stojnic z domačimi izdelki do srečelova in raznih zabavnih iger (ste se že kdaj preizkusili v oglarski ruleti?). Otrokom je bilo na voljo risanje z ogljem ter vožnja z zapravljičkom, za vse lačne pa so organizatorji poleg običajne ponudbe pripravili tudi tipične oglarske jedi. Polenta, skuhana »po starem« v kotlu na odprtem ognju, zabeljena z ocvirki ali s kislim mlekom, nam tudi danes dobro tekne. Verjetno bolj, kot je nekoč oglarjem, saj je bila takrat pogostejše na jedilniku.

Da bi ljudem prikazali, kako oglarska kopa sploh nastane, se na Oglarski nedelji člani okoliških društev pomerijo v postavljanju miniaturnih oglarskih kop. Poleg domače ekipe so letos sodelovale še ekipe iz Novakov, Šebrelj, Vrsnika in Ledin, Zavrata ter

Lokovca. Zmaga je tokrat odšla v sosednje Šebrelje. Med samim tekmovanjem se je z nastopom predstavil Tamburaški orkester Sodražica. Tako kot vsako leto pa sta v goste prišla tudi vaška posebneža, oglarja Ajnže in Frence, ki zmeraj zakuhata kakšno pametno. Prireditev se je zaključila z veselico z ansamblom Zreška pomlad. S tem pa se dogajanje v teh krajih ne zaključuje do naslednjega poletja, saj bo že ob prvih obilnejših snežnih padavinah Pancala postala prizorišče smučarskih skokov.

“Ko bom šel v pokoj, bom napisal knjigo, kako sem prodajal Ankarano”

Filip Šemrl

Zgodba o prodaji Ankarana se je za idrijski RŽS v zapiranju začela že zelo zgodaj oziroma ima vsaj tako dolgo brado kot naša samostojnost. Toda od leta 1991 do leta 2006 je najemnik **Andželko Čakarun**, ki je nekdanji **Dom rudarjev** oziroma njegovo restavracijo preuredil v restavracijo **Oljka**, zanj plačeval najemnino v skladu s pogodbo.

Do tistega trenutka je bilo vse v redu, potem pa se je za lastnika, ki se je dve leti kasneje odločil za prodajo (beri: je bil zaradi dezinvestiranja v to prisiljen) 6.000 kvadratnih metrov velike parcele, od tega je 5.000 kvadratnih metrov zazidljivih, začela kalvarija, ki ji ni videti konca oziroma se bo lahko na koncu končala tako kot večina podobnih zgodb. Bo država nazadnje za »bagatelo« prodala ankaransko parcelo »svojemu«, tistemu, ki bo tisti trenutek z bogom z aktualno politično vrhuško? Če zapleta v zvezi s tem ne bodo rešili prej, je največja verjetnost, da se bo zgodilo prav to. Toliko in takšen konstrukt smo si privoščili na račun morebitne usode Doma rudarjev v Ankaranu, saj je zadeva v zvezi s prodajo trenutno na sodišču.

Potencialni kupec parcele in objektov na njej (njegovo ime in naslov hranimo v uredništvu) je po odločitvi, da bo kupil ankaransko srebrnino Rudnika živega srebra v zapiranju plačal desetino cene, ki znaša 1,5 milijona evrov. Omenjeni idrijski gospodarski subjekt je računal, da bo s prodajo iztržil 3,2 milijona evrov, pa ni šlo, čeprav je bilo potencialnih kupcev veliko. Vmes se je namreč zgodila gospodarska kriza in zaradi številnih neprodanih stanovanj in drugih bivanjskih objektov na Obali, ankaranska lokacija ni več tako aktualna, kot je bila še pred nekaj leti. Je pa na odličnem mestu, na katerem je vse pri roki. Likvidator Rudnika živega srebra v zapiranju **magister Marko Cigale** je verjetno ali pa zagotovo tisti človek, ki o poskusih prodaje ve največ, zato mu je treba verjeti, da bi lahko o prodaji omenjene rudniške srebrnine napisal tudi knjigo. Po njegovem je sindikalni rudarski dom, kjer so vsako poletje domovali rudarji, kasneje pa je v njem letovalo tudi veliko otrok v okviru Zveze prijateljev

Domnevno novi lastnik je v objekt sporazumno z RŽS v likvidaciji namestil svojega človeka, ki skrbi, da v njem ne domujejo obalni narkomani, za mreže na parceli in objektih pa je poskrbel sedanji lastnik nepremičnine.

mladine Idrija, dotrajan, torej za porušiti, kar bi njegov predvideni novi lastnik tudi storil in parcelo namenil gradnji apartmajskega naselja oziroma stanovanj za petične kupce.

Dom rudarjev Idrija je bil zgrajen v drugi polovici petdesetih let in je bil zadnjikrat obnovljen leta 1968. Danes je objekt zares dotrajan. Tudi če bi ga Rudnik imel še naprej, bi moral vanj vlagati in ga vzdrževati. Ker pa je rudniška nepremičnina po novem državna, saj za delovanje RŽS v likvidaciji skrbi država, bo ta imela zadnjo besedo.

Kakšna bo ta, smo že v uvodu špekulativno zapisali. Upajmo in srečni bi bili, če smo se zmotili in bi bilo naše pisanje zgolj natolcevanje. Marko Cigale pravi, da je kupnina zanj in pripadajoče zemljišče ob njem minimalno 1,5 milijona evrov. Za manj ga ne mislijo in nočejo prodati. Mi pa dodajamo, da je treba upoštevati, da je na obzorju nova občina Ankarano. Upoštevajoč dejstvo, da morajo soglasje za gradnjo novega objekta na »sporni« parceli dati tako koprška občina kot obstoječa krajevna skupnost, je le malo verjetno, da si bosta glede ankaransko-idrijskega primera enotni.

Nekdanji biser rudarskega sindikalnega počitniškega doma je zgolj za porušiti.

Zgodbe s črne celine

Medicinsko-humanitarna odprava v Kenijo; april, maj, junij 2011

Barbara Kokošar

Zgodilo se je. Marsikaj. Lahko naštevamo, pa ne pridemo do konca. Vsakodnevna čakalna vrsta vročičnih otrok. Histerični napad mladostnice z neodzivnostjo. Grde rane, ki se v tropih zelo slabo celijo. Hišni obiski v blatnih hiškah. HIV (in njegovo zanikanje). Stare zagnojene poškodbe. Podhranjeni otroci. Malaria (na kvadrat). Tifus. Nepotrebne smrti. Uroki. Vračji. Poligamija in vse, kar spada zraven. Začudene oči dvoletnega otroka, ko prvič zagleda belca. Mango in arašidi kot darilo za zdravljenje. Hvaležnost, izražena v mimiki obraza. God bless you. Ples. Življenje brez tekoče vode in elektrike. Pregarjanje miši. Urgence. Trkanje sredi noči po vratih. Eksotika, ki se je človek presenetljivo navadi.

Petra Skok, Barbara Kokošar, Špela Kordiš in Mitja Trošt z ekipo prevajalcev

Trije preizkušeni, emocij, radosti, grenkobe, hvaležnosti in kulturnih šokov polni meseci, ki jih je težko opisati na kratko. Praktično nemogoče. Lahko pa vam serviram nekaj predjedi. Za pokušino. Zgodbe, ki so nam črvicele možgane in se zajedle globoko v spomin. Smešne, grenke in tiste, ki še vedno klujuvajo v podzavesti. Vas zanimajo?

Urgenca

Pripeljejo sedemnajstletno dekle iz šole, ki je neodzivna, hitro diha, ima krče čeljustnih mišic in hladne ude. Prejšnji teden zdravljena za malarijo, tokrat v krvi dokazan tifus. So simptomi povezani z okužbo? Končna diagnoza: histerični napad. In bolnišnična kartoteka, ki kaže na predhodne hospitalizacije zaradi podobnih težav, za katere so vedeli vsi naši prevajalci. In še marsikdo drug. A skrivnost je ostala zamolčana med vsem razglabljanjem o možnih vzrokih napada. Zakaj? Ker so zadaj zgodbe. Zapletene, znotrajdružinske, o katerih se ne govori. Ker smo tuji. Ker smo naleteli na tabu temo. Ker ne razumemo, da se je v dekle naselil hudič.

"Hello, my friend!"

Prišel je skoraj vsak dan. Z leseno palčko, temnimi očali in belim režečim nasmehom. Imel je eno tistih kroničnih tropskih ran, ki se kar nočejo in nočejo zaceliti. Njegovo pozdravljanje smo slišali že kakih sto metrov stran. Sledila je preveza. Tri angleške fraze. In salve smeha. Seveda z naše strani.

Voda s sladkorjem in kaša

Močno podhranjen šestmesečni otrok. Sprašujemo se, zakaj. Mama nima dovolj svojega mleka, nadomestno mleko v prahu pa za en teden stane 5 evrov. Bogastvo. Pa mu raje daje vodo s sladkorjem. Druga pa se zaradi pomanjkanja mleka odloči za ovseno kašo. Pri dveh tednih dobi otrok konstantno drisko, ki poleg nezadostnih količin hranilnih snovi povzroči še dehidracijo. Podhranjenih otrok je veliko. Najtežje primere smo poslali v bolnico, lažje pa vključili v naš program za podhranjene, izobraževali mlade mamice, nekaterim priskrbeli kašo iz žit, nadomestno mleko v prahu za najmlajše in domače kravje mleko za malo starejše. Uspeh je bil viden po 3 mesecih. Kako malo je treba ...

Hišni obisk

Pozno popoldne smo vsaj enkrat na teden opravljali hišne obiske. Po potkah med vrtovi do skromnih blatnih hišk v vasi. Na zunaj izgleda precej romantično, pogled v temno hiško pa je porajal mnoga razmišljanja o tem, kako majhne so osnovne potrebe skromnega Zemljana. Med pregledom pacienta smo se med drugim ukvarjali tudi z odganjanjem kur in mačk, ki so prosto letale naokoli, in z naglavno svetilko ustvarjali umetno svetlobo (razen kadar je na našo srečo skozi vrata posvetilo sonce). Oken pač ni.

Depresivna z razlogom

Dekle z grdo razširjeno rano na goleni, ki je nastala kar tako (to je tudi najpogostejši odgovor pri kroničnih ranah) in se noče in noče zaceliti. Testirana je bila že za mnoge bolezni, a vzrok je ostal neodkrit. Naročena je na presaditev kože, a šele ko bo rana čista (brez okužbe). Štiri leta obljubljanja, stalnega prevezovanja, različnih antibiotikov. V bolnico je na zdravljenje z intravenskimi antibiotiki ne sprejmejo, mi je z njimi zaradi nestalne oskrbe nismo mogli zdraviti. Kako ji vlivati upanje, ko smo še mi včasih obupovali?

Črtice

Med pregledovanjem bolnikove kože se nam je pogled pogosto ustavil na čudnih brazgotinah. Vzporednih črticah. Ki so, glej ga zlomka, ravno nad področjem največje bolečine. Morda bi kdo pomislil, da je vse le okras. Saj veste, ko je toliko govora o afriških plemenih in njihovih lepotnih posegih. Pa ni. Še vedno je zdravnik tisti, ki ima privilegij, da prvi pristopi do bolnika. A zakaj so čez nekaj časa obiskali tudi nas? Sami ga nismo uspeli spoznati, ker imena in kraja ne izda nihče. Bajje so njegova ušesa prisotna povsod in se izdajalcem ne piše dobro.

Zanikanje ali egoizem?

Petek popoldne. Mama pripelje precej podhranjenega in apatičnega dvoletnega otroka. 7 kg. Slabi lasje, suha koža. Dokažemo okužbo z malarijo. Je mama morda HIV-pozitivna, vprašamo. Pravi, da ne. Otroka vseeno testiramo. In je pozitiven. Mati testa noče opraviti in zdi se, da zanika tudi otrokovega. Kljub brezplačnemu zdravljenju, ki ga v poseb-

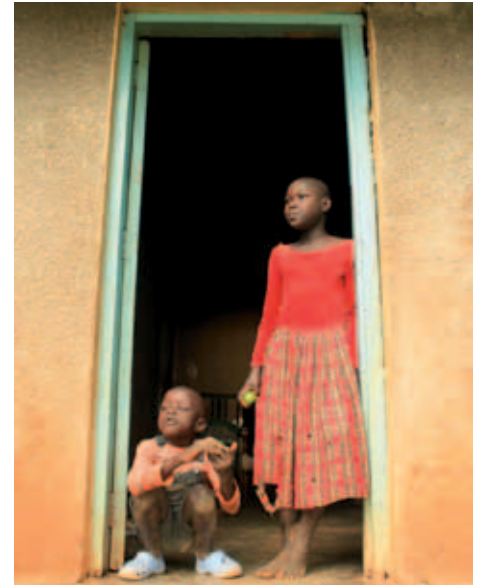
nih dispanzerjih dobijo vsi HIV-pozitivni, se za otroka močno bojimo. In spet ne razumemo. Tako kot nismo razumeli mlade mamice, ki smo ji 3 tedne na domu zdravili razširjeno gnojno vnetje na nogi, jo testirali za HIV zaradi stalnega hujšanja, dokazali virus v krvi in naročili, naj na kontrolo pride z otroki. Da jih testiramo in se jim v primeru pozitivnosti uvede terapija, ki bistveno izboljša in podaljša življenje okuženih. Pa ni prišla. In niso prišli otroci.

Urok iz Nakuruja

Urok iz Nakuruja. Tako temu pravijo naši prevajalci. Bajje nismo prvi, ki smo po prihodu iz nacionalnega parka Nakuru zboleli. In začuda le ženski del ekipe. Kaki uroki, ne, to pa ne, tega pa ne verjamemo. Saj smo vendar zdravnice. Stvarem smo navajene priti do dna (čeprav smo v Keniji, priznamo, včasih obupale). Zato smo se problema lotile precej detektivsko. Je kriva hrana, je morda tifus? Pa ni bilo nič od tega. Očitno nas je napadel isti komar. Ja, vse naenkrat smo dobile malarijo. Bolezen, ki je v Keniji tako pogosta kot gripa pri nas. In je bila skoraj vsak dan na prvem mestu po prešteti diagnostiki obravnavanih bolnikov. Zaradi preventivnega jemanja antimalarikov smo sicer prebolele "le" lažjo obliko. A prevajalci so bili vseeno prepričani, da se za vsem skriva urok. Če ne drugega, je bil uročen vsaj komar, ki je parazita prenesel le na ženski del. Kdo ve.

Poligamija

"Tu pa je moj dom," prevajalka Lily z iskricco v očeh s prstom pokaže na tri male blatne hiše z zunanjim skupnim ognjiščem, kopicco otrok in mlado žensko, ki nam maha izpred ene od njih. Medtem ko se po ozkih poteh med polji koruze prebijamo do domovanja enega od pacientov, hiti razlagati: »To je moja co-wife (op. p. so-žena), najmlajša od treh žena mojega moža.« Seveda nas zanima, kako vse skupaj lahko funkcionira, a za njih z gleda precej enostavno. Vsaka s svo-

jimi otroki živi v eni od hišk, mož spi vsak dan pri drugi (ali kakor se mu zahoče), na splošno pa gospodinjstvo vodi najstarejša, medtem ko je najmlajša ponavadi najbolj zaželena pri nočnih aktivnostih. Tako pač to gre. Edini problem, ki ga vidi, je ta, da je mož HIV-pozitiven, prav tako ena od žen, ona pa zaenkrat ne. A zakon je sveta stvar, spolna zaščita prevečkrat tabu tema, ženske nimajo veliko vloge pri odločanju, mešanih parov (HIV-pozitivni in HIV-negativni) je ogromno in poligamija pogosta. Virus HIV pa se brez posebnih ovir širi dalje. Na tem območju Kenije naj bi bila okužena tretjina do polovica ljudi. Se čudite?

Niso bile vse zgodbe tako črne, polne nemoči in kulturnih razlik. Daleč od tega. A te so pustile tisti grenak priokus, ki se ga je težko znebiti, četudi se nam je včasih dozdevalo, da smo začenjali tukajšnje ljudi in njihovo kulturo počasi razumevati. In sprejemati vero v uroke, čeprav je nismo razumeli. Pretečeni trije meseci se vrtijo v počasnem posnetku, vedno znova in znova pritiskamo na gumb "rewind" in prehajamo iz "terapevtske" tišine v huronske napade smeha. Marsikaj smo pustili za sabo, ujeli številne trenutke na fotografski trak in jih še tisočkrat več shranili v spominске celice naših možganov. Več o odpravi ste si lahko prebrali v marčevski številki Komunitatorja ali na naši spletni strani www.odprava-kenija.com. Radovednejše duše, željne natančnejših vtisov z dela in drugega dogajanja v vasi, pa lahko z nami prevrtite nazaj besede, ki smo jih tekom odprave zapisali na našem blogu www.kenija-april2011.blogspot.com.

Še enkrat bi se radi zahvalili koncertu Kolektor, ki je prispeval pomemben delež pri gradnji našega finančnega mozaika. Bil je lepo, bilo je naporno, a vredno vseh priprav in porabljenih finančnih sredstev.

Plavajoči svet užitkov

Filip Šemrl

Naj bralke in bralce že takoj na začetku tega zapisa obvestim, da to ni oglašeno sporočilo, temveč moje videnje križarjenja po vzhodnem in zahodnem Sredozemlju. Menim, da križarjenje po morjih ne pozna krize in zato take vrste zapisi niso potrebni. Potepanje z velikimi luksuznimi ladjami namreč že vrsto let ostaja najhitreje rastoča veja turizma.

Najbolje obiskani destinaciji sta bili lani še vedno Karibsko in Bahamsko otočje, ki ju je obiskalo 41 odstotkov vseh ladijskih turistov. Preostali so se porazdelili po drugih najbolj obiskanih destinacijah, to so Sredozemlje, Evropa, Aljaska in Mehiška obala, piše v poročilu mednarodnega združenja za križarjenje (Cruise Lines International Association).

Dan preden sva se z ženo Marto odpravila v Genovo se je profesor Jože Hočevar, v rubriki Primorskih novic z dne 8. julija letos Minuta, dve za boljši jezik, spraševal zakaj v slovenščini kljub slovnični popolnosti ni najti imena za veliko potniško ladjo, ki zmore toliko postelj, miz in žlic, kot Idrija našteje svojih prebivalcev, in si ga izposodi pri vojaki. Križarka je namreč vojna ladja, ki prevaža vojsko in orožje, ne turistov. Toda, ker je naš jezik zelo okreten, je našel rešitev tudi za križarko, ki pluje od pristana do pristana z radovednimi turisti. Če želimo take nevojaške, to je civilne križarke, poimenovati tako, da ne bo zmešnjav zaradi zamenjav z vojaškimi križarkami, jim dodamo kak pridevnik, kot npr.: potniška, turistična in podobne. Lahko pa se celo izognemo besedi križarka in se zadovoljimo z oznakami: velika potniška ladja, ladja velikanka, turistična čezoceanika, in še kaj bi se našlo, da ne bomo kradli križark od vojakov.

Evropska industrija križarjenja se je zadnja leta močno okrepila. Ladijski gosti si za križarjenje vzamejo povprečno sedem dni, kot novost pa ladjarji uvajajo ponudbo dolgotrajnejših, tudi večmesečnih križarjenj okoli sveta. Letos naj bi se število »plavajočih dopustnikov« povzpelo že na slabih 20 milijonov. Po svetovnih morjih s postanki v približno dva tisoč prirejenih pristaniščih trenutno pluje okrog 260 plavajočih počitniških mest. Ladjedelnice imajo nenehno polno naročil, saj na leto izdelajo do deset novih velikank. Z dvema

Costa Serena je 290 metrov dolga ladja, ki sprejme na krov ladje s 17 palubami 3.780 potnikov in ima 1.100 članov mednarodne posadke

takima (Costa Serena in MSC Fantasia) sva si z ženo tudi privoščila potovanje po sredozemskih državah. Katera je bila boljša, bi se težko odločil. Ena je bila morda preveč kičasta s poudarjenim glamurjem in protokolom, druga ti je nepričakovano pustila več zasebnosti, na obeh pa hrane na pretek, v neštetih kombinacijah in neomejenih količinah.

Odlični kuharji namreč pripravljajo specialitete z vsega sveta. Res paša za oči in želodec. Križarjenje je čisto drugačna izkušnja kot hotelske počitnice. Na ladjah namreč aktivno lenariš, se pustiš razvajati, pa še potuješ hkrati in spoznaš nove kraje. Čar križarjenja je namreč v tem, da plujemo ponoči, čez dan pa si ogledujemo številne zanimive kraje. Čas, ki ga prebijemo na ladijskem krovu, pa je včasih še prekratek, da bi lahko v celoti izkoristili vso infrastrukturo križark.

Kaj to pomeni, so občani in obiskovalci Kopra lahko konec junija letos spoznali ob prvem prihodu ladje velikanke Voyager od the Seas, ki je pravcato mesto v mestu. Ladja je namreč tako velika, da njeni gabariti kraljujejo nad vsemi stavbami v koprskem mestnem jedru. Več kot tisoč turistov od 3600 potnikov takrat zapusti ladjo in obiše Koper in druge dele Slovenije. Poznavalci so pojasnili, da se skoraj nihče ne vrne na ladjo brez vsaj enega spominka. Gre za turiste, ki v Sloveniji puščajo v povprečju 60 evrov na osebo, kar po drugi strani tudi ni zanemarljivo. Vsaj za začetek,

kajti v bližnjih Benetkah, porabi ladijski turist po 100 evrov na dan. Italija z Benetkami pa je nesporno najbolj zaželena destinacija na jugu Evrope, kjer križarke najpogosteje pristajajo še v Barceloni in Palmi de Mallorca.

Da take ladje niso mali finančni zalogaj priča že njihovo lastništvo. Na internetnih straneh se Costa Cruises iz Genove izdaja za največjega tovrstnega evropskega križarskega ladjarja, ki je letos splovil morsko lepoticu Costa Favolosa. Prav tako kot vse ostale njegove ladje so bile v celoti izdelane v ladjedelnici Fincantieri v Margheri pri Benetkah in vse plujejo pod italijansko zastavo. Costa Serena je bila v isti ladjedelnici splavljena leta 2007, in tisto leto sva bila z ženo na njej. Gre za britansko – ameriško družbo, ki je bila ustanovljena leta 1924 za prevoze tovorov, leta 1947 pa je začela prevažati tudi ljudi med Italijo in Južno Ameriko.

Bolj pestra je zgodovina MSC Cruises, ki je četrti največji svetovni križarski operator za Carnival Corporation&plc, Royal Caribbean Cruises Ltd. In Norwegian Cruise Line. Vse njihove ladje danes plujejo pod panamsko zastavo, čeprav je njihovo matično pristanišče v Genovi. S tovrstnimi prevozi so se z dvema ladjama (Angelina Lauro, ki je bila splavljena 1979 leta v ameriški ladjedelnici St. Thomas in Achille Lauro izdelane 1939 leta v nizozemski ladjedelnici Vlissingen. Ker je bila slednja med drugo svetovno vojno poškodovana že v ladje-

MSC Fantasia je 313 metrov dolga ladja (prav toliko je visok Eifflov stolp). Na krov ladja, ki ima 18 nadstropij sprejme največ 3.959 potnikov in šteje prav toliko članov posadke kot jo ima Costa Serena

delnici so jo splavili šele konec leta 1947 pod imenom Williem Ruys) začeli ukvarjati leta 1960. Ladji, ki so ju poimenovali po bivšem neapeljskem županu Achillu Lauru so povsem prenovili in z rednimi plovbami in pod novo zastavo začeli pluti leta 1966. Acille Lauro je svojo kariero končala v požaru, ki je na njej izbruhnil novembra leta 1994, zaradi česar je tri dni kasneje potonila. Še prej so jo oktobra leta 1985 v ozemelskih vodah Egipta ugrabili štirje pripadniki Palestinske osvobodilne fronte. Ladjo, ki je plula pod italijansko zastavo, so na vožnji iz Aleksandrije v Port Said, zajeli palestinski ugrabitelji in prevzeli nadzor nad njo. To je bila izraelska propagandna akcija oziroma njihove obveščevalne službe Mosad, krivdo za to odmevno akcijo pa so obesili Palestincem. Z njo so namreč hoteli dokazati, da so Palestinci zgolj tolpa okrutnih klavcev. To je kasneje v knjigi Profits of War priznal sodelavec izraelskih tajnih služb Ali Ben Menaše, svojčas tudi svetovalec premiera Jicaka Šamirja, in v intervjuju za Delo, 20. avgusta letos pod naslovom George Orwell se je zmotil v letnici, izjavil William Engdahl, avtor Popolne prevlade. Danes je družba MSC Cruises v večinski švicarski lasti. Menim, dam sem že zašel, zato se še nekaj smrtnih o najinih križarjenjih.

V grškem Katakolonu/Olympii sem pred leti celo spal. Takrat so mi pomaranče dobesedno silile skozi balkonska vrata. Zato sva se tokrat hotela z ženo najprej osvežiti na njihovi plaži. Vsepovsod sama mivka, v

Vsaka ladja velikanca ima gledališče, v katerem sta vsak dan dve predstavi za turiste. Letos so prav na MSC Fantasia med drugimi gostovali Magnifico in Sidharta

vodi pa meduze. »Hvala lepa, lepa Grčija«. Srečala pa sva, in morda prav zato, ker nisva šla v Olimpio gospo Mario iz italijanskega Vidma, ki jo je v ta grški kraj pripeljala ljubezen. To je bilo še pred njihovo gospodarsko krizo, do katere ne morem biti ravnodušen, saj sem odkril, kakšne ugodnosti so Grki pravzaprav imeli pred njo. Le kdo bi se jih branil? Denimo: uporabnikom službenih dizlov pripada dodatek za segrevanje motorja v vrednosti 25 evrov na mesec, strojevodjem, ki prejema plačo 7000 evrov, pripada 420 evrov za pranje rok, voznikom atenskih avtobusov, ki cel mesec niso zamudili v službo pripada dodatnih 310 evrov, zaposleni na ministrstvih dobivajo mesečni dodatek 290 evrov za prenašanje papirjev v aktovkah, državni uslužbenci

Na »plavajočih mestih« je v eni od petih restavracij vedno obvezno praznično oblačilo, zato je treba seboj vzeti kar precej garderobe

dobijo dodatek za »pravočasen« prihod na delo in poseben dodatek, ko zunanje temperature padejo pod 8 stopinj Celzija. Bizarnih je brez števila, zato samo še ena. Blagajniki v javnih službah dobijo dodatek, s katerim lahko pokrijejo blagajniški minus. »Poudarjam, da to velja tudi, če si kdaj kaj sposodijo«.

Istanbul s skoraj 15 milijoni prebivalcev, je mesto presežkov po množici ljudi, avtomobilske pločevine, ladij in trajektov in razpotegnjenosti življenjskega prostora. Kljub navideznemu kaosu pa vse deluje bolj ali manj normalno. Costa Serena pristane v njem natanko ob napovedani 6.00 uri zjutraj. Zdi se mi, da je prav v tem mestu na stičišču dveh celin, največ potnikov

Potovanja

zapustilo ladjo. Ena glavnih tarč večine turistov in popotnikov so najbolj opevane zgodovinske, kulturne in arhitekturne znamenitosti, ki pričajo o bogati preteklosti nekdanje prestolnice Vzhodnega rimskega cesarstva in Otomanskega imperija. Za najbolj zelene oglada veljata Hagia Sofia (cerkev svete Sofije), kot nosilka znamenitosti bizantinske preteklosti, ki je bila dolgo časa največja verska zgradba na svetu in Sultanahmet Camii (Modra mošeja) kot simbol otomanske vladavine. »Costa Serena 45« se je vsake toliko časa zadržal naš vodič v slengovski angleščini, saj je študiral na eni od ameriških univerz. Če odmislim kako zoprno je pritegnil našo pozornost je bilo njegovo vodenje vsebinsko bogato, podobno kot vodiča v Barceloni, ki nam je do potankosti razložil potek gradnje cerkve Sagrada Familie in olimpijskega mesta. Ženo je navdušila tudi Kompasova vodička na Malti, ki je zelo slikovito predstavila gradnjo obzidij, kako so križarji prišli do tega otočja in zakaj je bila Malta med drugo svetovno vojno bolnišnica Sredozemlja. Obilo podatkov o malteški preteklosti, nič pa o njenem sodobnem življenju. Kajti Malta je bila še zadnja evropska država, kjer je Vatikan uveljavljal svojo voljo in je bila zato prepovedana ločitev zakonske zveze. Maltežani so se hodili ločevat na tuje, na domačih tleh pa je Cerkev, ki je smela edina razveljaviti zakone, dovoljevala malteškim oblastem samo razveze tujcev. Parlament v La Valletti je z veliko večino prav v času najinega križarjenja potrdil rezultate pomladanskega referendumu, tako da bo razveza formalno uzakonjena oktobra, ko bo zakon podpisal še predsednik republike. Nisem dobil tudi odgovora zakaj se pribežniki iz severne Afrike ne zatekajo nanjo temveč na Lampedusa, na otok med Tunizijo in Sicilijo. Guiseppe, taksist, ki nas

📍 V Sredozemlju in arabskem svetu je še posebej pasje vroče

📍 Kvirinal (rezidenca papežev od šestnajstega do devetnajstega stoletja), kjer je danes sedež predsednika italijanske republike

📍 Mravljišče na zgornjih palubah, kjer so bazeni, toda za vsakega se najde ležalnik

📍 V glavnem mestu Tunizije Tunisu je še vedno tako kot je bilo nekoč. Turiste popeljejo na zanje nenevarne kraje in so po arabsko »vsljivi« že v pristanišču

Benetke z vrhnje palube

Glavni trg v Taormini in v ozadju Etna

je iz Messine na Siciliji vozil do Taormine, njihovega najbolj razvpitega turističnega kraja, ki obiskovalce privablja že stoletja, je bil zaradi tega zelo nesrečen, ne zaradi pribežnikov iz afriških držav, temveč zaradi njih samih, ki preprosto ne zmorejo tolikšnega števila prišlekov. Za razliko od drugih krajev na otoku, je Taormina s hoteli in lokali sposobna dostojno poskrbeti za turiste in zato je najbolj priljubljeno letovišče na največjem otoku v Sredozemlju (uradno ime se glasi Avtonomna regija Sicilija). Od nekdaj je privabljala najbolj slavne. Od grškega kralja Pira (že 3. st. pr. n. št.), veliko kasneje so bili tu nemški pesnik Goethe, angleški pisatelj D.H. Lawrence, ameriški dramatik Tennessee Williams, pa

številni filmski zvezdniki, na čelu z Elizabeth Taylor in Richardom Burtnerjem. Na Siciliji so posneli tudi celo vrsto filmov ali njihovih delov. Najbolj znana je mafajska trilogija Boter s sijajnim Marlonom Brandon. Osnova zanjo je bila knjiga slavnega pisatelja Mario Puzo, ki je avtor še druge zelo odmevne knjige Sicilijanec o domačem Robinu Hoodu; Salvatore Giuliano je s svojo tolpo po drugi svetovni vojni odvezal premoženje bogatim in ga delil revežem ter bil huda nadloga za karabinierje in mafijo. Omenjena kriminalna klanovska združba je nastala po brutalnem zatrtju upora v Palermu leta 1866, štiri leta po združitvi Italije v Kraljevino Italijo. Takrat so namreč obljubljali izboljšanje položaja Sicilijancev v

V Istanbulu vsako vozilo pregledajo preden zapelje v hotelsko garažo. Tako se izognje morebitnim bombnim napadom

združeni državi, kar pa se je izkazalo za iz trte izvito. Mafija je prevzela oblast, saj so jo kot glavnega nasprotnika državne oblasti podpirali tudi Sicilijanci. V uspešen boj z njo se je spustila šele fašistična oblast, toda med drugo svetovno vojno so jo izkoristili zavezniki, ki so Sicilijo zasedli leta 1943. O mafiji nam je zelo spoštljivo govoril tudi taksist, saj je ta še vedno prisotna v domala vseh porah sicilijanskega življenja, kar pa kot turist, če ne vprašaš, sploh ne občutiš. Turizem je na otoku velik posel, od katerega ima veliko koristi tudi mafija. Ta po tradiciji »namoči kljun« (beri: pobere del zaslužka) v vseh dobičkonosnih dejavnostih. Bojazni, da bi vas napadli ali okradli, je na Siciliji odveč, saj mafija skrbi za »svoje« ljudi, tudi turiste na lastnem terenu, zato da bi se dobro počutili, se vračali in čim več prispevali v turistično ali katero koli lokalno blagajno. Sicer je v Taormini med številnimi zgodovinskimi znamenitostmi najpomembnejši grško – rimski amfiteater. Iz nje se prav tako kot iz drugih krajev na Siciliji lepo vidi največji delujoči vulkan v Evropi Etno (visok je 3.340 metrov), ki je pravzaprav zaščitni znak otoka. Časa za ogled, nakupe in okrepčilo je bilo dovolj, saj smo se z našim taksistom dogovorili kje in kdaj nas bo čakal. Zaupali smo mu predvsem zato, ker nas je »pobral« v svoj avtomobil kot bivši taksist. Nobenih oznak in staro Škodo fabio je pripeljal v ulico stran od пристanišča. Mi smo se iz Messine v Taormino in nazaj prepeljali ceneje, on pa nam je med vožnjo povedal, da nikoli ne dela dalj kot do petnajstih. Ob tej uri že je doma in nato počiva. »Zadnjih deset let bom delal samo še za sebe«, je bil zgovoren Giuseppe.

Seveda se najino križarjenje ni končalo na Siciliji. Pot domov je potekala prek Rima in Genove, vendar sva se vseskozi držala enega najpomembnejših »potepuških« pravil: dežele ne moreš prav začutiti brez okušanja pristne lokalne hrane. Na Costa Sereni so med drugim stregli tudi hrano držav, v katerih smo se trenutno mudili, na MSC Fantasiji pa južnoitalijanskih dežel. Se morda ne vidi, vsaj na meni?

Vrata

Marija Trušnovec

Ob zgornji besedi je vsakomur jasen pomen. A v razvoju človeštva sta se namembnost in pomen spreminjala.

Do grajskih vrat je bilo mnogokrat treba priti preko obrambnih zidov, jarkov, dvižni mehanizem je deloval od znotraj. Nas nekatero današnje odpiranje spominja na to? Različna so: sobna, kletna, vrtljiva, nihajna, veslaška, hokejska, smučarska, vaterpolska, pri peči, dvigalu, garaži, kozolcu; lahko je to področje, ki omogoča prehod ali preliv: donavska, Postojnska, nam najbližja čepovanska Vrata. Zelo je razširjen ekspresiven pomen: zaprta vrata do študija, v višjo družbo, zapreti jih pred nosom, hoditi od vrat do vrat, postaviti koga prednje, zaman trkati, vstopiti pri stranskih, gledati kot tele vanje, tuja ga tolčejo po petah, seja za zaprtimi, ponekod vedno odprta vrata; zlat ključ vsaka vrata odpre, pustiti vse upe pred vrati, »odprta noč in dan so grôba vrata« (Preš.) za vsakogar, nebeška le za nekatere. Pisatelj D. Merc v bodočih esejih baje piše, da v nebesih zagotovo ne bo ženske! Sicer pa, kot poje I. Mlakar: »Kej ti če bet paradž, če si ga lahko z dnarjem na zemlji nardiš!«

Družčino Planinskega društva Idrija so čakala druga vrata, verjetno najbolj oblegana in znana tudi preko meja. Brzeli smo mimo Dovjega in Mojstrane ter zavili ob ledeniški Triglavski Bistrici, ki zbira vse vode do Save, a tudi ponikne, do slapu Peričnik, spodnji del je viden tudi s ceste. Bili smo prvi obiskovalci in smo se lahko mirno razlezli in se povzpeli do zgornjega – slap pada v dveh delih. Za njim lahko greš, a se še stuširaš. Pozimi ves zaledeni. Bajka! »Vode se penijo po ozki strugi, kot da popraviti hite v pomladi, kar v mrtvi zimi v snu so zakasnile in v drznem loku čez visoko steno v tolmun na skale voda štopota ...« (Finžgar) Da se lahko slap tudi usodno razbesni in Bistrica pod njim, se je izkazalo nekaj dni za našim obiskom.

Koraki so nas vodili ob levem bregu reke po prijetnem kolovozu – učni poti, ki je drugačnega geološkega sestava kot desni del. Tako nastajajo zelo zanimivi pojavi – galerije, kjer spodnji konglomeratni del kamnin spodjeda, zgornji pa ostaja. Tudi tu so obstajale senožeti, pašniki, roviti (spodnji, zgornji), ki so bili dolgo obljudeni; Poldov, Tilešev ... Ta je bil pridobljen z agrarno reformo po revoluciji leta 1848, je še živ, potomka, vodnica Tinka ve to iz prve roke. Julijske Alpe so močno razčlenjene, pobočja so obrušena, ozke zarezane doline pa zasute z usedlinami. Nekdaj so bili vidni še stebri

za vodne rake: v Mojstrani je bil železarski rudnik in fužine. Po prečanju rečice smo bili priča gozdu v ekstremnih rastiščnih razmerah (smreka, vrbe), hodimo po grbinastih travnikih mimo velikih mravljišč s 50.000–500.000 mravljami prezračevalkami in predelovalkami prsti. Na vse velike in majhne podrobnosti nas opozarjajo obpotne podučevalne info table.

Botanični, zoološki, geološki in še kakšen svet tod je bogat in ni čudno, da je že davno med ljudmi tlela želja po boljšem življenju. Tako je nastala ena najlepših bajk, ki jo je v 19. stol. tudi zapisal Tržačan Baumbach, o skrivnostnem belem divjem kozlu z zlatimi rogovi, ki je imel visoko v gorah čudežni vrt, obenem pa je bil varuh velikega skritega zaklada. Triglav, gora bajk in čudežev, starim Slovincem božanstvo, ščit pred oglejskimi patriarhi in salzburškimi škofi. Korak potegnemo do spomenika s klinom padlim gornikom partizanom. Dolino Vrat veličastno zaključuje najvišja stena – Triglavka – v Julijskih Alpah in ena najmogočnejših v Evropi sploh. Široka je več kot 3 km, povprečno visoka 1.000 m. Njeni sosedi: Cmir, Dolkova špica, Škrlatica, Kukova špica, Dovški križ, Škrnatarica. Je simbol slovenskega alpinizma, čeznjo vodi več kot 100 plezalnih poti. Berginc, Komac, Tuma, nesrečni Klement Jug, Čop, tisti Joža, ki je ležal na Babi in gledal skozi Luknjo v Zadnjico, Pavla Jesihova – prvopristopnica, Kunaver.

Na vrh vršaca vodijo tudi mnoge pohodne poti z raznih koncev, ki so nastale iz potrebe, raziskovanja, užitkov. Spomnimo se prvih

pristopnikov na pobudo Žige Zoisa, srčnih mož iz Bohinja, ki imajo tam spomenik: ranocelnik, Willomitzer, lovec Rožič, rudar Kos in Korošec. Nekoliko kasneje je to uspelo pesniku Valentinu Vodniku, župniku na Koprivniku, in zdravniku, neumornemu popotniku, vnetemu naravoslovcu Bretoncu, Hacquetu (občasno tudi Idrijčanu), ki je tudi izmeril njegovo višino. V njegovi knjigi *Oriographia Carniolica* je objavljena najstarejša znana upodobitev Triglava s pogledom z Velega polja, ki jo je narisal Frideric Baraga.

Ni čudno, da prvi predlog za zavarovanje tega območja sega že v leto 1908 in deluje z več prekinitvami do danes kot Triglavski narodni park. A direktor le-tega Martin Šolar pravi, da bi Triglav zaslužil več spoštovanja. Vsega tega, kar se na njen dogaja, si ta gora ne zasluži! Slovenstvo se je ohranilo tudi s planinskimi društvi. En sam ne more preživeti, pa naj si nakopiči še toliko dobrin. Da je tako, je najbolj zaslužen duhovnik, skladatelj, planinec, zbiralec ljudskih pesmi sicer iz Zavrha pod Šmarno goro, a zapisan temu koščku sveta. Idealist, ki se je stalno boril z nemčurji. »Brez hrbtnice ne moremo hoditi pokonci.« (F. Lipuš) Kupil je svet na vrhu Triglava, kamor so prinesli stolp, in na Kredarici, kjer so postavili kočjo oziroma dom. »Sem spada velika stavba kakor klobuk na plešasto glavo.« V samostojni Sloveniji je zrastle še svetišče triglavske Marije Snežne. Še med 2. svetovno vojno je dvakrat najvišje plapolala slovenska zastava. V dolini so 1910. pozidali Aljažev dom, ki nudi gostoljubje vsakršnim obiskovalcem, saj tudi v nižavah lahko najdeš koščke lepote. »Ko si na Triglavu, lahko gledaš samo še navzdol in v osamo.« (Ma. Zlobec) A res?

Zaprli smo V(v)rata za sabo in v novem Planinskem muzeju v Mojstrani ob obletnici odprtja (7. 8. 2010) osvežili znanje, a ga tudi pridobili še kaj. Je vreden posebnega ogleda! Iz Mojstrane (od tod so J. Polda, sedemkrat državni prvak v smučarskih skokih, udeleženec treh olimpijad, Košir, Dolžanova, plezalka Čufarjeva) čez »strašni« most s sedmimi železnimi muci na ograji do (kipa) J. Aljaža na Dovjenu. Tu je pokopan poleg še ponesrečenih plezalcev veliki mož, ki je bil trinajstkrat na najvišjem vršacu in bil tod 37 let župnik. Ob dolinah Krma in Kot je najbolj cenil Vrata. Tja tudi namenja svoj pogled in kretnjo. Dobre vile so nam naklonile lep dan, da smo v objemu narave zaslišali Kekčevo pesem, Aljažev uglasbeni Peričnik ali – tudi njegov – Oj, Triglav moj dom! »Glasba je čudež tudi nekega trenutka.« (R. Mutti)

Maratonci tečejo častni krog

Alenka Abram

Dokazano je, da če že uspeš ostati močan karakter in zaobideš vse spomladanske shujševalne, prečiščevalne, regenerativne in multivitaminske diete, potem tvojo kot na mehko skuhan kamen kompaktno mišično oblogo, ki se drži kavča, zlomi dejstvo, da kar naenkrat vse okoli tebe prične migat. Kar naenkrat ugotoviš, da se vsi pogovarjajo samo še o nekakšnih maratonih.

Maratonsko štihanje vrta, maratonsko sajenja krompirja, Maraton Franja, maratonsko pikiranje solatnih flanc, Maraton češenj, Ljubljanski maraton, Jurčkov maraton, straniščni maraton, ki se ti utegne zgoditi sam po sebi, po blažjem zaužitju vražjega gobana, je pa še vedno bolje, kot da bi te šivali, ko si po nesreči pohodil medveda, medtem ko si ti iskal jurčke, on je pa pod grmom dremal.

Kar nekako čudno izpadeš, če v družbi, ki se že »intenzivno maratonira« izjaviš, da si velik ljubitelj košarke ali pa atletike na kavču, ali pa da v ponedeljek poveš, da si med koncem tedna doma praktical filmski maraton, kjer je sicer zmagal Brad Pitt, si se pa boril ostati buden, vse dokler je bila tudi Angelina Jolie v kadru in si med vsakim odmorom za reklame šprintal na 60 m pogledat, če so v hladilniku še doma, in si vzeti ven vsaj malo sladoleda, preden zaprejo štacuno in ti ugasnejo luč.

Tudi vsak, ki je kdaj že maratonsko kafečkal, ve, kakšen fizičen napor je več ur skupaj sedeti čisto pri miru, v senci, ko na radiu vrtijo Dalmatinske klape in ti neprijetno pihlja klima za vrat. Najprej te začnejo grabiti krči v mišicah, potem napor zavzame še psihične dimenzije in se ti preseli v glavo, ko pričneš srebati četrto kavo in ugotoviš, da si pri tem ne veš več kaj povedati in res ni druge možnosti, kot da tišino zapolniš z govorjenjem o športu. Zato je dobro, da si v kondiciji vsaj o novostih v golfu.

Je pa tako, da te pritiski miganja v okolici res lahko pripeljejo tako na rob, da se nekega večera zalotiš, kako v solzah stojiš pred kavčem in mu govoriš: »Dragi moj kavč, prišla sva do točke, kjer te moram zapustiti. Si najboljši kavč in ne zapuščam te zato, ker bi bilo karkoli narobe s tabo in s tvojim vzmetenjem in tudi odeja in blazine niso ničesar krive. Kriv sem jaz in moram si vzeti čas zase, da premislim o najinem odnosu.«

Po vsakem težkem pogovoru se je pametno sprehoditi, da si razjasniš glavo, in ko enkrat hodiš, ugotoviš, da bi se naslednji dan bolje slišalo, če bi rekel, da si tekel, in potem ugotoviš, da nimaš pravih copat.

Seveda se takoj vrneš domov, pri tem poskušaš preslišati, kako kavč v dnevni sobi še kar hlipa pod težo oseb, ki so se zavalile nanj takoj, ko se je sprostil tvoj prostor, in greš direktno na internet, kjer v ponudbi e-trgovin s športno opremo najprej narediš primerjalno analizo različnih modelov, ki so primerni za kombinirano makadamsko-asfaltno uporabo. Nato preveriš osebne izpovedi tekačev, ki so že pretekli Iron man točno s to isto znamko copat, in ugotoviš, da je samo ta znamka odporna na ugrize morskih psov, ki plavajo v vodah okrog Honoluluja.

Potem tako ali tako potrebuješ samo še trgovino, kjer ta isti model prodajajo po vsaj 20 % znižani ceni, kar ti celo uspe, ker so, hvala bogu, letni časi po svetu razporejeni neenakomerno in se vedno najde vsaj ena celina, kjer že imajo poletne posezonske razprodaje, in vse, kar še sledi, je počakati par dni na dostavo.

Med čakanjem imaš seveda čas premisliti, kaj boš za tek oblekel. Če si že copate naročil naravnost s Kitajske, se ja utegneš zapeljati še do najbližjega nakupovalnega centra, da si še kaj dokupiš. Roza tekaške dokolenke na primer, ki se odlično kombinirajo s pajkicami, na katerih mora biti z vidika prometne in lovske varnosti dosti svetlobnih odsevnikov.

Ko ti hitra pošta dostavi copate, jih moraš samozavestno še isti dan obuti, ker kar čutiš v podplatih, kako bodo v tebi prebudile Iron mana, ki bo naredil tisti magični preskok s 3 km z vključenimi zvočnimi efekti parnega stroja z začetka industrijske revolucije na vsaj 21 km, kjer si na cilju ves spočit in poln pozitivne energije in vsem razlagaš, da si ves vitalen in lep samo zato, ker je tek zdrav.

No, rezultat slovesne otvoritve novih copat je lahko tudi tak, da ugotoviš, da so podplati Kitajcev bolj zaobljeni kot tvoji in ti ergonomsko oblikovan podplat superge pusti abnormalno velike žulje na peti. In ker je tek predvsem vztrajnostni šport, si jih obuješ še naslednji dan, da abnormalne nastavke žuljev tudi predreš. To je dobra točka za potrošniško finančno analizo nakupa. Cena copat v točno določeni

e-trgovini je 120,00 evrov, z vključenim popustom in poštino jih kupiš za 99,90 evrov, pri čemer je pod slikico pisalo, da je ta isti model v drugih trgovinah mogoče dobiti le od 140,00 evrov naprej. Končni obračun je, da so tvoji žulji dovolj dragoceni, da jim privoščiš še 10,00 evrov za namenske obliže.

Če ti le uspe, da te ob večerih mili pogledi s kavča ne zapeljejo in s posegom po daljincu utrgaš prepovedan sad, si po parih tednih že v stanju duha, da začneš na internetu brskati za vsemi možnimi maratoni, na katerih bi se lahko pomeril s tekaško konkurenco, ker ugotoviš, da merjenje moči z divjadjo, avtomobili, avtobusom in motoristi ni dosti zabavno, ker ti nikoli ne pustijo, da zmagaš. Slej ali prej prideš do rezultatov, kjer pa naletiš na nov problem, saj nikjer ne zaslediš, da bi se kdo štopal s cerkveno uro.

Kot tekač začetnik stotink na štoparici res ne rabiš in ker med tekom iz sebe spuščáš dosti tekočine, je tudi uporaba navadne ročne ure zelo moteča. Tako po sili razmer vzameš, kar je na razpolago in ugotoviš, da cerkvena ura čisto dobro služi svojemu namenu, tudi če bije samo na četrtnike in na vsako polno uro. Če pač prideš na cilj ravno nekje med dvema četrtnikama, se za določitev točnega časa vzame princip poštene branjevke in končni čas se zaokroži navzdol.

Pa še to, če tečeš na vaških cestah, je prednost, ker lahko enostavno spremljaš, kako si vzdržljivostno napredoval. V začetku lahko tvoj domet pokriva ena farna ura, ko se pričneš približevati razponu 10 km v eni tekaški rundi, te mora v svoj časovni domet prevzeti že druga farna ura, ko pa presežeš še to, je nujno potrebna diplomatska nota tretji fari, da sinhronizira čas na enoten satelitski signal iz prejšnjih dveh far, in če tečeš redno vsak dan ob istem času, začnejo vaščani po tebi ravnati svoje ure. 21 km ti utegne priti zelo prav tudi v situaciji, ko bo treba v službo, tebi pa avto ne bo vžgal, ali pa ko bežiš pred kakšno divjadjo, kjer šele po 300 m šprinta ugotoviš, da je bil jazbec in ne dihur in je bilo šprintanje pred smradom čisti trening na zalogo.

Na koncu pride pa še »happy end«, ko ugotoviš, da so tvoja čustva do kavča res iskrena in prava, ker slej ali prej pritečeš nazaj k njemu, sicer poln energije, a vseeno »zmatran«. In takrat te nihče ne razume tako kot on.

Kolektorjevi kolesarji peti na Raamu

Sine Pečelin

Kot gotovo že vsi veste, so Kolektorjevi kolesarji na slovitem Raamu – najtežji ultrakolesarski dirki na svetu dosegli vrhunski rezultat, in sicer 5. mesto v elitni skupini 4-članskih ekip. To je bil hkrati zgodovinski nastop, saj do sedaj na tej dirki ni nastopila še nobena slovenska ekipa. Ekipa je odšla na pot v želji, da uspešno prekolesari celotno progo (4.821 km) ter da dostojno počasti spomin na našega tragično preminulega ultramaratonskega kolesarja Jureta Robiča. V ta namen se je tudi ekipa imenovala IDRIJA – POKLON JURETU ROBIČU ali po angleško IDRIJA – HOMMAGE TO JURE ROBIČ. Ekipo je sestavil in doma vodil treninge kolesarski trener Rajko Bajt. Sestavljali so jo: Alen Štucin, Franci Klun, Damjan Rupnik in Damijan Mohorič. Fantje so se doma tako dobro pripravili, da so izredno presenetili vse, tako organizatorje kot tudi nas, spremljevalno ekipo.

▲ Z leve proti desni Aleš Štucin, Damijan Mohorič, Franci Klun in Damjan Rupnik

13. junija smo se odpravili iz Idrije. Vse skupaj je pred odhodom prijetno presenetil predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, saj je prišel zaželet veliko sreče in uspeha vsakemu posebej in vsem skupaj. Celotna odprava, predvsem pa kolesarji, smo dobili še dodatno spodbudo in motivacijo za uspešen nastop na dirki.

Takoj po prihodu so fantje pričeli sestavljati kolesa in se pripravljati za treninge pred samim nastopom. Na enem izmed treningov sta Klun in Mohorič nesrečno zadela skupaj zaradi velike luknje na cesti, a sta imela veliko srečo, da ni prišlo do kakšne hujše poškodbe. Nastalo pa je kar nekaj škoda na obeh kolesih in z veliko truda smo morali poiskati nove vilice za Damijanovo kolo, kar pa ni bilo enostavno, saj so v Ameriki standardi in izdelava koles drugačni kot v Evropi. Opremili smo vozila in avtodom, dva dni pred startom smo

opravili inšpekcijski pregled in tako bili pripravljani na start.

Napočil je čas starta. Napovedovalec nas je lepo predstavil, počastili smo spomin na Jureta Robiča, dvignili našo zastavo in krenili proti drugemu oceanu, se pravi Atlantskemu, v mesto Annapolis v Marylandu. Naš namen, da uspešno prekolesarimo skoraj 5.000 kilometrov dolgo pot v sedmih dneh, se je pričel uresničevati. Že pred odhodom od doma sem od vseh zahteval, da se držimo pravil, pa četudi so nekatera »butasta«, vendar smo jih podpisali in se jih je zato pač treba držati. Vedeli smo, da se bomo letos na tej dirki učili, saj nismo imeli nobenih izkušenj pri vodenju in vožnji 4-članske ekipe. Pa tudi sicer te na tej dirki sreča in doleti toliko nepredvidljivih ovir in težav, da je prava umetnost hitro sprejemati prave odločitve ob pravem času. Treba je imeti veliko

izkušenj, samozavesti in iznajdljivosti. Takih situacij je bilo na pretek, vendar smo vse reševali zelo uspešno.

V prvih 24 urah so fantje prevozili 815 kilometrov s povprečno hitrostjo 30 km/h. Napravili so kar 200 kilometrov več, kot so planirali, in prepričan sem bil, da gremo prehitro in da se nam bo to maščevalo. Ko smo prekolesarili puščavo v Kaliforniji in pusto Arizono, smo se takoj za zvezno državo Utah pričeli vzpenjati na najvišjo točko na Raamu, na Wolf creek – prelaz z nadmorsko višino 3.285 metrov. Ta dan so se fantje v Skalnem gorovju v Koloradu kar trikrat povzpeli preko 3.000 metrov nadmorske višine. Po štirih dneh so kljub vzponom v Koloradu ter nepreglednim ravninam Kansa povprečno hitrost dvignili na 33 km/h in jasno mi je bilo, da so fantje neverjetno dobro pripravljani. Bili smo na petem mestu, otresli smo se Dancev in bili boj za četrto mesto z Avstrijci, za katere smo bili prepričani, da ne tekmujejo pošteno in smo se zato pritožili, vendar nismo imeli dokazov (filmskih posnetkov), zato so našo pritožbo zavrnili. Tudi peti in šesti dan so fantje odpeljali odlično, imeli so zelo veliko klancev v Apalaškem gorovju, pa tudi nekaj dežja in toče jih je spremljalo.

Na cilj so prispeli v 6 dneh, 2 urah in 5 minutah in tako končali dirko skoraj en dan prej, kot je bilo planirano. Rezultat, ki jmlje sapo.

Na tem mestu bi rad omenil tudi, da smo imeli na spremljevalnih vozilih logotip ameriškega društva, ki zbira sredstva za boj proti raku in ga vodi Slovenka Jerneja Tomšič, sicer doma z Brezovice pri Ljubljani. Kljub pomanjkanju denarja smo tudi sami simbolično prispevali 100 dolarjev, Jerneja pa nam je spekla domač kruh in »štrudel« in nas s tem lepo »pocrtala«.

Ob koncu teh mojih misli bi se rad še enkrat zahvalil vsem kolesarjem, ki so presenetili vse – z menoj na čelu –, in spremljevalni ekipi, ki je zmožna ob tako majhnem številu ljudi pomagati doseči ta rezultat.

Obenem se še enkrat zahvaljujem vsem sponzorjem, pokroviteljem in nasploh vsem, ki ste kakorkoli pomagali, da so naši fantje dosegli uspeh, ki se ga bodo spominjali celo življenje. Nastop na Raamu in za povrh v čast in spomin Juretu Robiču je resnično VELIKA STVAR. Hvala.

Iz Idrije peš na Triglav

Za nami je uspešno izpeljan že 13. pohod iz Idrije na Triglav. Dvajset pogumnih je pot s »starega placa« v Idriji vodila po dolini Idrijce, mimo Krkoča, pod Bevkovim vrhom in na Kladje, kjer je bila prva postojanka. Pot smo nadaljevali po stari italijanski cesti do Novakov, čez Davčo do idilične okrepčevalnice Pr' Vrhovc na zaslužen kosilo. Brez predolgega postanka smo pot nadaljevali pod Poreznom do Petrovega Brda in se mimo lovske kočice Podbrdo pod Črno prstjo spustili v Nemški rovt, kjer smo prenočili. Po nekaterih podatkih smo do tu pustili za sabo dobrih 50 km hoda.

Naslednji dan se nam je pridružilo še deset pohodnikov, ki so se udeležili polovične ture. Pot smo nadaljevali v Bohinjsko Bistrico, skozi Srednjo vas in na Uskovnico na krajši postanek, da nas dohiti sapa. Tu smo si oprtali nahrbtnike z vso opremo, ki so se do tega trenutka elegantno vozili v spremljevalnem kombiju. Kot šerpe v Himalaji smo se pogumno odpravili naprej proti Vodnikovi koči. Tu smo lahko opazovali Triglav kakor na dlani, kar nam je vtilo dodatnih, še kako potrebnih moči. Ko smo v popoldanskih urah prilezli na Kredarico, smo že lahko opazovali muhasto gorsko vreme. Nad bohinjsko kotlino so bile lepo vidne posamezne plohe in nevi-

hte, okrašene z mavricami. Proti večeru pa se nam je vreme obrnilo s poletja na zimo. Če ne bi videli, ne bi verjeli ... Zapadlo je dobre 3 cm snega. Idilično zimsko vzdušje nas je napeljalo na kepanje, delali smo miniaturne snežake ...

Nedeljsko jutro nas je dočakalo z ledeno mrzlim vetrom in meglo. Zmrznjen termometer je nameril komaj kakšno stopinjo čez ničlo. A najbolj vztrajnih tudi to ni oviralo, da se ne bi povzpeli na sam vrh našega očaka. Kar je najpomembnejše, originalni Aljažev stolp še vedno stoji na vrhu Triglava

... Nazaj smo šli po isti poti do Vodnikove kočice, nato po dolini Voje, ob koritih Mostnice do Stare Fužine. Težkih nahrbtnikov smo se rešili pri planinski koči na Vojah, kjer nas je pričakal kombi s spremljevalno ekipo. Sicer smo bili vsi prepotrebni temeljite prhe, a so si le tisti res najbolj korajžni privoščili kopanje v »ne pretirano vročem« bohinjskem jezeru. Seveda, na hitro, saj nas je že čakal avtobus za Idrijo.

Kondicije je bilo dovolj, žulji so se zacelili, mi pa se polni lepih vtisov že veselimo 14. pohodniške ture naslednje leto.

Nagradna križanka

										AVTOR GOVEKAR BRANKO	GRADITELJ SKAKALNIC STANKO	NAPAKA PRI KARTAH	PEVEC SMOLAR	TOMAŽ ERTL	PRISTOJNA OBLAST	NAŠA NAJDALEŽJA REKA	LOJZE GORJANC	PRISTANIŠČE NA HONSUJU	ZACIMBNA RASTLINA	ANTON ASKERČ						
										GLAVNO MESTO SLOVAŠKE																
										VELIKA LEDENA GMOTA V MORJU																
										OSEBNI ZANEK				SLOVENSKA VOJSKA			MIRAN TRONTELI			→						
										RAZLIČNA SAMO-GLASNIKA			NATANČEN VZOREC MERE	ITALIJANSKI NAFTNI KONCERN			MESTO V ŠPANIJI			ČEŠKI SMUČ. SKAKALEC JAROSLAV						
ZASLUŽEK ENEGA DNE DELAVSKI SVET			ELEMENT Y					GRŠKI KOŠARKARSKI KLUB	100 m²																	
																										
										FMR-MEDIA	ZBIRKA PODATKOV	OGOVARIJANJE V TRETJI OSEBI	KONEC POLOTOKA	KARAMBOL	BIVŠI LIBIJSKI DIKTATOR GADAFI	NASPROTJE DOLŽNIKU	MOŠKO IME NAREČJE NOTRANICEV			MEDNARODNA OZNAKA HRVAŠKE BANJA		ANTON KOROŠEC				
										MESTO V NEMČIJI								JAZ, TI ...	PRISTANIŠČE NA SICILIJI	PODIJETJE V ZIRIH RIMSKA BOGINJA JEZE		VRSTA POŠKODBE ILIRSKA KRALJICA				
										VEDA O ČLOVEKU												PREDOR AMERIŠKI PEVEC TOMMY				
										TITAN			LASTNIK KANTINE							ODVAJANJE ODVEČNE VOJDE NEMŠKI PSATELI RENE						
										ANGLEŠKO VSE V REDU			→	REŽISER KRAGELJ DEL TENIŠKE IGRE-NIZ					IZRASTEK NA GLAVI MEHIŠKA PIAČA			NEPRAVILEN KROG NORDIJSKA BOŽANSTVA		ŠTEVILO, KI SE DELI REDKO ŽENSKO IME		
										ZONE ANDERLIČ			ČRTA PRESEČNICA DARILO						DEL RASTLINE ŠPANSKI PESNIK GASPAR				13 IN 15. DAN V MESECU PRI RIMLIJANIH ROBERTO MAGNIFICO			
										NEKDANJA NEMŠKA PLOVALKA CORNELIA					PRAOČE ČLOVEŠTVA ČOLN ZA ENEGA VESLACA				NEKDANJA NORVEŠKA GLASBENA SKUPINA		OBRTNišKA ZADRUGA V RUSIJI ANTON JAMNIK					
										DENARNA ENOTA V MIJANMARU				MESTO OB AZOVSKEM MORJU IVAN MINATTI					IGRALKA LOLO-BRIGIDA MOČNO RAZSTRELO			NOGOMETAS ACIMOVICI SKLADATELJ BERG				
										ZRAK LATINSKO				USTANOVA								JAPONSKA IGRALKA MAČIKO IGRALKA MARTINELLI				
																							NEKDANJA TOVARNA V SARAJEVU	LINDA AVANS		GLAVNI ŠTEVNIK
															JURE IVANUŠIČ									BOŠTIAN LEKAN BOGDAN OBLAK		NOBELJ AVTOMOBILSKA OZNAKA TUNIZIJE
															IME HRVAŠKE IGRALKE BEGOVIČ			→	PROZORNA VRSTA SADRJE							
															RUSKI VLADARSKI NAZIV			→	SONIHANJE TELES - SOZVOČJE							

Rešitvi nagradne križanke iz junijske številke Komunitatorja sta: **druženje zaposlenih in Divje jezero.**

Ime in Priimek

Naslov

Pošta

Davčna številka

➤ **Izzrebani reševalci nagradne križanke so:**

Borut Albreht, Hotedršica 79, 1372 Hotedršica

Draga Urbas Keravica, Lapajnetova 63, 5280 Idrija

Jolanda Likar, Šolska 7, 5281 Spodnja Idrija

Pravilne rešitve pošljite do **1. decembra 2011** na naslov:

FMR - MEDIA

Arkova 43

5280 Idrija

s pripisom **"Nagradna križanka"**

Izzrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

👉 Zakaj bi se drenjal v kabini tovornjaka, če pa je tako bolj udobno

👉 Merila za to, kaj je dobro za bogataše, so očitno različna

👉 Kakršen koli komentar je povsem odveč

👉 Napis očitno deluje. V dneh, ko smo se sprehajali mimo, na nobenem od parkirnih mest za invalide nismo opazili avtomobila, ki ne bi bil označen z nalepko, da se v njem vozi invalid

... ko si vzamete čas zase

Sedežna garnitura ni le element v prostoru, je oaza bivanja, kjer se sprostimo in napolnimo z energijo.

Naj tudi vaš dom zaduha v novih idejah. S sedežno garnituro ŽAKELJ - udobno, sodobno in izdelano po vaših merah.

Vabljeni, da nas obiščete tudi na ljubljanskem pohištvenem sejmu (Ambient 8. - 13.11) kjer bomo predstavili novo kolekcijo sedežnih garnitur ŽAKELJ.

GRATIS!

Vnos in
montaža

DARILO!

SET ZA NEGO

(usnja, tkanin ali
mikrotkanin)

Ugodnost velja v mesecu oktobru. Akcije se ne seštevajo.

Proizvodnja Žiri
T: 04/517 05 50

Salon BTC, dvorana 10, Ljubljana
T: 01/547 75 20

Salon Lesce
T: 04/535 35 48

... udobje po vaši meri | www.zakelj.si